

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМ. В. І. ВЕРНАДСЬКОГО НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА БІБЛІОТЕКА
ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

З нагоди 25-ї річниці Конституції України

**Реферативний огляд
дисертаційних досліджень**
з конституційно-правової тематики,
захищених в Україні у 2017-2021 роках

КИЇВ 2021

Реферативний огляд дисертаційних досліджень з конституційно-правової тематики, захищених в Україні у 2017–2021 роках / Конституційний Суд України, Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України, Національна юридична бібліотека, Центр досліджень соціальних комунікацій. Київ, 2021. 78 с.

Автори-укладачі:

Ю. Половинчак: доктор наук із соціальних комунікацій,
старший науковий співробітник,
Н. Кушакова-Костицька: доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник,
заслужений юрист України,
А. Березельський,
В. Радецька-Тачініна

Реферативний огляд містить інформацію про дисертаційні дослідження з конституційно-правової та дотичної тематики, захищені в Україні у період з 2017 по 2021 роки. На підставі їх аналізу пропонується інфографіка, яка висвітлює динаміку та актуальність окремих напрямів наукових досліджень, насамперед щодо прав людини, конституційного процесу, парламентаризму, народовладдя тощо. Рекомендовано для науковців та фахівців у галузі юриспруденції.

ЗМІСТ

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС	5
---------------------------------	----------

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД

Дисертаційні дослідження 2021 р.	13
Дисертаційні дослідження 2020 р.	23
Дисертаційні дослідження 2019 р.	36
Дисертаційні дослідження 2018 р.	53
Дисертаційні дослідження 2017 р.	62

Аналітичний ракурс

Пропонований реферативний огляд охоплює дисертаційні дослідження з конституційно-правової та дотичної тематики, захищені в Україні за останні 5 років (у 2017–2021 рр.).

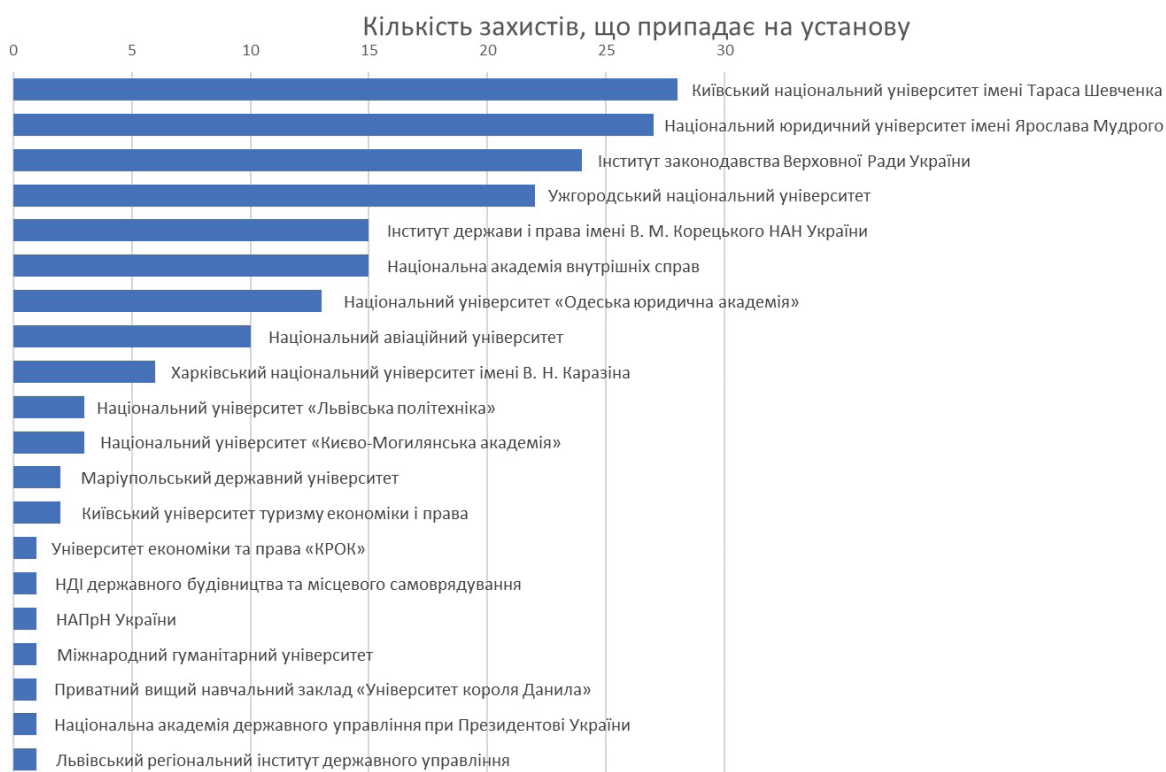
Видання включає реферативні дані про 176 дисертаційних досліджень, наданих у зворотному хронологічному порядку та узагальнюючий аналітичний огляд основних характеристик цього документального потоку на основі візуальної аналітики з відповідною інфографікою. Документи проаналізовано за місцем (науковою установою) захисту, спеціальністю, тематикою досліджень.

Так, аналіз робіт за конституційно-правовою тематикою дозволив виявити ключові напрями для досліджень проблем конституціоналізму.

Очевидно, що найбільша частка проаналізованих робіт припадає на профільну спеціальність 12.00.02 – «конституційне право; муніципальне право» – кількість представлених у цьому огляді за 5 неповних років дисертацій (125) вп'ятеро вища ніж за наступною за популярністю спеціальністю 12.00.01 – «теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» (23 дисертації). Порівняльно-правова тематика та питання правової глобалізації забезпечили по 9 досліджень за спеціальністю 081 – «право» та 12.00.11 «міжнародне право». Конституційні аспекти проблематики спеціальності 12.00.10 – «судоустрій; прокуратура та адвокатура» відображені у 4 дослідженнях; поодинокі роботи висвітлювали конституційні аспекти спеціальностей 12.00.03 – «цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право», 12.00.07 – «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право», 12.00.12 «філософія права», 12.00.09 – «кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» та 25.00.01 – «теорія та історія державного управління».

Аналізовані роботи виявили різноманітність наукових установ, у яких було підготовано та захищено дисертації. У п'ятірці лідерів – Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Інститут законодавства Верховної Ради України, Ужгородський національний університет та Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. На ці наукові установи припадає понад 60 % захищених дисертацій.

Наведені дані дозволяють співставити кількість захистів за спеціальностями, що припадають на установу, ці показники представлені на наступному графіку.

Кількість захистів по спеціальностям, що припадає на установу

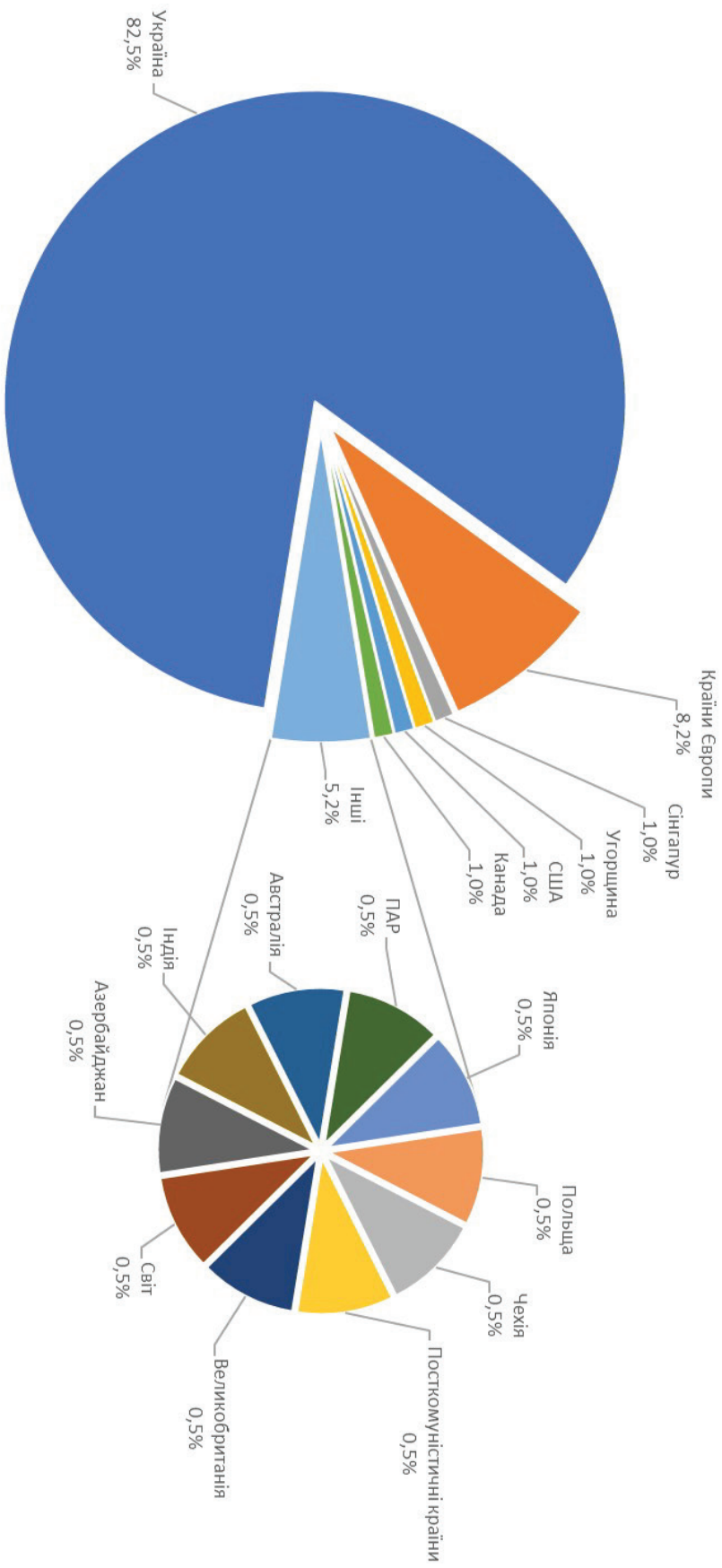
Що стосується тематики захищених робіт, то вона проаналізована за кількома показниками. З'ясовано, конституційні процеси яких країн опинилися у фокусі наукового інтересу (діаграма «Регіональна прив'язка захищених робіт»); виявлено інституційну структуру за пріоритетними об'єктами дослідження та, власне, тематичну спрямованість за ключовими словами.

Абсолютна більшість захищених робіт стосується вітчизняної специфіки конституційних процесів. Проте має місце й інтерес (як з точки зору порівняльного правознавства, так і дослідження зарубіжної специфіки) до конституціоналістики інших країн.

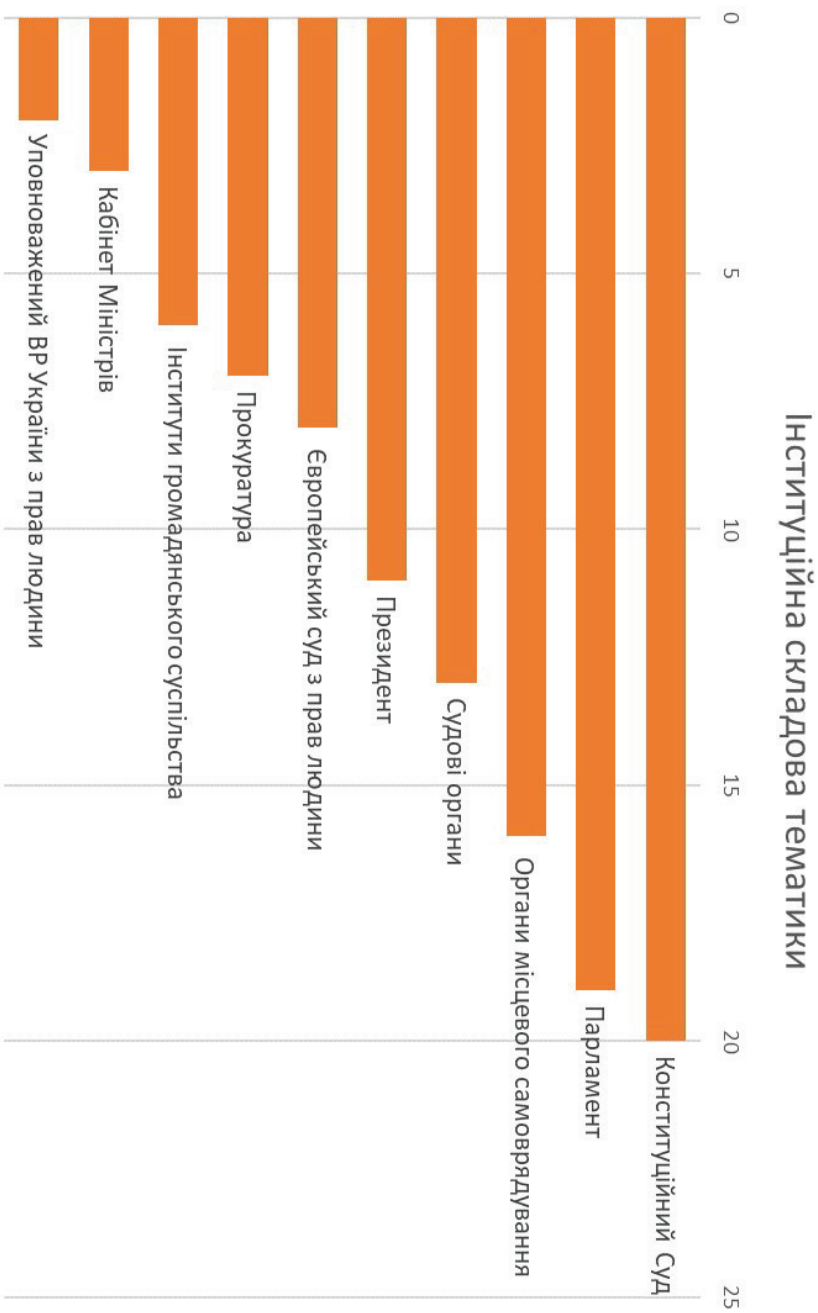
Аналіз інституційної складової дозволив з'ясувати інтенсивність дослідницького інтересу у зрізі інституцій як об'єктів досліджень: найвищий інтерес науковці проявляли до Конституційного Суду, парламенту та органів місцевого самоврядування; присутність серед ключових інституцій Європейського суду з прав людини прямо корелюється із домінуванням серед досліджуваних тем проблематики прав людини.

Для характеристики тематичної спрямованості захищених дисертацій використано аналіз за ключовими словами або виразами – «тегами», сукупність яких розкриває основну тему (оскільки кожне дослідження характеризується декількома ключовими словами, очевидно, що кількість тегів та проаналізованих текстів не є тотожними величинами).

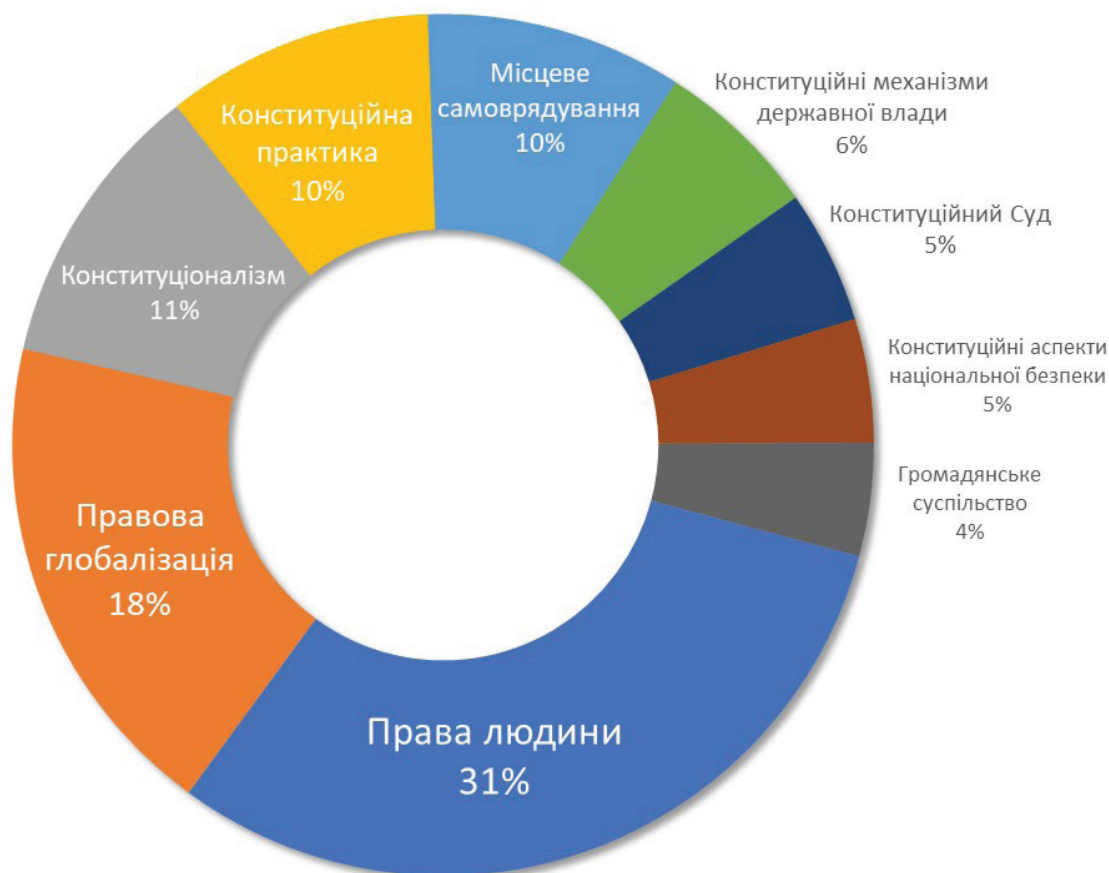
Регіональна прив'язка захищених робіт

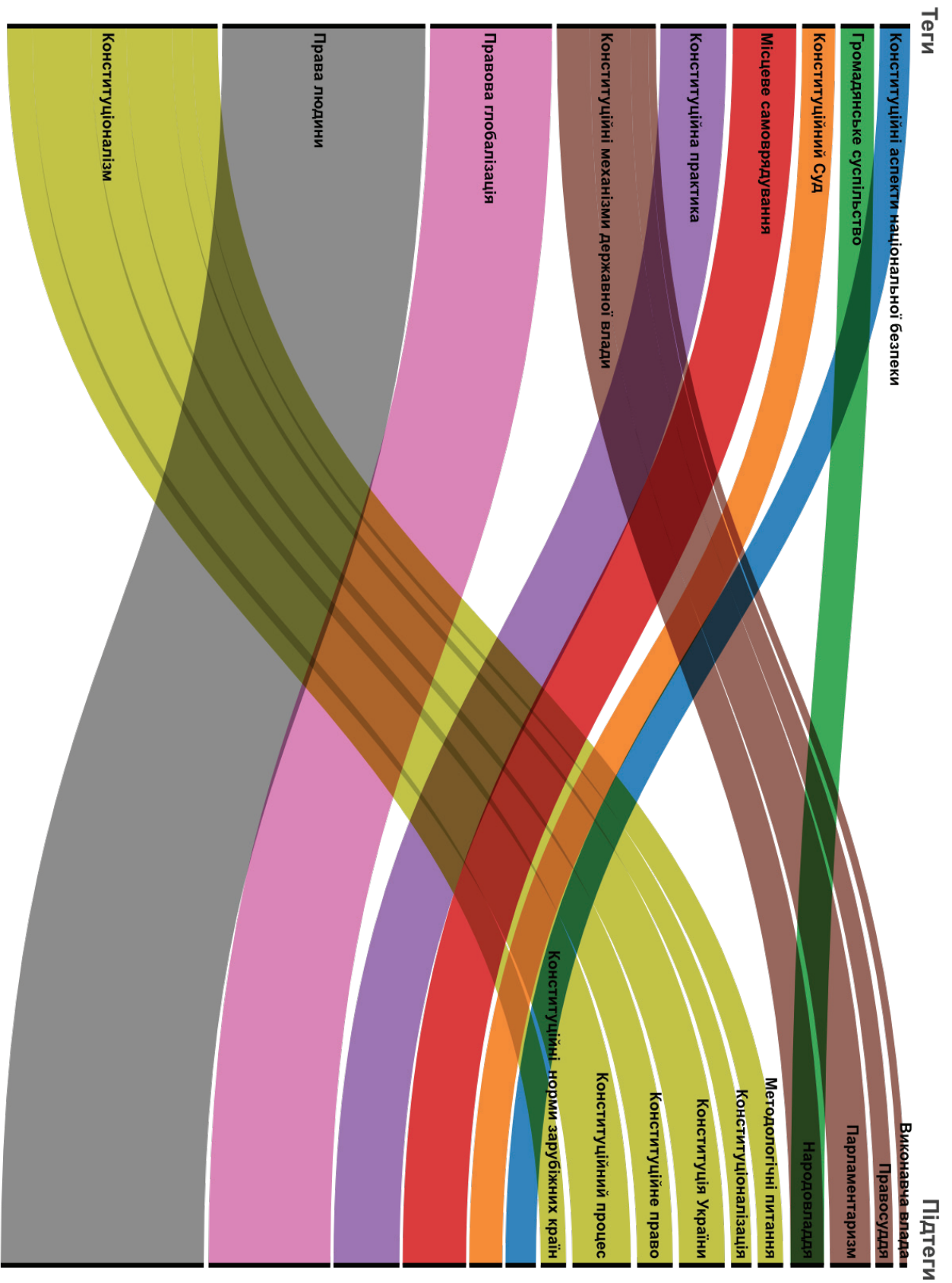
Співвідношення кількості загальних тегів

Окремо було візуалізовано ієрархію загальних тегів та їх підтегів, які мають свої власні показники. Для точності аналізу було виділено вузькі конкретизовані підтеги. Такими «дворівневими тегами» стали ключові слова **«конституціоналізм»** із підтегами «методологічні питання», «конституціоналізація», «Конституція України», «конституційне право», «конституційний процес», «конституційні норми зарубіжних країн» та **«конституційні механізми державної влади»** із підтегами «народовладдя», «парламентаризм», «виконавча влада», «правосуддя».

У відповідних діаграмах основні теги та їх підтеги систематизовані розміром (вказує на інтенсивність згадувань), кольором та розташуванням (вказує на те, як тексти співвідносяться між собою за дослідженою науковою тематикою).

Наведена діаграма наочно ілюструє, що тематикою, до якої найчастіше звертались дисертанти, стала проблематика конституційної природи і конституційного забезпечення прав людини. Привертає увагу, що у фокусі наукового осмислення – як класичні питання, так і новітня тематика, викликана сучасними науковими досягненнями: від проблем геному до сучасних інформаційних технологій у контексті прав людини.

Із нагальних питань, продиктованих українськими реаліями – забезпечення прав людини в умовах воєнного конфлікту. Із цими обставинами пов'язаний також блок дисертаційних досліджень, маркованих тегом «конституційні аспекти національної безпеки». До робіт, виконаних і захищених у контексті проблематики, викликані сучасними політичними реаліями, можна віднести також блок, окреслений тегом «правова глобалізація», що охоплює низку як загалом питань взаємодії міжнародного права з національним конституційним правом, так і конкретні питання конституціоналізації європейської інтеграції.

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД

Дисертаційні дослідження 2021 р.

Бакумов О. С. Інституціоналізація відповідальності держави: теоретичні та конституційно-правові аспекти : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.01; 12.00.02] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2021. 40 с.

З'ясовано теоретико-правові засади вчення про відповідальність держави. Проаналізовано наявні історико-правові вчення про відповідальність держави в їх діахронній перспективі. Окреслено основні підходи до змістовного наповнення поняття «відповідальність держави» в українській та зарубіжній правовій доктрині. З'ясовано особливості юридичної відповідальності як складової правового статусу держави. Означено структурні характеристики інституту юридичної відповідальності держави. Окреслено механізм юридичної відповідальності Української держави за Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод. Визначено особливості відповідальності Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України в системі відповідальності держави. Доводиться, що в Україні притягнення держави до юридичної відповідальності є прерогативою суду, оскільки відсутній інститут позасудових форм і механізмів застосування інституту її юридичної відповідальності. Основними юрисдикційними формами юридичної відповідальності визнано конституційне та адміністративне судочинство. Осмислено перспективи модернізації інституту відповідальності держави як складової конституційної реформи в сучасній Україні. В контексті посилення відповідальності держави запропоновано шляхи вирішення конституційно-правових проблем розвитку інститутів прямого народовладдя. Встановлено та проаналізовано конституційно-правові аспекти забезпечення юридичної відповідальності держави в сучасній Україні в умовах дії особливих правових режимів. Охарактеризовано значення правових позицій Конституційного Суду України для формування, утвердження і розвитку інституту відповідальності держави як одного з ключових інститутів у системі конституціоналізму.

Ключові слова: відповідальність держави, державні органи, верховенство права, механізм юридичної відповідальності, народовладдя, права людини, конституціоналізм.

Балаклицький А. І. Еволюція основних ознак держави в умовах глобалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2021. 21 с.

У дисертації досліджуються сутність, зміст, а також особливості та напрями трансформації основних ознак держави в контексті сучасних глобалізаційних процесів. Аналізуються сучасні

теоретико-методологічні підходи до дослідження феномену глобалізації, напрямів її впливу на сучасну державу, зокрема, на її основні ознаки; пропонується авторська дефініція поняття «держава», зміст якої надає можливість враховувати глобалізаційний вимір її сучасного розвитку; надається характеристика трансформації правової системи держави в умовах глобалізації. Охарактеризовано особливості впливу глобалізації на такі основні ознаки сучасної держави, як державна влада та апарат її здійснення, територія держави, її суверенітет та правова система. Обґрунтовано, що перспективні напрями ефективного розвитку України в умовах глобалізації пов'язані з необхідністю усвідомлення та збереження українським суспільством власної культурно-цивілізаційної ідентичності; нормативно-правовим та організаційно-фінансовим забезпеченням впровадження в Україні Концепції сталого розвитку; здійсненням політики Української держави у найважливіших сферах суспільних відносин на науково обґрунтованих та соціокультурних засадах, перевірених часом та історично притаманних українському суспільству.

Ключові слова: держава, глобалізація, основні ознаки держави, функції держави, державна влада, правова система, територія держави, суверенітет держави, форма держави.

Бичков І. Г. Місце органів конституційної юрисдикції в механізмі стримувань і противаг демократичної правової держави : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2021. 21 с.

Представлена робота є комплексним науковим дослідженням питань місця органів конституційної юрисдикції в механізмі стримувань і противаг демократичної правової держави, в якому сформульовано низку концептуальних теоретичних положень та висновків, а також практичних рекомендацій щодо функціонування Конституційного Суду України та удосконалення 19 правового регулювання у відповідній сфері з урахуванням зарубіжного досвіду та міжнародних стандартів. Визначено місце Конституційного Суду України в механізмі стримувань і противаг за чинною редакцією Конституції України з урахуванням змін 2016 року щодо правосуддя та Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 року № 2136-VIII як найвищого органу, покликаного у процесі забезпечення балансу в системі стримувань і противаг захищати правову систему та представницьку демократію від посягань збоку окремих або декількох гілок влади.

Ключові слова: конституційна юрисдикція, поділ влади, стримування та противаги, Конституційний Суд України, демократична правова держава.

Білоус О. В. Правоохоронна і правозахисна діяльність органів судової влади і прокуратури в Україні: конституційно-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2021. 21 с.

У дисертації досліджуються загальні закономірності охорони і захисту прав людини і громадянина органами судової влади та прокуратури в процесі побудови в Україні правової, демократичної держави з урахуванням тих змін у системі державної влади, які передбачаються конституційно-правовою реформою. Автор аналізує теоретичні та практичні питання забезпечення охорони і захисту прав людини в діяльності судових органів та прокуратури України. Особливу увагу приділено проблемі визначення науково-теоретичного змісту понять «правоохоронна діяльність» і «правозахисна діяльність», обґрунтування їх значущості в процесі побудови правової держави і забезпечення її основних принципів, дослідження зв'язків між реалізацією окремих принципів правової держави та процесом забезпечення охорони і захисту прав людини і громадянина. Висвітлюються принципи здійснення правосуддя в Україні як основа ефективного захисту конституційно визнаних прав і свобод людини і громадянина. Розглядаються проблеми визначення місця і ролі прокуратури в системі органів державної влади

з точки зору забезпечення охорони і захисту прав людини і громадянина, досліджуються існуючі підходи до трансформації функцій прокуратури в процесі конституційно-правової реформи в Україні.

Ключові слова: права людини, правоохоронна та правозахисна діяльність, гарантії прав людини, судова влада, прокуратура, правова держава, правова реформа.

Богданова С. Д. Конституційно-правові основи взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2021. 20 с.

Дисертацію присвячено комплексному аналізу проблематики конституційно-правових засад взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України. У роботі з'ясовано сутність взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України, охарактеризовано її ознаки. Досліджено юридичні факти, що впливають на зміст такої взаємодії. Окреслено специфіку конституційно-правового регулювання взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України, а також виявлено особливості реалізації даної взаємодії. Проаналізовано роль представника Верховної Ради України у Конституційному Суді України у процесі взаємодії. Окрему увагу приділено вивченню зарубіжного досвіду правового регулювання взаємодії парламентів та органів конституційної юрисдикції та можливостей його використання в Україні. Визначені напрями удосконалення конституційно-правового регулювання взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України з урахуванням конституційної та судової реформи в Україні.

Ключові слова: конституційно-правові основи, правове регулювання, взаємодія у конституційному праві, конституційне законодавство, Верховна Рада України, Конституційний Суд України, конституційні права, конституція.

Васін М. С. Конституційно-правові засади взаємодії держави і релігійних організацій в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний авіаційний університет. Київ, 2021. 22 с.

У дослідженні вперше у юридичній науці здійснено цілісний аналіз конституційно-правових засад взаємодії держави і релігійних організацій, який включав наукове переосмислення сучасної моделі державно-церковних відносин в Україні, окреслення її відмінностей від історичного досвіду попереднього тоталітарного режиму радянської влади, визначення правового статусу релігійних організацій як суб'єктів громадянського суспільства. Наукова новизна одержаних результатів полягає у встановленні й наданні наукового обґрунтування факту зміни характеру державно-церковних відносин в українському суспільстві, які трансформувалися від антагоністичної сепарації до коопераційної моделі з притаманною їй більшою взаємодією органів державної влади з релігійними організаціями. Також науково доведено, що чинним конституційно-правовим засадам державно-церковних відносин бракує юридичної визначеності, відсутність якої негативно позначається на взаємодії держави і релігійних організацій, стає причиною суспільної напруги під час обговорення важливих суспільних проблем, ускладнює процес реформування релігійного законодавства з огляду на відмову України від тоталітарної політики радянської влади та перехід до демократичних засад урядування. Результати наукового дослідження дали змогу сформулювати пропозиції для практичного впровадження з метою подальшого розвитку державно-церковної взаємодії в умовах коопераційної моделі відносин, трансформація якої відбулася як наслідок запровадження в Україні демократичної політичної системи, релігійної свободи та плюралізму.

Ключові слова: державно-церковна взаємодія, державно-церковні відносини, свобода віросповідання, відокремлення держави та церкви.

Верлос Н. В. Рецепція у конституційному праві України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Національний авіаційний університет. Київ, 2021. 40 с.

Дисертацію присвячено дослідженню особливостей рецепції як конституційно-правового феномену та процесу. Авторкою дисертаційної роботи проаналізовано основні доктринальні підходи до розуміння етимології та семантики терміну «рецепція», здійснено його відмежування від суміжних і споріднених правових категорій, запропоновано визначення поняття «рецепція у конституційному праві». Досліджено структуру механізму рецепції з урахуванням специфіки конституційного права як фундаментальної та пріоритетної галузі національного права. Проаналізовано її базові елементи (об'єкти, суб'єкти, форми та методи) і блоки: доктринально-правовий (теоретико-правовий), нормативно-правовий, культурно-правовий (ідеологічний), інституційно-правовий, організаційно-правовий, економіко-правовий. Досліджено праксеологічні проблеми конституційно-правової рецепції в процесі євроінтеграції та конституційно-правової модернізації, зокрема у сфері прав людини, організації та здійснення публічної влади. Проаналізовано особливості впливу рецепції на розвиток конституційного права в умовах глобалізації та реалізації концепції транснаціонального конституціоналізму. Підкреслюється необхідність модернізації конституційного виміру функціонування сучасної демократичної держави в контексті вирішення глобальних проблем людства через встановлення транснаціонального (а в перспективі – глобального) конституційного правопорядку. Констатовано, що конституційно-правові інновації обумовлені розвитком науки і техніки, зокрема генної інженерії та геномної медицини, нанотехнологій, біомедичних технологій (кіборгізації, біопринтингу), штучного інтелекту (у т. ч. робототехніки,) та ін. Під впливом цих факторів з'являється оновлена система конституційних прав людини на сурогатне материнство, штучне запліднення, гендерну ідентичність (зміну статі), клонування, трансплантацію органів, інсоляцію та ін. Доведено, що паралельно з рецепцією конструктивних конституційних інновацій до правової системи можуть проникнути і деструктивні новації, пов'язані зі зловживанням правом, які стають дестабілізуючим фактором конституційно-правової модернізації, можуть сприяти порушенню прав людини і навіть уявляти загрозу суверенітету та національній безпеці держави в інформаційній, екологічній, економічній, біологічній та інших сферах життєдіяльності. Підкреслено, що деструктивними наслідками конституційно-правової рецепції можуть бути: дисгармонізація, конституційно-правова мутація, декультурація, анігіляція, конституційна комплікація та інші.

Ключові слова: конституція, транснаціональний конституціоналізм, рецепція в конституційному праві, конституційні запозичення, конституційна експансія, конституційний консенсус.

Діхтярук А. Б. Конституційно-правові засади реалізації права на вищу освіту в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2021. 22 с.

Проаналізовано основні історико-правові аспекти становлення і розвитку права на вищу освіту в Україні. Визначено правову природу та поняття права людини й громадянина на вищу освіту, запропоновано авторське узагальнення визначення цього права. З'ясовано місце права на вищу освіту в системі конституційних прав і свобод. Розглянуто законодавчі акти України, що становлять основу правового визначення та регулювання права людини й громадянина на вищу освіту. Зроблено висновок, що вітчизняне законодавство у своїх засадах відповідає міжнародно-правовим стандартам прав людини. Досліджено конституційні принципи права людини й громадянина на вищу освіту. Зроблено висновок, що окремі конституційні положення виступають у ролі конституційних принципів, якими визначаються засади функціонування освітньої системи загалом і окремих її складових. Наголошено, що принципи права на вищу освіту законодавчо визначені в базовому Законі України «Про освіту», а також у нормах с нормативно-правових

актів, у першу чергу – в Законі України «Про вищу освіту». Встановлено, що під час реалізації права на вищу освіту є обмеження щодо отримання двох і більше спеціальностей на безоплатній основі. Вивчено міжнародно-правові стандарти права людини на вищу освіту. Здійснено аналіз досвіду зарубіжних держав щодо конституційно-правового закріплення права на вищу освіту. Розглянуто шляхи вдосконалення реалізації права на вищу освіту в Україні у контексті сучасних викликів.

Ключові слова: конституційне право на вищу освіту, система конституційних прав, реалізація права, механізм забезпечення, конституційноправове регулювання, принципи права на вищу освіту, гарантії права на вищу освіту, доступність вищої освіти, якість освіти, міжнародно-правові стандарти, зарубіжний досвід.

Забокрицький І. І. Транснаціоналізація сучасного конституціоналізму: теоретико-правовий вимір : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.01] / Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2021. 36 с.

У дисертації здійснено комплексний аналіз транснаціоналізації сучасного конституціоналізму крізь теоретико-правовий вимір. Проаналізовано загальнотеоретичні засади сучасного конституціоналізму як транснаціонального явища, запропоновано авторський підхід до розуміння конституціоналізму. Встановлено, що до основних складових конституціоналізму належать верховенство права, права людини, демократія та принцип розподілу влади. У дисертації окреслено основні сучасні тенденції транснаціоналізації конституціоналізму. Запропоновано виділяти внутрішній (поширення міжнародних стандартів, використання іноземного права та судової практики) та зовнішній (формування на транснаціональному рівні норм, інституцій та режимів, які спрямовані на правове регулювання певної категорії питань та виведення їх за межі юрисдикції окремих держав) аспекти в рамках такої доктрини. Виокремлено основні тенденції транснаціоналізації сучасного конституціоналізму, окреслено основні міжнародно-правові стандарти конституціоналізму, увагу приділено й питанням використання порівняльної конституційної інтерпретації, аналізу його використання і в зарубіжній практиці, і Конституційним Судом України, формуванню доктрини дружнього ставлення до міжнародного права. Окремий розділ дисертаційного дослідження присвячений транснаціоналізації конституціоналізму в рамках Європейського Союзу, а також євроінтеграційним процесам України в цьому контексті. Окреслено основні сучасні тенденції розвитку верховенства права, демократії, принципу розподілу влади в контексті пропорційності та субсидіарності, а також прав людини в Європейському Союзі. Проаналізовано зміни до Конституції України щодо євроінтеграції, створення інституційних механізмів щодо євроінтеграції.

Ключові слова: конституціоналізм, транснаціональний конституціоналізм, транснаціоналізація сучасного конституціоналізму, тенденції транснаціоналізації конституціоналізму, транснаціональне громадянське суспільство, порівняльна конституційна інтерпретація.

Івановська А. М. Конституційний контроль в системі державного контролю: теоретико-правові та праксеологічні засади : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02; 12.00.07] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2021. 42 с.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню конституційного контролю в системі державного контролю. Охарактеризовано категоріально-змістові передумови дослідження інституту конституційного контролю як виду державної контрольної діяльності. Проаналізовано історію становлення та сучасні моделі конституційного контролю. Визначено методологічні засади правового дослідження конституційного контролю як організаційно-правової форми діяльності держави. Розкрито поняття конституційного контролю як виду державної контрольної діяльності та проаналізовано його принципи. Досліджено місце конституційного контролю в

механізмі здійснення публічної влади. Проведено аналіз функціональних аспектів реалізації конституційного контролю. Охарактеризовано основні особливості процесуальних відносин у сфері реалізації конституційного контролю. Досліджено правову природу підсумкових актів органів конституційного контролю як результату формалізації його здійснення. Розглянуто теоретико-правові та нормативні засади інституту конституційного контролю в Україні, наголошено на основних відмінностях Конституційного Суду України від судів системи судоустрою, його місці в системі розподілу влад. Зосереджено увагу на шляхах нормативного-правового забезпечення підвищення ефективності реалізації конституційного контролю як окремого виду державного контролю в Україні.

Ключові слова: державний контроль, система державного контролю, конституційний контроль, розподіл влад, органи публічної влади, конституційність, процес реалізації конституційного контролю, Конституційний Суд України, суди системи судоустрою, ефективність реалізації конституційного контролю.

Іонушас С. К. Конституційно-правові засади модернізації інституту прокуратури України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2021. 22 с.

Дисертацію присвячено розкриттю змісту конституційно-правових засад модернізації інституту прокуратури України та обґрунтуванню пропозицій щодо удосконалення конституційно-правового статусу прокуратури України. Охарактеризовано чотири етапи модернізації інституту прокуратури (1990–2020 рр.) на основі політичних, програмних документів, проектів конституційних актів та в динаміці конституційних змін і запроваджуваних в державі реформ. Розкрито зміст трансформацій конституційного інституту прокуратури України. Визначено місце і роль прокуратури в системі поділу державної влади України у зв'язку із конституційною модернізацією. Охарактеризовано зміст та обсяг конституціоналізації інституту прокуратури в зарубіжних країнах під кутом зору принципу поділу влади. Аргументовано необхідність уточнення в Конституції та законодавстві України представницької функції прокуратури у суб'єктному та об'єктному напрямках виходячи з конституційних цінностей і пріоритетів. Розкрито конституційні засади прокурорської діяльності з кримінального переслідування та підтримання публічного обвинувачення в суді. Охарактеризовано конституційні засади організації прокуратури України та визначення її системи, новації у формах і методах прокурорської діяльності та змісті правового статусу прокурора. Аргументовано зміст перспективних напрямів модернізації інституту прокуратури.

Ключові слова: Конституція України, прокуратура України, конституційний інститут прокуратури, модернізація інституту прокуратури, конституційні функції прокуратури, конституційно-правовий статус прокурора.

Какауліна Л. М. Конституційно-правове забезпечення порядку використання та захисту державних символів України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2021. 22 с.

Дисертаційне дослідження присвячено науковому дослідженню та висвітленню теоретичних і практичних засад конституційно-правового регулювання порядку використання та захисту державних символів України. Проаналізовано досвід іноземних країн із правого забезпечення та використання державної символіки, а також практику використання символіки міжнародних організацій, наголошено на тому, що засвоєння цього досвіду сприятиме подальшому розвитку вітчизняного законодавства у досліджуваній сфері. Визначено особливості порядку використання та захисту державних символів України, зроблено висновок про потребу вдосконалення конституційно-правового регулювання порядку використання та захисту державних символів України, представлено відповідні пропозиції для формування законотворчого підґрунтя в досліджуваній сфері.

Ключові слова: державні символи, Державний Прапор України, Державний Герб України, Державний Гімн України, еталон державного символу.

Красовський К. Ю. Природні права людини в українському конституціоналізмі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Університет економіки та права «КРОК». Київ, 2021. 20 с.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню теоретичних та історико-правових аспектів природних прав людини в українському конституціоналізмі. Проаналізовано історичні корені концепції природних прав людини (античний період, Середньовіччя, Новий час). Акцентовано увагу на перших спробах відображення природних прав у юридичних документах. У роботі розглянуто базові ідеї природних прав людини та їх осмислення на території України у XVI – XIX століттях. Акцентовано увагу на розвитку конституціоналізму в Україні XX століття крізь призму природних прав людини. Висвітлено перехід від советського підходу до концепції природних прав людини. У дисертації досліджено новітній етап розвитку українського конституціоналізму та природні права людини. Ґрунтовно продемонстровано роль і значення прийняття Конституції України (1996 р.) як визначний крок в імплементації природних прав людини. Показано авторське бачення тенденцій розвитку концепції природних прав людини в українському конституціоналізмі після прийняття Конституції України. Завершальна частина дисертації присвячена аналізу новітніх ідей гарантування природних прав людини та вдосконаленню їх конституційних механізмів на тлі світового досвіду.

Ключові слова: природні права людини, природне право, конституціоналізм, імплементація прав людини, Конституція України.

Курцев О. Ю. Унітаризм як принцип конституційного ладу України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2021. 20 с.

У роботі досліджуються зміст та основні ознаки унітаризму як принципу конституційного ладу. Охарактеризовано основні історичні етапи розвитку форми державно-територіального устрою України. Досліджено поняття, основні ознаки та зміст принципу унітаризму. Розглянуто місце унітаризму в системі принципів конституційного ладу України. Надається авторське визначення унітаризму, по-перше, як принципу державного устрою, котрий характеризується концентрацією повноважень щодо реалізації державної влади на одному рівні – центральному; цей принцип також характеризується централізованим управлінням адміністративно-територіальними одиницями і відсутністю відокремлених (самостійних) державних утворень; по-друге, як системи управління державою, за якої органи державної влади та державного управління утворюють єдину ієрархічну систему, яка заснована на суворому підпорядкуванні нижчестоящих органів керівництву та контролю вищестоящих, а акти вищестоящих органів є обов'язковими для нижчестоящих.

Ключові слова: унітаризм, унітарна держава, конституційний лад, адміністративно-територіальний устрій, автономія, децентралізація.

Любченко О. О. Конституційно-правові засади ухвалення рішень вищими колегіальними органами державної влади України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків. 2021. 20 с.

Робота присвячена дослідженню відносної незалежності, рівності та перевірки рішень дискусією як конституційно-правових засад ухвалення рішень Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України та Конституційним Судом України. У дисертації здійснено комплексну наукову розробку конституційно-правових засад ухвалення рішень вищими

колегіальними органами державної влади України. Сформульовано цілісне уявлення про відносну незалежність, рівність та перевірку рішень дискусією як конституційно-правові засади ухвалення рішень Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України та Конституційним Судом України, їх змістовну та процедурну складові. Окреслено конституційні цінності, на яких ґрунтуються відповідні конституційно-правові засади. Особливу увагу приділено теоретичному підґрунтя вказаних основоположних принципів крізь призму представницької демократії та демократії участі. У роботі визначено перспективні напрями вдосконалення вітчизняного законодавства у сфері прийняття рішень вищими колегіальними органами державної влади України та сформульовано конкретні пропозиції для його здійснення.

Ключові слова: владні рішення, ухвалення рішень, конституційно правові засади, вищі колегіальні органи державної влади, відносна незалежність, рівність, перевірка рішень дискусією.

Мартинівський Д. П. Міжнародні правові стандарти в конституційному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний авіаційний університет. Київ, 2021. 20 с.

Дисертацію присвячено дослідженню ролі феноменології міжнародних правових стандартів в конституційному праві України та їх значення і впливу на його становлення, розвиток і вдосконалення, становлення і розвиток конституційно-правового статусу людини і громадянина. Досліджено поняття, дефінітивна та видова характеристика міжнародних правових стандартів в контекстуалізації історико-правових, еволюційних і понятійних аспектів їх становлення, легалізації та розвитку; розглянуто поняття міжнародного правового стандарту як норми міжнародного права; охарактеризовано видову характеристику міжнародних правових стандартів. Доведено, що зазначені стандарти стали проявом зусиль міжнародного співтовариства до оптимізації та уніфікації феноменології міжнародного нормопроекування і нормотворчості з метою наступного запозичення таких стандартів національними правовими системами, зокрема системами національного конституційного законодавства.

Ключові слова: глобалізація, правова глобалізація, правовий стандарт, міжнародний правовий стандарт, держава, права людини, публічна влада, взаємодія міжнародного права з національним конституційним правом, імплементація норм міжнародного права в національне конституційне законодавство.

Різник С. В. Конституційність нормативних актів: сутність, методологія оцінювання та система забезпечення в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2021. 42 с.

Дисертація присвячена темі конституційності нормативних актів, з'ясуванню її сутності, методології оцінювання, а також змістовній характеристиці системи юридичного забезпечення верховенства Конституції України. Запропоновано варіанти розв'язання низки актуальних проблем доктрини і практики конституційної юстиції в Україні з метою сприяння більш дієвому гарантуванню конституційності нормативних актів, а відтак і виконання головного обов'язку держави – утвердження та забезпечення прав і свобод людини. Особливу увагу в дисертації приділено теоретико-методологічним підходам до розуміння феномена конституційності нормативних актів. Проаналізовано систему забезпечення конституційності нормативних актів, єдиним центром, але не єдиним елементом якої є Конституційний Суд України. Зокрема, здійснено характеристику діяльності з оцінювання нормативних актів на предмет їх відповідності Конституції України судами загальної юрисдикції. Крім того, зосереджено увагу на процесі (методології, алгоритмі) визначення (оцінювання) конституційності нормативних актів. Здійснено характеристику основних методів нормативного тлумачення, критеріїв конституційності нормативних актів, особливу увагу серед яких приділено принципам юридичної визначеності,

справедливості, рівності та пропорційності, доктринам «дружнього ставлення до міжнародного права», «політичного питання» тощо. Проаналізовано особливості визначення конституційності окремих видів нормативних актів (їх проектів), зокрема порядок оцінки конституційності законопроектів і законів про внесення змін до Конституції України, міжнародних договорів, підзаконних нормативно-правових актів. Здійснено аналітичну характеристику проблем аргументації та правових наслідків рішень Конституційного Суду України, а також зміні ним юридичних позицій та іншим пов'язаним питанням. Особливу увагу приділено інституту окремої думки судді Конституційного Суду України.

Ключові слова: конституційність, критерії конституційності, конституційність нормативних актів, методологія оцінювання конституційності нормативних актів, система забезпечення конституційності нормативних актів, Конституційний Суд України.

Симонова І. В. Соціальні права людини: теоретичний вимір та практика реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2021. 18 с.

У дослідженні розкрито історичний розвиток ідей та поглядів щодо природи та сутності соціальних прав людини, їх теоретичне підґрунтя: поняття, класифікацію та характерні риси. Продемонстровано сутнісну відмінність соціальних прав від економічних. Надано авторську дефініцію соціальних прав людини. Відштовхуючись від проведеного дослідження генези історичних підходів до розуміння природи та характерних рис соціальних прав наведено їх класифікацію. Досліджено категорії «соціального захисту», «соціального забезпечення» та «право соціального забезпечення». У широкому та вузькому значеннях розкрито право на житло, на достатній життєвий рівень, на охорону здоров'я, на безпечне довкілля. Наведено дефініцію гарантій соціальних прав людини та здійснено їх класифікацію. Наведено актуальні тенденції зміщення підходів щодо взаємодії між державами та міжнародними механізмами захисту прав у сторону ізоляції перших. Зазначено зростаючу роль судів як реалізаторів соціальних прав людини, опрацьовано проблематику правозастосування та захисту соціальних прав в умовах кризових явищ.

Ключові слова: соціальні права людини, гарантії соціальних прав, види соціальних прав, проблематика реалізації соціальних прав, роль судів у забезпеченні соціальних прав.

Сич М. А. Конституційно-правове регулювання гарантій депутатської діяльності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2021. 20 с.

Дисертацію присвячено розробці цілісної концепції гарантій депутатської діяльності в Україні, критичній оцінці сучасного стану правового регулювання цих гарантій та визначенні шляхів його удосконалення з урахуванням кращих зарубіжних зразків та вітчизняного досвіду розбудови представницької демократії. Визначено поняття гарантій депутатської діяльності в широкому (загальносоціальному) та вузькому (юридичному) аспекті, розкрито їх сутнісні ознаки; обґрунтовано принципи, з яких слід виходити при запровадженні гарантій депутатської діяльності. Здійснено комплексну класифікацію гарантій депутатської діяльності, виокремлено групи, підгрупи та види таких гарантій. Простежено еволюцію гарантій депутатської діяльності в Україні та за кордоном; узагальнено вітчизняний та зарубіжний досвід правового регулювання гарантій депутатської діяльності на сучасному етапі. Розкрито систему та особливості реалізації особистих і політико-правових гарантій депутатської діяльності в Україні; з'ясовано роль організаційних гарантій у механізмі реалізації депутатських повноважень в Україні.

Ключові слова: депутат, гарантії, представницька демократія, депутатський мандат, депутатський імунітет, депутатський індемнітет.

Сінкевич О. В. Функції конституційного права як галузі права України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2021. 34 с.

Проаналізовано поняття й ознаки функцій конституційного права як фундаментальної та основоположної галузі національного права. Досліджено функціональний вимір сутності конституційного права України. Охарактеризовано функціональний напрям динаміки галузевого предмета. Розглянуто вплив сучасного українського конституціоналізму на функції конституційного права як галузі права України. Проаналізовано функції держави та їхній вплив на функції конституційного права як галузі права. Вивчено функції права та їхній вплив на функції конституційного права як галузі права. Розкрито функції Конституції України та їхній вплив на функції конституційного права як галузі права України. Окремо вивчено функції норм конституційного права та їхній вплив на функції конституційного права як галузі права. Систематизовано функції конституційного права як галузі права України. Охарактеризовано економічну функцію конституційного права як галузі права України. Розкрито зміст політичної функції конституційного права як галузі права України. Проаналізовано поняття та зміст соціально-культурної функції конституційного права як галузі права України. Запропоновано прагматичну характеристику спеціально-юридичних функцій конституційного права як галузі права України.

Ключові слова: функції конституційного права як галузі права України, функції права, функції Конституції України, функції держави, конституційне право, конституціоналізм, інститути конституційного права, принципи конституційного права.

Скибенко О. І. Конституційно-правовий статус прокуратури України в умовах реформування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. 20 с.

Дисертаційну роботу присвячено процесу реформування прокуратури України як невід'ємного складника реформування всієї системи правоохоронних органів нашої держави. Основний акцент у дисертації робиться на процесі реформування конституційно-правового статусу органів прокуратури України. Ми прийшли до висновку, що віднесення прокуратури до системи судової влади є логічним з погляду чинного українського законодавства. Однак, головне, що слід мати на увазі, вирішуючи питання про віднесення прокуратури до системи судової влади, – це безумовна вимога одночасного наближення і судової влади, і прокуратури до європейських стандартів.

Ключові слова: органи прокуратури, Закон України «Про прокуратуру», Генеральний прокурор, регіональні прокуратури, місцеві прокуратури, реформа, конституційно-правовий статус, військова прокуратура, Верховна Рада України, Кримінальний процесуальний кодекс України, функції прокуратури України.

Худик А. М. Конституціоналізація публічних фінансів: зарубіжний досвід та українська модель : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2021. 23 с.

У дисертації досліджено проблему конституціоналізації публічних фінансів (зарубіжний досвід та українську модель). Розкрито правову природу та об'єктивну зумовленість конституціоналізації публічних фінансів. Проаналізовано типи доктринальних та нормативних підходів до конституціоналізації публічних фінансів. Виділено субстанційний та інструментальний підходи до конституціоналізації публічних фінансів, а також виокремлено її моделі. Розкрито конституційну модель взаємозв'язку прав індивідів та повноважень інститутів публічної влади щодо публічних фінансів в Україні. Доведено, що метою конституціоналізації публічних фінансів є об'єктивація

конституційних цінностей у системі правового регулювання публічних фінансів. У науково-практичній площині внесено пропозиції щодо удосконалення конституційного законодавства у сфері публічних фінансів та необхідності доповнення Конституції України розділом про публічні фінанси.

Ключові слова: конституціоналізація, конституція, конституційна модель, публічні фінанси, індивід, соціум, держава, права індивіда, конституційний лад.

Шаповал Н. В. Муніципальна реформа в сучасній Україні: конституційно правовий аналіз : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний авіаційний університет. Київ, 2021. 20 с.

Дисертаційне дослідження присвячено висвітленню концептуальних конституційно-правових проблем муніципальної реформи в Україні. Показано специфіку муніципальної реформи як різновиду правової реформи, систематизовано її ознаки та види. Розкрито методологічні засади дослідження муніципальної реформи в контексті сучасних правових підходів муніципалізму. Висвітлено місце місцевого самоврядування в системі публічної влади як об'єкта муніципальної реформи. Виявлено основні теоретико-історичні закономірності здійснення муніципальних реформ у контексті розвитку місцевого самоврядування в Україні. Узагальнено основні риси конституційно-правового досвіду зарубіжних країн у здійсненні муніципальних реформ. Досліджено основні етапи та особливості здійснення сучасної муніципальної реформи в Україні. Розглядаються конституційно-правові шляхи та перспективи муніципальної реформи в механізмі конституційної модернізації сучасної України.

Ключові слова: місцеве самоврядування, муніципальна влада, муніципальна реформа, європейський досвід проведення муніципальних реформ, історико-правова характеристика проведених в Україні реформ організації місцевої влади, громадівська, державницька та дуалістична моделі організації місцевого самоврядування, місцеве самоврядування як окрема гілка представницької влади народу.

Дисертаційні дослідження 2020 р.

Барнич К. І. Реалізація конституційного права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2020. 21 с.

У дисертаційній роботі проаналізовано існуючі в юридичній науці підходи до визначення поняття права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, що дозволило сформулювати авторські визначення цих понять. Виявлено ознаки та сутність, структурні елементи досліджуваного права, а також окреслено межі його здійснення, з'ясовано та охарактеризовано умови правомірності обмеження його реалізації. Досліджено та охарактеризовано стандарти Європейського суду з прав людини в сфері реалізації права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, здійснено їх класифікацію. Уточнено поняття та виявлено структурні елементи конституційно-правового механізму реалізації права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.

Ключові слова: права людини, свобода думки, свобода слова, свобода вираження поглядів і переконань, право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, обмеження реалізації права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, механізм реалізації права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.

Білак О. П. Конституційно-правові основи транскордонного співробітництва у сфері діяльності органів місцевого самоврядування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2020. 19 с.

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та подано нове вирішення важливого наукового завдання, що полягає у формуванні цілісної концепції визначення, участі, здійснення міжнародного міжмуніципального співробітництва прикордонних регіонів України в контексті євроінтеграційних процесів сьогодення. З огляду на це сформульовано низку наукових положень, висновків і пропозицій щодо вдосконалення регламентації Конституцією України та іншими нормативно-правовими актами транскордонного співробітництва муніципалітетів прикордонних регіонів. Запропоновано авторське визначення поняття «транскордонне співробітництво» та сформульовано загальні та спеціальні ознаки конституційного інституту транскордонного співробітництва. Визначено конституційний зміст транскордонного співробітництва. На основі результатів дослідження правових засад транскордонного співробітництва в Європейському Союзі та в Україні визначено ряд відмінностей у розумінні названої категорії цими правовими системами. Запропоновано авторське визначення поняття «міжмуніципальне співробітництво».

Ключові слова: міське самоврядування, транскордонне співробітництво, міжнародне міжмуніципальне співробітництво, об'єднання євро регіонального співробітництва, європейське об'єднання територіального співробітництва.

Бондаренко В. Ю. Громадські об'єднання як інститут громадянського суспільства в Україні: теоретико-правовий аналіз : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування, НАПрН України, Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2020. 21 с.

У дисертації надано розгорнуту характеристику громадських об'єднань в якості інституту громадянського суспільства та суб'єкта правових відносин у сучасній державі. Розкрито їх природу, поняття, види, закономірності співвідношення з іншими інститутами громадянського суспільства. Визначено перспективи розвитку громадських об'єднань в Україні та механізми правового забезпечення відповідних процесів. Обґрунтовано, що базовий фундамент феномена громадських об'єднань становлять права людини, та перш за все невід'ємне право на свободу об'єднання (асоціації). Подібний підхід в найбільшій мірі відображає правову природу громадських організацій, які з одного боку є вільними колективними утвореннями, а з іншого – втілюють право на свободу асоціації, що відноситься до невід'ємних прав людини.

Ключові слова: громадянське суспільство, громадські об'єднання, інститути громадянського суспільства, право на свободу об'єднання, правосуб'єктність громадських об'єднань, політичні партії, саморегулювні організації.

Бондаренко О. В. Конституційна модернізація: онтологічне розуміння, аксіологічна значущість, компаративна цінність : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2020. 17 с.

Робота присвячена загальній характеристиці поняття «конституційна модернізація» та її співвідношенню з суміжними категоріями, визначено політико-правові причини та організаційно-правові передумови конституційної модернізації, розкриті основоположні засади (принципи) здійснення конституційної модернізації, надана характеристика феномену конституційної модернізації як динамічно-діяльничого елементу українського конституціоналізму, легального результату установчої влади парламенту, легітимної форми здійснення безпосередньої демократії, а також телеологічного результату дій установчих зборів, проаналізовано міжнародний досвід, зарубіжне та національне законодавство у сфері конституційної модернізації, здійснено компаративне дослідження її основних моделей, в контексті конституційної модернізації

обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення Конституції України та чинного конституційного законодавства.

Ключові слова: Конституція України, конституційна модернізація, конституційна реформа, конституційний процес, модель конституційної модернізації, зміни до Конституції України, демократія, референдум.

Борисов Є. Є. Відступ держав від міжнародних зобов'язань у сфері прав людини: теорія та практика : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.11] / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2020. 20 с.

Дисертацію присвячено міжнародно-правовим механізмам правомірного відступу держав від власних зобов'язань у сфері прав людини. Визначено специфіку відступу держав за універсальними та регіональними угодами у сфері прав людини, охарактеризовано процедуру та правові наслідки відступу України від власних міжнародних зобов'язань у сфері прав людини в умовах збройного конфлікту. Охарактеризовано практику оцінки правомірності відступу держав від власних зобов'язань у діяльності міжнародних судів і конвенційних органів. Відзначено ключову потребу співвідношення приписів міжнародного гуманітарного права та права прав людини в умовах дерогації, визнано вирішальну роль дотримання в умовах дерогації процесуальних прав і гарантій. Доведено, що наразі практичне значення мають механізми дерогації за Міжнародним пактом про громадянські та політичні права, за Американською конвенцією прав людини та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Ключові слова: дерогація, міждержавний конфлікт, міжнародні договори, міжнародні зобов'язання, надзвичайний стан, права людини.

Бочарова Н. В. Конституціоналізація інтелектуальної власності в умовах інформаційного суспільства і економіки знань : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Національний авіаційний університет. Київ, 2020. 44 с.

Дисертація присвячена дослідженню конституціоналізації права інтелектуальної власності в умовах інформаційного суспільства і економіки знань. Аналізуються історико-правові аспекти матеріально-правового конституювання права людини на результати творчої діяльності і інтелектуальну власність та рівні формалізації права на інтелектуальну власність в конституційних текстах країн світу. Розкриті значення конституційного правосуддя та загальних конституційно-процесуальних норм для вирішення складних проблем забезпечення права інтелектуальної власності. Встановлено, що конституціоналізація інтелектуальної власності сприяє визначенню інноваційного вектору розвитку в органічному зв'язку з розвитком демократичних засад суспільства і забезпечення прав людини. В науково-практичній площині запропоновані доповнення і поправки для вдосконалення нормативно-правового регулювання інтелектуальної власності в конституційному і галузевому законодавстві.

Ключові слова: конституціоналізація, конституціоналізм, конституція, конституційне правосуддя, інтелектуальна власність, права людини.

Гомонай В. В. Конституційно-правове забезпечення набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2020. 32 с.

Дисертація присвячена дослідженню конституційно-правового забезпечення набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору. Визначено особливості формування курсу України на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, етапи його

реалізації. Досліджено роль фундаментальних конституційних цінностей, конституційних традицій в процедурі «оціночного порівняння правових систем. Доведено факт еволюції прав людини в праві ЄС від принципу до цінності, встановлено значення в цьому процесі конституційних традицій, спільних для всіх держав-членів ЄС, та роль Європейського суду і правозастосовної практики Конституційного Суду ФРН («Solange Rechtsprechung»). Встановлено співвідношення концептів «європейська ідентичність», «європейська ідентичність Українського народу», «національна ідентичність Українського народу». Уточнено характерні риси та тенденції розвитку Європейської моделі конституціоналізму. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення організаційно-правових засад діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України щодо забезпечення набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору.

Ключові слова: конституційно-правове забезпечення, Європейський Союз, Організація Північноатлантичного договору, конституційний лад, сучасний конституціоналізм.

Ірклієнко А. І. Бікамералізм в умовах формування конституційної демократії : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2020. 22 с.

У дисертації здійснено аналіз бікамералізму в умовах формування конституційної демократії. Визначено, що головними складовими, що характеризують природу і сутність парламенту, є цілий ряд властивих тільки йому ознак, таких, як прийняття законів і інших нормативно-правових актів, що мають вищу юридичну силу на всій території держави, здійснення контролю у фінансовій сфері, щодо бюджетної політики, соціально-економічного, культурного, політичного розвитку, встановлення основних принципів розвитку і діяльності в сфері розвитку державності, зовнішньої і внутрішньої політики, контролю за діяльністю органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, подолання лиха, усунення обмежень за обсягом функцій, компетенції і авторитету вищого представницького органу держави з боку інших гілок влади. Удосконалено характеристику функцій двопалатного парламенту, до яких віднесено законотворчу (законодавчу), представницьку і контрольну. Функціональність бікамерального парламенту відбивається в стратегії поділу владних повноважень звужує розуміння парламентаризму, тому що тут вказується лише один з основних ознак парламентаризму – конституційний принцип поділу влади. Реалізація функції представництва в умовах бікамерального парламенту повинна реалізуватися в різних аспектах. Поперше, у здійсненні територіального представництва (велика частина депутатів повинна бути представниками від адміністративно-територіальних одиниць); по-друге, у здійсненні партійного представництва; по-третє, -представництва національно-культурних та інших значущих інтересів суспільства.

Ключові слова: конституціоналізм, народний суверенітет, парламентаризм, народне представництво, бікамералізм, законодавча влада, парламент.

Камардіна Ю. В. Муніципальна реформа в Україні та державах-членах Європейського Союзу в умовах європейської міждержавної інтеграції: порівняльно-правове дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2020. 24 с.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню теоретико-правових і практичних аспектів реалізації муніципальної реформи в Україні та державах-членах Європейського Союзу в умовах європейської міждержавної інтеграції. У роботі розглянуто концептуальні основи визначення сутності та значення муніципальної реформи, проведено аналіз правової регламентації муніципальної реформи в комплексі конституційно-правових і галузево-правових процесів трансформації місцевого самоврядування, визначено складові компоненти муніципальної

реформи – співвідношення суб'єкта власне з об'єктом муніципальної реформи. Розглянуто найважливіші міжнародно-правові стандарти реформування місцевого самоврядування, проаналізовано організаційно-правові проблеми реалізації муніципальної реформи в державах-членах ЄС на засадах децентралізації та субсидіарності.

Ключові слова: територіальна громада, місцеве самоврядування, європейська міждержавна інтеграція, децентралізація, субсидіарність, муніципальна реформа.

Костицька І. О. Юридична відповідальність депутата парламенту в системі відповідального представницького правління: конституційно-правові засади : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2020. 39 с.

Дисертація присвячена конституційно-правовому дослідженню феномену юридичної відповідальності парламентарія в системі відповідального представницького правління. Розкривається поняття парламентарія як категорії конституційного права. Досліджена роль парламентарія в сучасній системі парламентаризму, висвітлюються основні концептуальні підходи до осмислення ролі парламентарія в суспільстві. Дається змістовна характеристика концепту відповідального представницького правління як теоретико-правової основи формування інституту юридичної відповідальності парламентарія. Розглядаються поняття та специфіка соціальної відповідальності парламентарія в сучасному суспільстві. Аналізується поняття та основні ознаки юридичної відповідальності парламентарія як різновиду його соціальної відповідальності. Надано характеристику основних особливостей сучасної теоретико-правової концепції юридичної відповідальності парламентарія. Проведено комплексний аналіз системи чинників, що впливають на конституційну інституціоналізацію юридичної відповідальності парламентарія. Досліджено види юридичної відповідальності членів парламенту. На підставі вивчення зарубіжного та національного досвіду конституційно-правового регулювання юридичної відповідальності парламентарія, досягнень юридичної науки виокремлено конституційно-правові моделі юридичної відповідальності члена парламенту. Охарактеризовано посилення юридичної відповідальності парламентаріїв крізь призму ключових тенденцій конституційно-правового розвитку в Україні та у світі. Висвітлені провідні загальнотеоретичні та конституційно-правові підходи до модернізації юридичної відповідальності парламентарія в контексті конституційної реформи. Розглянуто модернізацію юридичної відповідальності парламентарія як напрям посилення відповідальності Верховної Ради України перед народом і людиною у контексті утвердження відповідального представницького правління.

Ключові слова: парламент, парламентарій (депутат парламенту, член парламенту), соціальна відповідальність члена парламенту, юридична відповідальність парламентарія, інституціоналізація юридичної відповідальності депутата парламенту, способи конституційного закріплення юридичної відповідальності члена парламенту, конституційно-правові моделі юридичної відповідальності парламентарія, види юридичної відповідальності парламентарія, конституційна реформа, парламентська реформа, відповідальне представницьке правління.

Кофман Б. Я. Людина, особистість і громадянин в сучасному конституційному праві : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2020. 40 с.

Дисертацію присвячено дослідженню ролі феноменології людини, особистості і громадянина в сучасному конституційному праві в контекстуалізації ролі їх правового статусу, його зростання та модифікації в умовах правової глобалізації. Досліджено важливі теоретичні питання супроводу комунікативної взаємодії людини і права, визначено роль конституційного права у забезпеченні правового статусу людини, особистості і громадянина. Визначено особливості трансформації профільного статусу та правових станів особистості в умовах розвитку громадянського суспільства,

досліджено теоретичні та практичні підходи до визначення характеристики поняття «людина» і «особистість» у конституційному праві, а також роль інституту громадянства в конституційному праві держави як феноменологічного явища та інституту державності.

Ключові слова: глобалізація, правова глобалізація, конституційне право, права людини, людина, особистість, громадянин, правовий статус, праворозуміння, правова соціалізація, правова політика держави, місцеве самоврядування, муніципальні права людини, природне право, антропологізація і антропоцентризм в праві.

Кравцова З. С. Конституційно-правові засади організації і здійснення державної влади в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2020. 34 с.

Дисертація присвячена дослідженню конституційно-правових засад організації і здійснення державної влади в Україні, розкрито історичні й теоретико-методологічні основи, розкрита конституційна модель організації державної влади та її формування, встановлена територіальна основа та засади гарантування державної влади в Україні, з'ясовано конституційноправовий механізм здійснення державної влади в Україні й обґрунтовано та запропоновано шляхи реформування конституційних основ організації і здійснення державної влади в Україні.

Ключові слова: Конституція України, конституційно-правові засади, принципи, державна влада, орган державної влади, територіальний устрій, механізм здійснення державної влади, конституційна реформа, відповідальність, форми та методи діяльності.

Кравчук В. М. Теоретичні основи конституційно-правового статусу суддів в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2020. 34 с.

Дисертація присвячена дослідженню теоретичних основ конституційно-правового статусу суддів в Україні. Визначено поняття конституційно-правового статусу суддів, виокремлено його сутнісні ознаки. Проаналізовано стан дослідження правового статусу суддів в рамках конституційного права та інших юридичних наук. Сформовано шість основних етапів становлення та розвитку конституційного регулювання правового статусу суддів. Сформовано поняття структури конституційно-правового статусу суддів та її елементи, поняття принципів конституційно-правового статусу суддів та їх класифікацію. Досліджено правосуб'єктність суддів як основу їх правового статусу. Сформовано поняття гарантій конституційно-правового статусу суддів та їх систему. Встановлено місце юридичної відповідальності в структурі конституційно-правового статусу суддів. Визначено конституційно-правові механізми оновлення та пріоритетні напрямки посилення професіоналізації суддівського корпусу, шляхи унормування меж суддівського розсуду та напрямки поєднання принципу незалежності суддів із забезпеченням громадського контролю.

Ключові слова: суддя, правовий статус судді, конституційно-правовий статус судді.

Кравчук К. Г. Теоретико-правові та практичні аспекти співвідношення правотворчості Верховного Суду та Конституційного Суду України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2020. 19 с.

Здійснено аналіз історії розвитку уявлень про судову правотворчість, на підставі чого узагальнено стан її наукового дослідження за критеріями: змісту наукових досліджень; структури юридичної науки, ставлення дослідника до об'єкту пізнання та ін. Охарактеризовано спільні, схожі, відмінні та протилежні ознаки правотворчості Верховного Суду та Конституційного Суду України, удосконалено їх визначення. З'ясовано форми та процесуальні аспекти здійснення правотворчості Верховним Судом та Конституційним Судом України. Розкрито зміст проблем правового забезпечення правотворчості Верховного Суду і Конституційного Суду України, які стосуються статусу зазначених суб'єктів,

процесу та актів їх правотворчості. Виокремлено та узагальнено проблеми правового забезпечення судової правотворчості в Україні, обґрунтовано напрями посилення практики її здійснення.

Ключові слова: правотворчість, процес правотворчості, форми правотворчості, акт правотворчості, судова правотворчість, правотворчість Верховного Суду, правотворчість Конституційного Суду України.

Ларін Є. О. Конституційно-правові засади реалізації права на інформацію в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2020. 20 с.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню конституційно-правових засад реалізації права на інформацію в Україні. З'ясовано поняття і сутність права людини і громадянина на інформацію та запропоновано власне узагальнююче визначення цього права. Досліджено конституційні основи регулювання реалізації права на інформацію в Україні та сформульовано зміни і доповнення до частини другої статті 34 Конституції України. Проаналізовано проблеми законодавчого регулювання реалізації права на інформацію в Україні та запропоновано відповідні кроки їх вирішення, зокрема шляхом внесення змін до статті 5 Закону України «Про інформацію». Досліджено питання права на інформацію в актах Конституційного Суду України та запропоновано авторський поділ таких рішень на відповідні групи. Проаналізовано основні міжнародно-правові акти універсального та регіонального значення, які регламентують відповідні стандарти права на інформацію. Досліджено зарубіжний досвід правового регулювання реалізації права на інформацію.

Ключові слова: конституційне право на інформацію, система конституційних прав, реалізація права, механізм забезпечення, конституційноправове регулювання, Конституційний Суд України, міжнародно-правові стандарти, зарубіжний досвід.

Лещенко О. Д. Виборчі спори в Україні: конституційно-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2020. 20 с.

У дисертації проаналізовано сучасний стан наукової розробки та змістовно-сутнісної характеристики виборчого спору як категорії конституційного права виборчих спорів у системі категорій конституційного права. Визначено, що виборчі спори як явище правової реальності пов'язані зі станом виконання позитивних зобов'язань держави щодо забезпечення виборчих прав громадян України. Визначено специфічні характеристики та структуру виборчого спору, обґрунтовано їх класифікацію. Визначено конституційно-правові засади сучасних засобів запобігання та врегулювання виборчих спорів у механізмові забезпечення виборчих прав. Запропоновано, концептуальну (змістовну) модель альтернативних способів врегулювання конфліктних ситуацій у ході виборчого процесу в Україні як напрям зниження конфліктності виборчих правовідносин і підвищення легітимності результатів виборів. Розкрито особливості функціонального призначення та реалізації системи судоустрою України в діяльності щодо запобігання та врегулювання виборчих спорів та структурного розуміння змісту права на судовий захист виборчих прав у матеріальному та процесуальному аспекті.

Ключові слова: вибори, категорія, виборчий процес, правовідносини, виборче право громадян, виборчі спори, запобігання виборчих спорів.

Львова Є. О. Глобальний конституціоналізм: теоретичні підходи та правові виклики до формування : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Національний авіаційний університет. Київ, 2020. 32 с.

Дисертацію присвячено теоретичним підходам та правовим викликам до формування глобального конституціоналізму. У роботі визначено понятійні, елементні та функціональні

характеристики глобального конституціоналізму. Розкрито трансформацію та здійснено реконструкцію принципів міжнародного та конституційного права з урахуванням ідей глобального конституціоналізму. Визначено місце глобального конституціоналізму як ідеології та виключного міждисциплінарного експериментального підходу, особливо в контексті розвитку та прозорості правових механізмів забезпечення та захисту прав і свобод людини. Зроблено аналіз співвідношення між міжнародним конституційним правом та глобальним конституціоналізмом. У контексті забезпечення національних інтересів і реалізації державного суверенітету у світовому глобалізованому правовому просторі розкрито роль конституційної держави України у становленні глобального конституціоналізму. Розроблена теоретична модель глобального конституціоналізму та проведено аналіз впливу правової глобалізації на національний конституційний порядок.

Ключові слова: глобалізація, глобальний конституціоналізм, глобальне право, глобальне управління, демократія, конституціоналізм, конституційна конфліктологія, права людини.

Назарко Ю. В. Конституційне право на охорону здоров'я в Україні та державах Європейського Союзу: порівняльно-правове дослідження : дис. ... д-ра філософії [081 – Право] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2020. 249 с.

Дисертація присвячена дослідженню конституційного права людини на охорону здоров'я і вдосконаленню законодавства, правозастосовної практики в Україні у даній сфері. Проаналізовано доктринальні й нормативні джерела даного права, методологію дослідження, історіографію розвитку, поняття і зміст, конституційно-правове забезпечення права на охорону здоров'я в Україні та країнах ЄС, визначено його місце у системі прав і свобод людини та громадянина. Досліджено особливості запровадження нової медичної реформи в Україні, можливість запровадження обов'язкового медичного страхування. Важливими при цьому також є концептуально визначена демографічна політика держави; збільшення державних асигнувань, боротьба з корупцією у цій сфері, правороз'яснювальна робота серед населення щодо форм і способів реалізації, охорони і захисту досліджуваного права.

Ключові слова: право на охорону здоров'я; право на медичну допомогу; права людини; конституційне право; гарантії; Європейський Союз; міжнародно-правові стандарти; забезпечення.

Озімок І. В. Конституційне право власності на землю в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правове дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2020. 18 с.

Досліджено конституційне право власності на землю в порівняльно-правовому контексті на основі досвіду України та зарубіжних країн. Висвітлено правову формалізацію конституційного права власності на землю в Україні та зарубіжних країнах, проведено історико-правовий аналіз конституційного закріплення даного права. Встановлено поняття, ознаки, суб'єктів, об'єкти та зміст конституційного права власності на землю в Україні та зарубіжних країнах, особливості його реалізації, охорони та захисту.

Ключові слова: конституційне право власності на землю; суб'єкти конституційного права власності на землю; об'єкти конституційного права власності на землю; зміст конституційного права власності на землю; реалізація конституційного права власності на землю; охорона та захист конституційного права власності на землю.

Осауленко С. В. Конституційне право на свободу об'єднання у політичні партії : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2020. 33 с.

У дослідженні вирішено наукову проблему, яка полягає у формуванні комплексного доктринального підґрунтя для подальшого удосконалення правової регламентації конституційного права громадян України на свободу об'єднання у політичні партії на підставі аналізу сутності,

структури, конституційних гарантій цього права. Запропоновано вважати, що конституційне право громадян України на свободу об'єднання в політичні партії – це система можливостей громадян України, які мають активне виборче право, брати участь в утворенні політичних партій, а також перебувати в одній з них з усіма правами, що випливають з цього членства. Сформульовано, що політична партія як об'єкт конституційного права на свободу об'єднання в політичні партії – це заснована на членстві невідчужувальна асоціація суб'єктів цього права, що поділяють однакові ідеології та цілі, яка бореться за владу шляхом формування політичних поглядів населення, а також участі в референдумах і виборах органів публічної влади. Запропоновано дозволити утворення в Україні місцевих політичних партій; сформульовано пропозиції щодо більш широкого залучення осіб до 18 років до статутної діяльності політичних партій.

Ключові слова: конституційне право на свободу об'єднання у політичні партії, свобода об'єднань, свобода асоціацій, об'єднання громадян, політичні права громадянина, права громадянина, політичні партії.

Павроз Т. В. Конституційно-правовий статус церкви в Україні та зарубіжних країнах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2020. 18 с.

Дисертацію присвячено дослідженню конституційно-правового статусу церкви в Україні й іноземних країнах. Розглянуто доктрину, генезу та правову регламентацію статусу церкви в Україні та зарубіжних країнах, висвітлено методологію дослідження, поняття та елементи конституційно-правового статусу церкви в нашій державі, проаналізовано конституційно-правовий статус церкви в інших країнах на підставі приналежності їх до загального, континентального і традиційного права. Досліджено чинне законодавство України, що закріплює конституційно-правовий статус церкви. Аргументовано, що деякі норми, які регламентують конституційно-правовий статус церкви в Україні, містять певні недоліки, у зв'язку з чим запропоновано зміни до законодавства в цій сфері з метою його вдосконалення.

Ключові слова: конституційно-правовий статус церкви, становлення правового інституту церкви, церква як правовий інститут, правосуб'єктність церкви, принципи конституційно-правового статусу церкви, права церкви, обов'язки церкви, відповідальність церкви, гарантії статусу церкви.

Поличко Т. І. Верховенство конституційних норм у національній системі права: порівняльно-аналітичне дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2020. 20 с.

Робота присвячена комплексному дослідженню конституційних праввідносин у сфері конституційного правотворення, конституційного контролю, а також системи конституційно-правових норм, принципів та цінностей. Визначено, що конституційна правотворчість як самостійний інститут, є одним із різновидів конституційного процесу. Здійснене методологічне дослідження щодо з'ясування юридичної природи актів конституційного судочинства. Виокремлено пропозиції щодо розвитку інституту конституційної скарги з урахуванням світового досвіду. Обґрунтовано пропозиції щодо виокремлення судової аргументації (у судах конституційної та загальної юрисдикції), з притаманними тільки їй особливими ознаками, що не замінюється лише юридичним тлумаченням. Запропоновано авторське визначення юридичної аргументації як усного або письмового способу переконання суб'єктів праввідносин на основі права, його принципів та цінностей, що здійснюється шляхом доказування, тлумачення, обґрунтування, оцінювання з урахуванням мотивів, тверджень, гіпотез, пропозицій, фактів, із застосуванням юридичної термінології або без такої, з метою впливу на думки, погляди чи переконання іншої особи.

Ключові слова: верховенство права, правотворчість, конституційний процес, конституційна скарга, конституційний контроль, юридична аргументація, судова практика.

Прошасв В. В. Розвідувальні органи в системі державної влади: конституційно-правове дослідження : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Національний авіаційний університет. Київ, 2020. 36 с.

Дисертація присвячена порівняльно-правовому аналізу нормативно-правових актів провідних країн світу, що мають безпосереднє чи опосередковане відношення до діяльності розвідки. Визначено та досліджено етапи розвитку конституційно-правового регулювання функціонування розвідки, здійснено порівняльний аналіз цілей, принципів, завдань, функцій, повноважень розвідки, напрямів, форм та методів державного контролю за її діяльністю. Розглянуто систему відносин між різними суб'єктами розвідувальної діяльності, що мають бути унормовані правовими приписами. Обґрунтовано можливі шляхи удосконалення вітчизняного законодавства про діяльність розвідувальних органів з урахуванням іноземного досвіду законотворчості.

Ключові слова: порівняльне правознавство, правове регулювання, розвідувальні органи, розвідувальна діяльність, співробітники розвідки.

Савич Є. С. Право людини на звернення в Україні: конституційно-правовий аналіз : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2020. 21 с.

Дисертацію присвячено комплексному конституційно-правовому дослідженню права людини на звернення. Проаналізовано історико-правові передумови становлення і розвитку права людини на звернення. Досліджено поняття звернення в конституційному праві як базової категорії. Запропоновано авторське визначення дефініції «звернення людини (громадянина)» у конституційно-правовому вимірі. З'ясовано місце права на звернення в системі основних прав та свобод людини. Досліджено конституційно-правові засади права людини на звернення, а також шляхи вдосконалення його законодавчого регулювання. Запропоновано у статті 40 Конституції України розширити коло суб'єктів, які зобов'язані прийняти і розглянути звернення. Розглянуто акти Конституційного Суду України на предмет інтерпретації сутнісних характеристик права людини на звернення. Проаналізовано міжнародно-правові стандарти права людини на звернення, які відображені у актах міжнародного права на універсальному та загальноєвропейському рівнях. Досліджено правове регулювання реалізації права людини на звернення у законодавстві зарубіжних країн.

Ключові слова: конституційне право людини на звернення, конституційно-правове регулювання права людини на звернення, законодавче регулювання права на звернення, акти Конституційного Суду України, міжнародно-правові стандарти права на звернення, законодавство зарубіжних країн.

Сасенко О. С. Конституційно-правове забезпечення реалізації принципу гендерної рівності в Україні у світлі зарубіжного досвіду : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний авіаційний університет. Київ, 2020. 20 с.

Висвітлено проблемні питання методологічних підходів до розуміння «гендеру» як одного із центральних і фундаментальних понять сучасного суспільства, складності застосування гендерного підходу в юридичній науці. Надана авторська дефініція «гендеру» як правової категорії. Запропоновано право на гендерну ідентичність розглядати в об'єктивному і суб'єктивному значенні. Досліджено принцип гендерної рівності як складової загального конституційного принципу рівності прав і свобод, запропоновано авторське визначення гендерної рівності.

Здійснено порівняльно-історичний аналіз процесів становлення та розвитку ідеї гендерної рівності, механізмів інтеграції принципів гендерної рівності в міжнародно-правових документах і діяльності міжнародних організацій у структурі ООН, Ради Європи та ЄС, забезпечення гендерної рівності в окремих європейських країнах. Розглянуто теоретико-методологічні засади формування гендерної політики, організаційно-правове забезпечення гендерної рівності та механізми її реалізації в Україні.

Ключові слова: права людини, гендер, гендерна ідентичність, гендерний стереотип, гендерний паритет, трансгендер.

Сущенко В. А. Конституційно-правові підстави вимушеного тимчасового обмеження державними органами прав і свобод людини та громадянина в Україні в умовах проведення антитерористичних заходів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний авіаційний університет. Київ, 2020. 20 с.

У дисертації досліджено вплив антитерористичних заходів на конституційні права і свободи як комбінований правовий феномен, який з одного боку переслідує мету захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина, оскільки намагається подолати терористичну загрозу, а з іншого – супроводжується обмеженнями таких прав і свобод. Науково доведено неузгодженість конкретних обмежень конституційних прав і свобод в умовах антитерористичних заходів з положеннями Основного Закону України. Враховуючи національні конституційні засади та міжнародні стандарти у сфері захисту прав людини, автором розроблено пропозиції щодо вдосконалення норм чинного законодавства, правотворчої та правоохоронної діяльності з метою запобігання протиправним обмеженням конституційних прав і свобод при застосуванні антитерористичних заходів.

Ключові слова: конституційні права і свободи, вимушене тимчасове обмеження, антитерористичні заходи, операція, національна безпека, боротьба з тероризмом.

Турянський Ю. І. Соматичні права людини в сучасній доктрині конституціоналізму: теоретико-правове дослідження : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.01] / Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2020. 38 с.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню теоретико-правового розуміння сутності, передумов становлення та розвитку, аспектів правової легалізації соматичних прав людини як групи прав нового покоління у сучасній доктрині конституціоналізму на основі розробленої авторської системи методологіювання. Автором позиціоновано соматичні права як групу новітніх прав четвертого покоління, що пов'язані з тілесністю людини та полягають у можливості реалізації автономної волі людини щодо її цілісного тіла, певного/певних органу/органів чи тканин та біологічних компонентів, які вже відмежовані від тіла, а також можливості щодо модифікації, вдосконалення, видозміни своєї тілесності. Виокремлено ознаки соматичних прав людини та подано авторську позицію щодо структури групи соматичних прав: право на власний геном; репродуктивні права людини; сексуальні права людини; право на трансплантацію органів, тканин, клітин; право на гендерну ідентичність; право людини на модифікацію свого тіла; право на гідну смерть; право на розпорядження своїм тілом та його частинами після смерті; право на вживання наркотиків і психотропних речовин з метою полегшення страждань. Робота містить розширену класифікацію соматичних прав людини: за часом; за особливостями реалізації; за предметом реалізації; за суспільним схваленням; за ціллю реалізації; за нормативним визнанням.

Ключові слова: соматичні права людини, конституціоналізм, доктрина конституціоналізму, право на власний геном, репродуктивні права, сексуальні права, право на донорство та трансплантацію, право людини на модифікацію свого тіла, право людини на гідну смерть.

Фетько Ю. І. Правові засади міжнародного співробітництва місцевих органів публічної влади України : дис. ... канд. юрид. наук [081 - Право] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2020. 278 с.

У дисертаційній роботі проведено дослідження правових засад міжнародного співробітництва місцевих органів публічної влади України. Визначено теоретичні і практичні проблеми нормативно-правового регулювання та вироблено напрями його удосконалення. Досліджено, що існуючі наукові дослідження сконцентровані переважно навколо економічних, політологічних, історичних, соціальних питань, проблем державного управління та міжнародних відносин, натомість вітчизняною юридичною наукою недостатньо уваги приділено дослідженню правового регулювання міжнародного співробітництва місцевих органів публічної влади, зокрема транскордонного та міжтериторіального співробітництва. Досліджено існуючі та розроблено нові правові підходи до визначення поняття і змісту міжнародного співробітництва місцевих органів публічної влади, в тому числі таких його видів як транскордонне співробітництво та міжтериторіальне співробітництво. Проаналізовано досвід нормативно-правового регулювання міжнародного співробітництва місцевих органів публічної влади держав-членів Європейського Союзу.

Ключові слова: міжнародне співробітництво, міжтериторіальне співробітництво, місцеві органи публічної влади, місцева демократія, громади, децентралізація, регіональна політика.

Француз-Яковець Т. А. Конституційно-правові засади бікамералізму в сучасних європейських країнах : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2020. 42 с.

Дисертація є комплексним дослідженням конституційно-правових засад бікамералізму в сучасних європейських країнах. У роботі розкривається зміст бікамералізму як предмета дослідження сучасної конституційно-правової науки, генезис бікамералізму в сучасних країнах Європи і світу, бікамералізм як принцип організації та діяльності двопалатних парламентів, бікамералізм як елемент системи стримувань і противаг. У дисертації аналізується бікамералізм з точки зору ідеї та конституційного принципу, інституту, об'єкта конституційно-правових досліджень, запропоновано методологію дослідження феномену бікамералізму. Аргументовано, що публічне представництво у двопалатних парламентах має складну природу: окрім загальнонародного, соціально-політичне представництво забезпечується залежно від порядку формування верхніх палат, що складається історично (традиційно) та/або зумовлено потребами його оптимізації. Таким чином, бікамералізм забезпечує баланс соціальних, територіальних та інституційних складових політичної організації держави. Аргументовано, що зміст бікамералізму як конституційно-правового принципу організації діяльності двопалатних парламентів найбільш повно розкривається у порядку організації і діяльності двопалатної структури парламентів. Досліджено місце і роль двопалатних парламентів у системі поділу влади та механізмі стримувань і противаг, в тому числі, взаємодію двопалатного парламенту і глави держави в європейських монархіях і республіках, особливості взаємодії бікамерального парламенту з урядом та іншими органами виконавчої влади в зарубіжних країнах. Доведено, що сучасний бікамералізм є одним з найбільш значущих інституційних механізмів забезпечення розподілу влади.

Ключові слова: конституціоналізм, народний суверенітет, парламентаризм, народне представництво, бікамералізм, законодавча влада, парламент.

Черняк Є. В. Охорона Конституції України та конституції зарубіжних країн: конституційно-порівняльний аналіз : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2020. 36 с.

Монографія є комплексним порівняльним дослідженням теоретичних і практичних питань, пов'язаних з охороною конституції в Україні та зарубіжних країнах. Положення вітчизняного

законодавства щодо засобів (гарантій) охорони конституції розглядаються у порівнянні з відповідними положеннями національних законодавств зарубіжних, переважно європейських, країн. У роботі розкрито генезу, поняття охорони конституції, чинники, якими обумовлюється ефективність системи охорони конституції, а також здійснено конституційно-порівняльний аналіз ролі і значення Українського народу, Верховної Ради України, Президента України, органів виконавчої влади, конституційного контролю, місцевого самоврядування, судів України, громадянського суспільства та аналогічних суб'єктів охорони конституції у зарубіжних країнах. З урахуванням сучасних досягнень теоретико-правової науки, новітніх результатів науки конституційного права, практики реалізації норм конституції в Україні та зарубіжних країнах, проведенням порівняльного конституційно-правового аналізу, виявленням тенденцій сучасних конституційних процесів обґрунтовано пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення правового регулювання інституційно-організаційних засобів та заходів (гарантій) охорони Конституції України.

Ключові слова: конституція України, охорона конституції, система охорони конституції, гарантії конституції, суб'єкти охорони конституції, порівняльний аналіз, конституційно-правовий аналіз, законодавство зарубіжних країн, конституційний процес, судовий конституційний контроль, референдум, громадянське суспільство.

Чехович Т. В. Конституційний принцип рівності громадян перед законом у публічному управлінні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02; 12.00.07] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2020. 35 с.

Дисертацію присвячено з'ясуванню сутності конституційного принципу рівності взагалі та у публічному управлінні зокрема, а також розробленню комплексного та системного механізму адміністративно-правового забезпечення його гарантування та реалізації. Автором охарактеризовано принцип рівності громадян перед законом з теоретико-правових позицій. Розглянуто генезис і еволюцію змісту принципу рівності у різні епохи і у різних суспільствах. Окремо вивчено особливості становлення ідеї рівності та принципу рівності перед законом у вітчизняній політико-правовій думці та праві. Опрацьовано конституційно-правові засади принципу рівності громадян перед законом. Проаналізовано міжнародні стандарти визнання та нормативного закріплення принципу рівності громадян перед законом.

Ключові слова: рівність, рівність перед законом, принцип, принципи належного врядування, публічне управління, публічна адміністрація, механізм гарантування, відповідальність.

Чечерський В. І. Право на репродукцію (відтворення) у системі основоположних прав людини: конституційно-правове дослідження : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2020. 36 с.

У дисертації комплексно досліджено право людини на репродукцію (відтворення) та надано його авторське визначення. Аргументовано, що право на репродукцію (відтворення) є природним правом людини, оскільки зумовлене вродженою потребою у продовженні власного роду. Зазначено про взаємозв'язок вказаного права з іншими правами та констатовано, що його слід відмежовувати від інших ззовні подібних прав, а також таких узагальнюючих дефініцій, як «пов'язані з правом людини на репродукцію (відтворення) права» та «репродуктивні права». Розкрито ознаки, зміст, принципи реалізації досліджуваного права, його місце серед інших основоположних прав, гарантії та форми захисту. Проведено порівняльно-правове дослідження закріплення права людини на репродукцію (відтворення), репродуктивних прав у міжнародному праві та законодавстві зарубіжних країн, особливостей здійснення державної політики народонаселення, у тому числі відносно права на штучне переривання вагітності та відмову від імплантації ембріону *in vitro*. Надано пропозиції до удосконалення вітчизняного законодавства у репродуктивній сфері.

Ключові слова: природні права, право людини на репродукцію (відтворення), вроджена потреба, потреба до продовження роду, політика у сфері народонаселення, аборт, донатія гамет та ембріонів, ембріон, репродуктивні права.

Шемчук В. В. Конституційно-правове забезпечення інформаційної безпеки сучасних держав: порівняльно-правовий аналіз : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2020. 38 с.

Дисертацію присвячено дослідженню теоретичних і практичних питань забезпечення інформаційної безпеки як функції сучасних держав. На основі порівняльно-правового аналізу міжнародно-правових актів та національного законодавства України, зарубіжного законодавства і досвіду виокремлено ряд моделей забезпечення інформаційної безпеки, а також їх особливості. Сформульовано пропозиції та рекомендації щодо удосконалення забезпечення інформаційної безпеки Української держави в умовах євроінтеграції, інтервенції та розвитку глобального інформаційного простору. Головним напрямом у реалізації функції держави із забезпечення інформаційної безпеки є захист інформаційної сфери особи та її прав у ній, але на сьогодні в системі центральних органів державної виконавчої влади України немає органу, відповідального за забезпечення інформаційної безпеки особи. Запропоновано створити спеціальний національний, колегіальний орган із захисту персональних даних – Національну комісію із захисту персональних даних. Її формування слід здійснити на засадах оптимізації, економічної доцільності, якісного технічного та кадрового забезпечення й широких повноважень. Основними завданнями цього органу мають бути: захист прав громадян у сфері персональних даних, регулювання захисту персональних даних, контроль та санкції, інформування та освіта.

Ключові слова: безпека, інформаційна безпека, інформаційне право, інформаційні правовідносини, загрози, інформаційна політика, інформаційне законодавство, конституційне право, кібербезпека, кіберзагрози, порівняльний аналіз, євроінтеграція.

Дисертаційні дослідження 2019 р.

Артемчук Д. О. Поділ державної влади в контексті конституційної юриспруденції: загальнотеоретичний і функціональний аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2019. 20 с.

Дисертація є комплексним дослідженням загальнотеоретичних і функціональних аспектів поділу влади в контексті конституційної юриспруденції. Простежено розвиток теорії поділу влади від прадавніх часів до сьогодення. Охарактеризовано основні моделі та базові засади організації поділу влади. Проаналізовано основні аспекти законодавчої влади та визначено її суб'єктів. Сформульовано поняття виконавчої влади та охарактеризовано її основні моделі. Проаналізовано взаємодію судової і так званої контрольно-наглядової гілок влади як важливого елемента рівноваги державного апарату. Запропоновано шляхи вдосконалення конституційного законодавства України, спрямовані на розвиток принципу поділу державної влади.

Ключові слова: поділ влади, поділ державної влади, теорія поділу влади, законодавча влада, виконавча влада, судова влада, парламент, уряд, глава держави.

Безсонова М. В. Конституційне право на звернення до міжнародних правозахисних інституцій: проблеми теорії і практики : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 22 с.

У дисертації розкрито зміст еволюції права на звернення до міжнародних правозахисних інституцій – періодів його становлення та факторів, які вплинули на його формування і

розвиток у контексті генези національної системи конституційного права Розглянуто поняття міжнародних правозахисних інституцій, з'ясовано їх ознаки та визначено види. Проаналізовано зміст конституційного права на звернення до міжнародних правозахисних інституцій та досліджено його місце в системі гарантій прав і свобод особи. Доведено, що право на звернення до міжнародних правозахисних інституцій є важливим елементом конституційно-правового механізму гарантування та захисту прав і свобод людини в Україні. Розкрито процедурні аспекти реалізації права на звернення громадян України до міжнародних правозахисних інституцій. Визначено юридичні наслідки ухвалення рішень міжнародними правозахисними інституціями, з'ясовано питання юридичної обов'язковості рішень та їх вплив на розвиток національного права.

Ключові слова: конституційні права людини, гарантії прав людини, механізм захисту прав людини, міжнародні правозахисні інституції в механізмі захисту прав людини, захист прав.

Бережанська В. В. Конституційне право особи не давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів та його забезпечення в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2019. 20 с.

Дисертація присвячена дослідженню конституційного права особи не давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів. Послідовно розкриваються доктринальні і нормативно-правові джерела, методологія дослідження, сутність та зміст даного права. Окрему увагу приділено гарантіям та особливостям його забезпечення судовими, правоохоронними та іншими органами в Україні, деяких зарубіжних державах. У дисертації сформульовано положення та висновки, обґрунтовуються пропозиції щодо перспектив удосконалення забезпечення конституційного права особи не давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, зокрема, стосовно внесення змін і доповнень до законодавства України.

Ключові слова: права людини, суб'єктивне право, конституційне право особи не давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів; гарантії, захист, імунітет свідка, привілей проти самовикриття, право на мовчання, забезпечення.

Бережанський Г. І. Організаційно-правові засади реалізації права на справедливий суд: порівняльно-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.10] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 250 с. [Дата захисту 30.01.2019]

У дисертаційному дослідженні розглянуто організаційно-правові засади реалізації права на справедливий суд у порівняльно-правовому аспекті. Проаналізовано механізми та організаційно-правові особливості реалізації права на справедливий суд в англо-американській правовій сім'ї, законодавство Франції, Канади, Німеччини, Іспанії та інших країн щодо реалізації права на справедливий суд. Розглянуто проблемні питання гармонізації українського законодавства із вимогами Європейського Союзу та нормативно-правового забезпечення права на справедливий суд в українському законодавстві. Запропоновано шляхи вирішення основних проблем правового регулювання механізмів забезпечення й реалізації права на справедливий суд в Україні.

Ключові слова: справедливий суд, право на справедливий суд, справедливість, організаційно-правові засади реалізації права на справедливий суд, елементи права на справедливий суд, конструкція права на справедливий суд.

Бернацький Б. В. Формування української моделі заборони політичних партій у світлі міжнародних стандартів і практик : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.11] / Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ, 2019. 19 с.

Комплексно проаналізовано міжнародні та регіональні стандарти гарантування свободи об'єднань. Повністю проаналізовано всі справи Європейського суду з прав людини та інших регіональних установ із захисту прав людини щодо заборони політичних партій, викладено коротку

анотацію до всіх справ. У дослідженні систематизовано правові позиції Європейського суду з прав людини, визначено стандарти, дотримання яких вимагається під час заборони політичних партій у державах-членах Ради Європи. Розкрито сутнісне розуміння свободи об'єднань ЄСПЛ у контексті необхідності певного компромісу між вимогою захисту демократичного суспільства та гарантуванням окремих індивідуальних прав. Досліджено досвід одинадцяти іноземних країн, де відбувалась заборона політичних партій. Детально проаналізовано рішення Конституційного Суду України у справі про укази Президії Верховної Ради України щодо Компартії України від 2001 року, де Суд визнав неконституційними укази Президії ВРУ про заборону Компартії. Це рішення спричинило значну дихотомію і додало невизначеності до питання меж діяльності політичних партій та передумов для їх заборони. Окреслено ряд дефектних та помилкових міркувань Конституційного Суду України у цій справі. Розглянуто всі справи про заборону та припинення діяльності політичних партій в Україні, розпочинаючи з 2014–2015 рр. Виявлено, що при розгляді цих справ суди проігнорували або формалістично застосували стандарти, передбачені ЄСПЛ та визначені ЄСПЛ. Сама модель заборони політичних партій в Україні досі перебуває у стадії становлення, її визначення залежатиме від майбутньої юриспруденції КСУ та судової практики.

Ключові слова: політичні партії, заборона політичних партій, розпуск політичних партій, воєннична демократія, практика Європейського суду з прав людини, Конституційний Суд України, свобода об'єднань.

Бондарев О. Б. Інститут омбудсмана у справах захисту прав військовослужбовців: українська модель та зарубіжний досвід : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2019. 19 с.

У дисертації вперше у вітчизняній науці конституційного права з урахуванням положень чинного законодавства, міжнародно-правових норм і правозастосовної практики здійснено комплексне дослідження інституту Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у зв'язку зі здійсненням ним функції захисту прав військовослужбовців. Визначено тенденції розвитку інституту омбудсмана в зарубіжних країнах, особливості моделей військового омбудсмана. Сформульовано низку пропозицій стосовно вдосконалення законодавства щодо забезпечення прав військовослужбовців Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини. Аргументується, що інститут парламентського омбудсмана з питань захисту прав військовослужбовців стане доповненням та розширенням

Ключові слова: уповноважений; омбудсман; військовий омбудсман; конституційні права військовослужбовців; захист прав військовослужбовців.

Бреус С. М. Конституційне право на безоплатну професійну правничу допомогу: національні аспекти реалізації та зарубіжний досвід : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2019. 17 с.

Дисертація присвячена дослідженню конституційного права на безоплатну професійну правничу допомогу. У роботі проаналізовано доктринальні підходи до значення, сутності та правової природи права на безоплатну професійну правничу допомогу. Сформульовано детермінанти правового регулювання права на безоплатну професійну правничу допомогу. Зосереджено увагу на визначенні місця права на безоплатну професійну правничу допомогу в конституційному праві України. Проаналізовано зміст та суб'єктів конституційного права на безоплатну професійну правничу допомогу в Україні. Досліджено історію становлення та зарубіжний досвід розвитку конституційного права на безоплатну професійну правничу допомогу. Обґрунтовано необхідність розроблення пропозицій щодо удосконалення механізму реалізації окремими категоріями громадян їх конституційного права на безоплатну професійну правничу допомогу.

Ключові слова: безоплатна правова допомога, конституційне право на безоплатну професійну правничу допомогу, конституція, договори про правову допомогу, права людини, адвокат, правова інформація, офіс громадського захисника.

Вакарова О. В. Конституційно-правовий статус правоохоронних органів: сучасні підходи : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2019. 20 с.

У дисертації подано комплексне дослідження конституційно-правового статусу правоохоронних органів в Україні, розкрито теоретико-методологічні та науково-практичні аспекти зазначеної проблематики. Проаналізовано теоретичні засади конституційно-правового статусу правоохоронних органів шляхом критичного аналізу ключових понять цієї сфери. Проаналізовано становлення інституту прокуратури в сучасний період українського державотворення. Охарактеризовано конституційно-правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України, визначено її головні функції, завдання та порядок взаємодії у системі антикорупційних органів України. Досліджено конституційно-правовий статус Національної поліції України, виокремлено основні етапи реформування в сучасний період державотворення, охарактеризовано основні завдання, функції та вектори її розвитку. Сформульовано та обґрунтовано нагальну потреба у вирішенні питання конституційності функціонування Національного антикорупційного бюро України, оскільки його утворення є суперечливим та не відповідає положенням Конституції України. Досліджено етапи створення Державного бюро розслідувань, особливості його конституційно-правового статусу, специфіки отримання повноваження щодо досудового розслідування від відповідних підрозділів прокуратури.

Ключові слова: правопорядку; прокуратура України; Спеціалізована антикорупційна прокуратура України; Національна поліція України; Національне антикорупційне бюро України; Державне бюро розслідувань; реформування правоохоронної сфери; Конституція України; конституційно-правовий статус правоохоронного органу.

Ващенко А. М. Теоретико-правові аспекти співвідношення правотворчої діяльності органів і посадових осіб держави та місцевого самоврядування в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2019. 18 с.

Здійснено періодизацію історії розвитку уявлень про правотворчу діяльність. Охарактеризовано спільні ознаки та відмінності у поняттях «правотворча діяльність органів і посадових осіб держави» та «правотворча діяльність органів і посадових осіб місцевого самоврядування», удосконалено їх визначення. Визначено взаємозв'язок правотворчих повноважень зазначених суб'єктів, з'ясовано спільні та відмінні особливості процесу їх правотворчої діяльності. Виокремлено складові сучасних проблем співвідношення правотворчої діяльності органів і посадових осіб держави та місцевого самоврядування в Україні, обґрунтовано напрями удосконалення її співвідношення.

Ключові слова: правоутворення, правотворчість, правотворча діяльність, правотворча діяльність органів і посадових осіб держави, правотворча діяльність органів і посадових осіб місцевого самоврядування, координація правотворчої діяльності, оптимізація правотворчої діяльності.

Волошанівська Т. В. Засада забезпечення права на захист у кримінальному провадженні в контексті європейських стандартів справедливого судового розгляду : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.09] / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2019. 21 с.

Дисертація є першим у вітчизняній науці спеціальним комплексним дослідженням засади забезпечення права на захист у кримінальному провадженні на основі норм Кримінального

процесуального кодексу України 2012 року та європейських стандартів справедливого судового розгляду. У дисертації сформульовано та обґрунтовано концепцію сучасної трансформації права на захист у кримінальному провадженні відповідно до практики Європейського суду з прав людини. Розглянуто основні європейські стандарти забезпечення права особи на захист у кримінальному провадженні та розкрито особливості їх імплементації до національного законодавства. Охарактеризовано структуру права на захист у кримінальному провадженні у світлі європейських стандартів справедливого судового розгляду. Визначено поняття та критерії ефективності реалізації права на захист від кримінального переслідування. Охарактеризовано основні складові механізму забезпечення права на ефективний захист у контексті європейських стандартів справедливого судового розгляду.

Ключові слова: право на захист, суб'єкти захисту, засада забезпечення права на захист, права підозрюваного, права обвинуваченого, європейські стандарти справедливого судового розгляду, ефективний захист у кримінальному провадженні.

Городовенко А. В. Конституційно-правові засади модернізації системи судів загальної юрисдикції: проблеми теорії та практики : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2019. 19 с.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню проблем теорії та практики конституційної модернізації системи судів загальної юрисдикції в умовах європейської міждержавної інтеграції. Проаналізовано історико-правові аспекти становлення та розвитку судової влади. Визначено основні концептуальні моделі судової влади та здійснено їх порівняльно-правовий аналіз. Піддано комплексному аналізу загальні засади конституційної модернізації судової влади як об'єктивного суспільно-правового процесу. Досліджено принципи функціонування системи судів загальної юрисдикції в Україні та Європейському Союзі та конституційноправовий статус судів загальної юрисдикції на сучасному етапі суспільного розвитку. Визначено проблеми імплементації європейських стандартів судоустрою до національної правової системи України та окреслено перспективи конституційної модернізації системи судів загальної юрисдикції України в умовах реалізації стратегічного курсу на європейську інтеграцію. Доведено, що в Україні на сучасному етапі конституційної модернізації та реалізації Угоди про асоціацію з ЄС створені необхідні умови для впровадження «електронного суду» як форми судового процесу.

Ключові слова: система судів загальної юрисдикції, судова влада, судочинство, конституційна модернізація, європейські стандарти, європейська міждержавна інтеграція.

Грибовська А. А. Конституційні засади гендерної рівності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 18 с.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню конституційних засад гендерної рівності. У роботі розглянуто теоретико-правові основи розуміння рівності як принципу конституційно-правового статусу особи. Обґрунтовано, що принцип гендерної рівності є однією з складових конституційного принципу рівності. Конструкція гендерної рівності розкривається через категорію прав людини як універсального стандарту рівності. Досліджено конституційноправовий механізм забезпечення принципу рівності жінки і чоловіка як сукупність правових гарантій нормативного та інституційного характеру, які здійснюють правовий вплив на суспільні відносини щодо правомірної реалізації, охорони та захисту рівноправності в Україні. Визначено, що принцип гендерної рівності лежить в основі побудови сучасної правової держави і громадянського суспільства. Доведено, що законодавство всіх цивілізованих країн, а також міжнародно-правові акти в галузі прав людини фіксують як одну з обов'язкових демократичних вимог рівні права чоловіків і жінок у всіх сферах життя

та заборону дискримінації. Особливу увагу у роботі присвячено міжнародним стандартам гендерної рівності та їх значенню для української держави у зв'язку з обраним курсом країни на європейську інтеграцію. Доведено, що, незважаючи на позитивні кроки, основні проблеми у сфері забезпечення гендерної рівності залишаються сталими. Розроблено рекомендації гендерного реформування національного законодавства відповідно до міжнародних стандартів, яке має починатися з конституційних перетворень, та рекомендації щодо розробки механізму забезпечення гендерної рівності в країні.

Ключові слова: принцип рівності, принцип гендерної рівності, гендерна рівність, гендерна дискримінація, заборона дискримінації, міжнародно-правові стандарти захисту від гендерної дискримінації, європейські стандарти захисту від гендерної дискримінації, конституціоналізм.

Грінь А. А. Дискреційні повноваження органів виконавчої влади України та їх реалізація : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.07] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2019. 22 с.

Дисертацію присвячено комплексному теоретико-правовому аналізу дискреційних повноважень органів виконавчої влади України (їх посадових осіб) та їх реалізації у правотворчій та правозастосовній сферах діяльності, з'ясуванню особливостей їх правового регулювання. Визначено поняття, ознаки та зміст дискреційних повноважень органів виконавчої влади (посадових осіб) як особливу частину владних повноважень, що належать до їх компетенції. Досліджено питання правового забезпечення організації та діяльності органів виконавчої влади (їх посадових осіб) як суб'єктів реалізації дискреційних повноважень. Охарактеризовано способи зовнішнього вираження змісту дискреційної діяльності та правові гарантії її здійснення. Розглянуто позитивний досвід зарубіжних країн і напрацьовано науково-обґрунтовані висновки, пропозиції і рекомендації щодо вдосконалення правового регулювання інституту дискреційних повноважень органів виконавчої влади (їх посадових осіб).

Ключові слова: адміністративний розсуд, дискреційні повноваження, органи виконавчої влади, суб'єкт владних повноважень, принципи здійснення дискреційних повноважень, форми реалізації дискреційних повноважень, гарантії реалізації дискреційних повноважень.

Єрмакова Г. С. Конституційно-правове забезпечення міжконфесійних відносин в Україні: питання теорії та практики : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2019. 42 с.

У дисертаційній роботі вперше системно досліджено проблематику конституційно-правового регулювання міжконфесійних відносин в Україні. Проаналізовано основні питання, пов'язані з побудовою системи органів державної влади у сфері регулювання релігійних відносин та низку важливих висновків щодо підвищення ефективності юридичних гарантій системи державного забезпечення, дотримання й реалізації релігійних прав і свобод людини і громадянина. Внесено суттєві уточнення та доопрацьовано термінологічний інструментарій науки конституційного права на основі аналізу теоретичних та методологічних аспектів конституційно-правового регулювання міжконфесійних відносин. Розкрито особливості конституційно-правового забезпечення міжконфесійних відносин в Україні в сучасних умовах, надано характеристику статусу їх учасників, запропоновано уточнення для вдосконалення сучасного законодавчого забезпечення у сфері міжконфесійних відносин в Україні.

Ключові слова: міжконфесійні відносини, конституційно-правове регулювання міжконфесійних відносин, релігійні відносини, конституційноправовий статус учасників міжконфесійних відносин, державна політика у сфері міжконфесійних відносин, нормативно-правова база у сфері забезпечення міжконфесійних відносин, конституційні процеси, державне регулювання міжконфесійних відносин.

Іванків І. Б. Права людства: стан та перспективи їх забезпечення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ, 2019. 20 с.

У дисертації досліджуються права людства як особливі солідарні права третього покоління, які включають право на мир, на здорове довкілля та на сталий розвиток. Здійснено теоретичне узагальнення комплексного дослідження цих прав шляхом обґрунтування правосуб'єктності людства, дослідження відмінних ознак прав людства, а також опису кожного з обраних прав та аналізу наявних та потенційних механізмів захисту. Виділено відмінні ознаки прав людства та здійснено аналіз їх поступової юридизації. Концепція права людства є логічним продовженням розвитку прав першого та другого покоління, розвиваючи та доповнюючи їх. Наявні міжнародні інституції можуть фрагментарно забезпечувати захист прав людства, зокрема аналіз практики Європейського суду з прав людини дозволяє виокремити тренд динамічного тлумачення ним змісту деяких прав. Запропоновано також розглянути Міжнародний кримінальний суд як орган, що може притягати до відповідальності за найбільш тяжкі порушення прав людства. Крім того, інші механізми міжнародної співпраці, такі як моніторингові та миротворчі місії, а також проекти міжнародного розвитку розглянуто як можливі механізми захисту прав людства. При обговоренні вибору механізмів захисту прав людства запропоновано керуватися принципом застосування найбільш сприятливого режиму для їх захисту, що означає адаптування наявних механізмів міжнародної співпраці, захисту прав людини, а також виокремлення нових механізмів у разі необхідності.

Ключові слова: людство як суб'єкт права, права людства, право людства на мир, право людства на здорове довкілля, право людства на сталий розвиток, юридизація прав людства, права людини.

Казакова Л. О. Конституційне право на місцеве самоврядування серед інших прав та свобод людини і громадянина в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2019. 21 с.

Дисертацію присвячено комплексному аналізу суспільних відносин, що виникають у сфері реалізації права на місцеве самоврядування. Розкрито зміст поняття та елементи конституційного права на місцеве самоврядування. Обґрунтовано, що право на місцеве самоврядування є одним із видів прав людини й громадянина, наявність якого в переліку, визначеному в розділі II Конституції України, є необхідною. Розглянуто зміст і форми реалізації конституційного права на місцеве самоврядування, визначено суб'єктно-об'єктний склад елементів права на місцеве самоврядування. У дисертації розкрито поняття питань місцевого значення, узагальнено поняття самоорганізації населення, органу самоорганізації населення, проведено аналіз етапів становлення й розвитку вуличних комітетів в Україні як базисного органу самоорганізації населення. Визначено проблеми реалізації права на місцеве самоврядування та його елементів через вуличні комітети, сформульовано теоретичні положення й практичні висновки щодо внесення змін до Конституції України та законів України в частині визначення права на місцеве самоврядування, а також розкриття його змісту.

Ключові слова: місцеве самоврядування, права людини, питання місцевого значення, органи самоорганізації населення, вуличні комітети.

Качанов Є. О. Судові гарантії прав людини : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 21 с.

У дисертаційній роботі проаналізовано історичний розвиток та місце права на судовий захист у доктрині прав людини. Визначено поняття, структуру та види судових гарантій прав людини і громадянина, досліджено зміст останніх, інституційні та процесуальні складові, закріплені у внутрішньому законодавстві, та конституційні механізми взаємодії України і визнаних міжнародних інститутів захисту таких прав. Проаналізовано значний масив міжнародних документів, зокрема положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод,

практику Європейського суду з прав людини з відповідних питань, розглянуто її застосування в контексті забезпечення права на судовий захист та доступності правосуддя.

Ключові слова: судові гарантії прав людини, право на судовий захист, доступність правосуддя, верховенство права, ЄСПЛ, судова реформа.

Ключковський Ю. Б. Принципи виборчого права: доктринальне розуміння, стан та перспективи законодавчої реалізації в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2019. 36 с.

Дисертація (у формі монографії) присвячена дослідженню системи принципів виборчого права, їх змісту і ролі для виборчого права. Здійснена систематизація принципів права, які чинять істотний вплив на правове регулювання виборів. Ці принципи розглядаються у взаємозв'язку з міжнародними виборчими стандартами. Досліджено принципи загального і рівного виборчого права, вільних, чесних і справжніх виборів. Розглянуто систему суб'єктивних виборчих прав, розкрито їх зміст. Проаналізовано окремі інститути виборчого права. Розглянуто проблему кодифікації виборчого законодавства. Запропоновано структуру Виборчого кодексу України.

Ключові слова: принципи виборчого права, міжнародні виборчі стандарти, суб'єктивні виборчі права, загальне і рівне виборче право, вільні та чесні вибори, таємне голосування, виборчий процес, кодифікація виборчого законодавства.

Комарова Т. В. Суд Європейського Союзу: розвиток судової системи та практики тлумачення права ЄС : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.11] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2019. 40 с.

У дисертації вперше комплексно розглянуто розвиток судової системи Європейського Союзу та практики Суду справедливості Європейського Союзу щодо тлумачення права Європейського Союзу в парадигмі наднаціонального характеру інституціональної та правової систем Європейського Союзу, а також його впливу на інтеграційний правопорядок і пріоритетні сфери компетенції Європейського Союзу. Результатом вивчення процесуального права Європейського Союзу став висновок, що процесуальні особливості кожного з видів проваджень у Суді справедливості Європейського Союзу спрямовані на реалізацію права на ефективний засіб правового захисту та справедливий суд. Доведено, що правотлумачна практика Суду справедливості Європейського Союзу значно вплинула на конституціоналізацію права Європейського Союзу, а також на зміцнення статусу приватних осіб у Європейському Союзі.

Ключові слова: суд справедливості Європейського Союзу, процесуальне право Європейського Союзу, конституціоналізація права Європейського Союзу, судовий активізм, право конкуренції Європейського Союзу, сфера простору свободи, безпеки і справедливості Європейського Союзу, захист основоположних прав людини в Європейському Союзі, співвідношення права Європейського Союзу із міжнародним правом.

Крючко Н. І. Ознаки судової влади : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.10] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 20 с.

У дисертаційному дослідженні на основі теоретичних здобутків у сфері філософії, соціології, теорії держави та влади, судоустрою, процесуального, конституційного права, а також інших галузевих наук, чинних міжнародно-правових актів, національного законодавства, прецедентної практики Європейського суду з прав людини здійснено комплексний аналіз ознак судової влади і сформульовано ряд теоретичних положень, висновків і практичних рекомендацій, спрямованих на розвиток інституту судової влади, судоустрою, удосконалення норм національного законодавства та підвищення авторитету судової влади в Україні. Проаналізовано фактори, які впливають на встановлення, визначення ознак судової влади та їх розуміння, виходячи із правової природи

судової влади, її місця та ролі у суспільстві, її призначення, основних завдань та організаційної структури. Виокремлено на базі аналізу чинного законодавства, практики та показників функціонування судової влади і наукових джерел такі ознаки, що притаманні судовій владі як владі публічній. Запропоновано авторський підхід до класифікації ознак судової влади та розглянута система ознак судової влади, в яких відображається унікальність останньої. Запропоновано механізми удосконалення судової влади в цілому та досліджена їх проекція на забезпечення впровадження окремих ознак судової влади.

Ключові слова: суд, судова влада, організація судової діяльності, судова реформа, авторитет суду, довіра до суду, ознаки судової влади, судова система.

Купрій В. М. Конституційний процес: питання конституційно-правових обмежень : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2019. 23 с.

У роботі здійснено комплексне дослідження поняття конституційно-правових обмежень конституційного процесу та з'ясовано проблемні питання здійснення конституційного процесу в сучасних умовах в Україні. Дисертація містить аналіз основних визначень поняття конституційного процесу в юридичній літературі, зокрема питання складових конституційного процесу та умов його здійснення, а також розглядає конституційний процес як предмет юридичних обмежень. На основі цього досліджено юридичні підстави і зміст обмежень конституційного процесу за наявності негативних умов, зокрема умов воєнного стану в Україні. Охарактеризовано конституційно-правову практику зарубіжних країн у питаннях обмежень конституційного процесу в умовах воєнного стану.

Ключові слова: юридичний процес, конституційний процес, внесення змін до конституції, обмеження конституційного процесу, негативні умови здійснення конституційного процесу, умови воєнного стану, внесення змін до конституції в умовах воєнного стану.

Мельник А. В. Міжнародно-правове регулювання права на свободу вираження поглядів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.11] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2019. 21 с.

Проведене дослідження дозволило отримати комплексний науковий аналіз правовідносин, що виникають у процесі міжнародно-правового регулювання права на свободу вираження поглядів. Автором узагальнено теоретико-методологічні підходи до вирішення проблематики міжнародно-правового регулювання права на свободу вираження поглядів, визначено поняття «свобода вираження поглядів» у міжнародному праві, проаналізовано джерела правового регулювання права на свободу вираження поглядів, з'ясовано місце права на свободу вираження поглядів у структурі основних прав і свобод людини. Також досліджено нормативний зміст права на свободу вираження поглядів, детально проаналізовано основні елементи цього права, охарактеризовано обмеження свободи вираження поглядів, що передбачені в міжнародно-правових актах, розкрито позитивні обов'язки держав щодо забезпечення права на свободу вираження поглядів. Окрему увагу приділено питанню про інституційний механізм захисту права на свободу вираження поглядів.

Ключові слова: свобода слова, свобода думки, свобода вираження поглядів, міжнародно-правове регулювання, захист прав людини, позитивні обов'язки держави.

Могілевський В. С. Роль місцевого самоврядування в становленні національного та глобального конституціоналізму: питання взаємодії та ефективності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2019. 19 с.

Дисертацію присвячено дослідженню ролі феномену та внутрішньодержавного інституту місцевого самоврядування в становленні національного і глобального конституціоналізму в

контексті питання зростання взаємодії та ефективності останніх. Визначено феноменологію та параметральні ознаки інституту місцевого самоврядування в умовах правової демократичної державності; проаналізовано теоретико-соціологічні та нормативні підходи до проблематики формування правового простору місцевого самоврядування в Україні; досліджено роль і значення місцевого самоврядування як рівня публічної влади; з'ясовано визначальну роль місцевого самоврядування як сфери децентралізації публічної влади. Досліджено місцеве самоврядування як інститут вітчизняного конституціоналізму; розглянуто теоретичні та історико-правові засади становлення та розвитку місцевого самоврядування в межах вітчизняного конституціоналізму; визначено конституюючу, інституційну, ініціативну та координуючу роль інституту місцевого самоврядування як сфери локальної демократії; досліджено місцеве самоврядування як сферу прояву та реалізації прав людини. Визначено роль і значення місцевого самоврядування як інституту глобального конституціоналізму. Досліджено теоретичні підходи до розуміння та визначення феномену глобального конституціоналізму. Встановлено правовий статус місцевого самоврядування як об'єкту міжнародно-правового регулювання та предмету багатосторонніх міжнародних міждержавних угод. Розглянуто інститут місцевого самоврядування як важливий фактор глобалізації в контексті відзначення позитивних та негативних підходів до його структурно-інституціонального визначення. Проаналізовано роль глобального конституціоналізму у підвищенні якості законодавства України про місцеве самоврядування.

Ключові слова: місцеве самоврядування, правовий простір місцевого самоврядування, глобалізація, конституціоналізм, вітчизняний (національний) конституціоналізм, глобальний конституціоналізм, децентралізація, публічна влада, територіальна громада, права людини, муніципальні права людини.

Ольшанецький І. В. Конституційно-правові засади інституту ювенальної прокуратури в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2019. 23 с.

Дисертацію присвячено дослідженню конституційного інституту ювенальної прокуратури в Україні. Обґрунтовано необхідність удосконалення інституту ювенальної прокуратури в умовах конституційної реформи, зокрема системи правосуддя та суміжних правових інститутів, конституційно-правової природи цього інституту. Сформовано визначення «інституту ювенальної прокуратури» як спеціальної єдиної структури в системі органів прокуратури, яка відповідно до Конституції та законів України, здійснює від імені держави визначені функції з метою захисту прав, свобод та інтересів неповнолітніх, які потрапили у конфлікт із законом. Акцентовано увагу на необхідності законодавчого запровадження спеціалізації ювенальних прокурорів та необхідності кваліфікованої підготовки фахівців, які задіяні у роботі з дітьми. Запропоновано внести ряд змін до чинного Закону України «Про прокуратуру», законодавства у сфері ювенального правосуддя для приведення його у відповідність з положеннями Основного Закону України й вимогами керівних міжнародних документів з метою закріплення на законодавчому рівні інституту ювенальної прокуратури.

Ключові слова: прокуратура, інститут ювенальної прокуратури, ювенальний прокурор, ювенальна юстиція, конституційні права дитини, конституційні функції.

Пайда Ю. Ю. Права людини і релігійна свобода: соціокультурні імплікації та нормативна пропорційність : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.01; 12.00.12] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 34 с.

Дослідження присвячене аналізу особливостей нормативного впорядкування та філософсько-правового осмислення державної політики забезпечення релігійної свободи в контексті дотримання прав людини. На основі філософсько-правового осмислення права на свободу

світогляду окреслено напрями значущих для українського суспільства наукових досліджень категорії «релігійна свобода» в контексті політології, культурології, психології та інших наук і при цьому акцентовано на особливості саме юридичного вирішення проблеми забезпечення релігійної свободи як одного з основоположних прав людини на повноцінне життя, а також як одного із чинників дихотомії національного та універсального у праві. Наголошено, що релігійна свобода (як і всі основоположні права людини) мають соціальнобуттєву зумовленість, адже суспільство є осередком формування і джерелом кореспондування духовних потреб особи у правову систему, що забезпечує бінарний логічний зв'язок (соціокультурні імплікації) соціуму і права, а також гарантує нормативну пропорційність релігійної свободи в межах реалізації загальних прав людини. Зазначено, що релігійна свобода є одним із фундаментальних міжнародних гуманітарних стандартів у сфері прав людини. Констатовано, що на сучасному етапі (2019 рік) проблема подальшого вдосконалення національного законодавства щодо дотримання релігійної свободи в Україні все ще не втратила своєї актуальності і надалі залишається у центрі уваги правників, релігійних та громадських діячів, політикуму.

Ключові слова: права людини, свобода, релігійна свобода, світогляд, віросповідання, релігія, релігійне законодавство, релігійна дискримінація, релігійні організації, гуманітарні стандарти, міжнародне право, імплементація, соціокультурні імплікації, нормативна пропорційність.

Савченко К. Ю. Судова практика як елемент правової системи України : автореф. дис. ... канд. юрид. Наук [12.00.01] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2019. 20 с.

Дисертацію присвячено дослідженню судової практики як елементу правової системи України. У роботі проаналізовано та доопрацьовано загальні характеристики судової практики, на підставі чого уточнено її місце та роль як в загальній моделі правової системи, так і в конкретних національних правових системах, які належать до різних типів. Доопрацьовано процес вивчення та узагальнення судової практики. Обґрунтовано необхідність розширеного застосування кібернетичного методу у поєднанні з методом правової компаративістики під час досліджень ефективності функціонування судової системи України, а також під час її реформування.

Ключові слова: судова практика, юридична практика, правова система, система права, правовий прецедент, керуюча судова практика, поточна судова практика, прецедентна судова практика, вивчення судової практики, узагальнення судової практики.

Святненко А. П. Право на свободу мирних зібрань в Україні та державах Європейського Союзу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2019. 18 с.

У дисертаційній роботі розкрито поняття та правову природу права на свободу мирних зібрань у рамках сучасної правової доктрини. Сформульовано авторську класифікацію мирних зібрань, визначено поняття «мирне зібрання», «право на свободу мирних зібрань». Охарактеризовано компетенцію органів державної влади та місцевого самоврядування як складових механізму забезпечення права на свободу мирних зібрань. Автором запропоновано ряд змін до законопроекту № 3587 «Про гарантії свободи мирних зібрань в Україні» та доведено, що відсутність чинного спеціального закону про мирні зібрання є прогалиною у законодавстві, що спричиняє неодноразові звернення громадян до суду для захисту порушених прав. Значна частина роботи присвячена аналізу вітчизняної та європейської судової практики застосування актів про мирні зібрання.

Ключові слова: судова практика, юридична практика, правова система, система права, правовий прецедент, керуюча судова практика, поточна судова практика, прецедентна судова практика, вивчення судової практики, узагальнення судової практики.

Сельська В. В. Субсидіарна юридична відповідальність: загальнотеоретичне дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Міжнародний гуманітарний університет. Одеса, 2019. 20 с.

Дисертацію присвячено дослідженню субсидіарної відповідальності як самостійного виду юридичної відповідальності та здійснено її загальнотеоретичний аналіз. Автором досліджено категоріальний статус юридичної відповідальності, виокремлено субсидіарну відповідальність та сформульовано її поняття і ознаки, проаналізовано історію становлення та розвитку. Також розкрито ознаки субсидіарної юридичної відповідальності як правовідношення, здійснена класифікація, виявлено особливості її реалізації в міжнародному праві, праві Європейського союзу та рішеннях Європейського суду з прав людини. Окремо охарактеризовано субсидіарну юридичну відповідальність в деяких галузях українського права – конституційному, цивільному, господарському та адміністративному.

Ключові слова: юридична відповідальність, субсидіарна юридична відповідальність, Європейський Союз, суб'єкти субсидіарної юридичної відповідальності, відповідальність держави, відповідальність юридичної особи.

Середа М. Л. Право на мирні зібрання: теоретичні, практичні та порівняльно-правові аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ, 2019. 17 с.

У дисертації досліджується право на свободу мирних зібрань, зокрема, процес його еволюції від моральної категорії до суб'єктивного права, розкриваються ознаки мирного зібрання як юридичної категорії та питання співвідношення цього права з суміжними правами, а також місце права на мирні зібрання у системі прав людини. Крім того, автор узагальнює практику Європейського суду з прав людини щодо мирних зібрань, аналізує проблеми національного законодавства та судової практики та пропонує напрямки удосконалення національного правового регулювання, спрямованих на вирішення існуючих проблем законодавства та практики.

Ключові слова: право на мирні зібрання, свобода мирних зібрань, генезис права на мирні зібрання, практика Європейського суду з прав людини щодо мирних зібрань, напрямки удосконалення законодавства щодо мирних зібрань.

Слободяник Н. С. Розвиток демократичних засад у формуванні суддівського корпусу в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.10] / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2019. 19 с.

Дисертацію присвячено науковому дослідженню особливостей становлення та розвитку демократичних засад у формуванні суддівського корпусу в Україні, сутності формування суддівського корпусу на демократичних засадах, а також впливу демократичних засад формування суддівського корпусу на якість та ефективність здійснення правосуддя. На основі комплексного аналізу теоретичних напрацювань та норм чинного законодавства України визначено історичні етапи розвитку демократичних засад у формуванні суддівського корпусу в Україні. Визначено зміст та юридичні властивості поняття «демократичні засади формування суддівського корпусу». Окреслено складові системи демократичних засад формування суддівського корпусу в Україні: нормативно-ціннісні засади та інституційні засади. Обґрунтовано, що формування суддівського корпусу шляхом безпосередньої участі народу у цьому процесові покликано забезпечити справедливий, відкритий та неупереджений спосіб формування суддівського корпусу та покласти в його основу демократичні засади. Окреслено проблемні аспекти та перспективи модернізації демократичних засад формування суддівського корпусу в Україні з урахуванням світових тенденцій формування суддівського корпусу на демократичних засадах.

Ключові слова: демократичні засади, правосуддя, призначення суддів, суддівський корпус, формування суддівського корпусу, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Вища рада правосуддя, гарантії незалежності суддів, суддівське самоврядування.

Терещук М. М. Юридична відповідальність у публічному праві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2019. 20 с.

Дисертацію присвячено дослідженню юридичної відповідальності у публічному праві. Проаналізовано генезу юридичної відповідальності у публічному праві, а також обґрунтовано методологію її вивчення. Здійснено загальнотеоретичну характеристику юридичної відповідальності у публічному праві шляхом теоретичного пізнання ознак, правового інституту, принципів, механізму її реалізації у публічному праві, а також галузевих особливостей її функціонування. Розглянуто специфіку публічно-юридичної відповідальності вищих органів державної влади (глави держави, парламенту й уряду) в Україні та окремих зарубіжних країнах, а також сформульовано й обґрунтовано пропозиції щодо її вдосконалення.

Ключові слова: юридична відповідальність, публічне право, юридична відповідальність у публічному праві, принципи юридичної відповідальності в публічному праві, механізм юридичної відповідальності в публічному праві, публічно-юридична відповідальність вищих органів державної влади.

Торяник О. Ю. Конституційно-правовий статус прокуратури України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2019. 21 с.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню конституційно-правового статусу прокуратури України з метою формування сучасної теорії конституційно-правового статусу прокуратури та з'ясування особливостей її впровадження в державно-правову практику, а також вироблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення законодавства, що регулює статус прокуратури України. Обґрунтовано та розроблено теоретичне узагальнення й запропоновано вирішення наукового завдання, що полягає в розробці концептуальних положень конституційно-правового статусу прокуратури в Україні. Одержані напрацювання можуть суттєво вплинути на розвиток теорії конституційного права та стати методологічним підґрунтям системних заходів конституційно-правової реформи в частині правосуддя та підвищення її ефективності. Досліджено концептуальні підходи до поняття та структури конституційно-правового статусу прокуратури. Встановлено, що конституційне реформування статусу прокуратури зумовлює зміну визначення її статусу, автором обґрунтовано, що конституційно-правовий статус прокуратури є не державно-правовою, а публічно-правовою категорією. Сформульовано визначення конституційно-правового статусу прокуратури України як визначеного нормами конституційного права становища, що включає елементи, які визначають функції, компетенцію та місце прокуратури в системі органів публічної влади України. Аргументовано, що носіями категорії «публічний інтерес» є держава і суспільство. Доведено необхідність внесення змін до Конституції України, передбачивши, що прокурор здійснює представництво публічних, а не державних, інтересів у суді.

Ключові слова: прокурор, прокуратура, конституційно-правовий статус, конституційні функції, підтримання публічного обвинувачення, представництво інтересів держави у суді, процесуальне керівництво досудовим розслідуванням.

Усманов Ю. І. Міжнародно-правове забезпечення права на життя в умовах збройних конфліктів та ситуацій насильства всередині держави : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.11] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 20 с. [Дата захисту 09.04.2019]

Дисертація є першим системним і комплексним дослідженням у сфері міжнародного права, яке присвячене проблемі забезпечення захисту права на життя в умовах збройного конфлікту і ситуацій насильства всередині держави. Проаналізовано розвиток права на життя, встановлення меж захисту такого права, умови, за яких життя людини набуває відносного характеру, обставини правомірного обмеження права на життя людини, а також їх особливості, що дозволяють захистити таке право на практиці. Визначено шляхи подолання нормативних і практичних колізій, напрями і перспективи вдосконалення міжнародних і національних механізмів щодо захисту такого права.

Ключові слова: право на життя, збройний конфлікт, ситуації насильства всередині держави, захист права на життя, права людини, право на життя під час збройного конфлікту, право на життя під час ситуацій насильства.

Харатян Т. Н. Конституційне право людини на життя в умовах розвитку біотехнологій : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 22 с.

Роботу присвячено дослідженню права людини на життя та встановленню особливостей його забезпечення в умовах розвитку сучасних біотехнологій. У дисертації здійснено комплексну наукову розробку правових засад забезпечення конституційного права людини на життя в умовах застосування сучасних біотехнологій та їх продуктів. Сформульовано цілісне уявлення про право людини на життя в сучасних умовах та обґрунтовано доцільність його широкого розуміння. Встановлено суть трансформації змісту права на життя. Особливу увагу приділено проблемі проведення наукових дослідів із використанням генетичного матеріалу та ембріонів людини. Наголошено, що сьогодні необхідно встановити універсальну імперативну міжнародно-правову заборону здійснення генетичної модифікації людини. У роботі визначено перспективні напрями вдосконалення вітчизняного конституційно-правового механізму забезпечення права людини на життя та сформульовано конкретні пропозиції для здійснення такого вдосконалення.

Ключові слова: конституційне право людини на життя, сучасні біотехнології, генна інженерія, генетично модифіковані організми, редагування геному людини, зміст конституційного права людини на життя, забезпечення права людини на життя.

Христова Г. О. Доктрина позитивних зобов'язань держави у сфері прав людини : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.01] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 42 с.

Дисертацію присвячено формуванню цілісної доктрини позитивних зобов'язань держави у сфері прав людини в умовах мирного часу й надзвичайної суспільної небезпеки з урахуванням принципів і підходів європейського права прав людини, а також окресленню шляхів їх впровадження у внутрішній правопорядок. На підставі новітніх методологічних орієнтирів та підходів до розуміння прав людини визначено типи й особливості зобов'язань держави у сфері прав людини; розкрито національні правові рамки виконання таких зобов'язань й умови здійснення судового контролю за їх дотриманням на національному рівні з окремим фокусом на конституційній юриспруденції. Запропоновано категоріальний ряд і визначено основні етапи формування й елементи доктрини позитивних зобов'язань держави у сфері прав людини, розкрито їх розуміння й особливу природу, окреслено зміст, обсяг та межі таких зобов'язань з урахуванням свободи розсуду держави, а також розглянуто їх типи, що консоліднують їх розмаїття, та структуру, яка визначає особливості застосування до них тесту на пропорційність. Представлено комплексний систематизований виклад конкретних позитивних зобов'язань держави стосовно основоположних прав і свобод з урахуванням сталої практики Європейського суду з прав людини й узагальнено відповідні європейські стандарти позитивних зобов'язань. Доведено єдність принципів і підходів до позитивних зобов'язань держав в умовах мирного

часу й суспільної небезпеки, що загрожує життю нації з урахуванням екстратериторіальної дії права прав людини та припустимих дерогацій. Запропоновано типологізацію таких зобов'язань у ситуаціях збройного конфлікту та тимчасової окупації.

Ключові слова: права людини, основоположні свободи, зобов'язання держави, доктрина позитивних зобов'язань, право прав людини, ефективність, пропорційність, свобода розсуду, екстратериторіальна дія, фактичний територіальний контроль.

Чернеженко О. М. Конституційні основи місцевого самоврядування в державах-учасниках Європейського Союзу та в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2019. 40 с.

Дисертацію присвячено дослідженню сутності категорії «основи місцевого самоврядування», а також питанням типології основ місцевого самоврядування. Узагальнено й систематизовано науковий досвід українських і зарубіжних учених щодо типології конституційних основ місцевого самоврядування. Проаналізовано Європейську хартію місцевого самоврядування, механізми конституційно-правового регулювання основ місцевого самоврядування в Україні та державах-учасниках Європейського Союзу. Комплексно обґрунтовано теоретико-методологічні засади конституційного регулювання основ місцевого самоврядування в державах-учасниках Європейського Союзу та в Україні. Зосереджено увагу на конституційних основах територіальної організації публічної влади, форм безпосередньої демократії на місцях і найпоширеніших систем органів місцевого самоврядування в державах– учасниках Європейського Союзу. Досліджено аналогічні складники конституційних основ місцевого самоврядування в Україні, з урахуванням реформи місцевого самоврядування та територіальної організації публічної влади на засадах децентралізації 2014–2019 рр. Систематизовано й досліджено такі чинники впливу на трансформацію українських конституційних основ місцевого самоврядування, як регіональна політика Європейського Союзу, позитивні практики децентралізації. Досліджено основні переваги й недоліки процесів децентралізації в Україні та Європейського Союзу.

Ключові слова: місцеве самоврядування, конституційно-правове регулювання, місцеві органи, територіальна основа, функціонування, повноваження, місцева демократія, децентралізація, реформа, громади, регіональна політика.

Чиж П. О. Право на життя в цивільному праві України та практиці ЄСПЛ : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.03] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2019. 20 с.

У дисертаційній роботі розглядається концепція права на життя та його зміст на основі цивільного законодавства України та практики ЄСПЛ, при цьому, робиться акцент на його регулятивній цивільно-правовій природі. Було здійснено огляд сучасних правових досліджень права на життя та зроблено аналіз підходів до розуміння цього права як елемента сучасної правової системи України. Аналіз робіт науковців було покладено в основу подальшого дослідження сутності, змісту та функціонального призначення досліджуваної категорії. Практика ЄСПЛ аналізується у дослідження не лише як теоретичний орієнтир та декларативна основа права на життя, але як важливий регулятор суспільних відносин з приводу встановлення на захисту права на життя в Україні. Досліджено природу та статус цього джерела права у правовій системі України. Особлива увага приділяється визначенню змісту (складових) права на життя за національним законодавством та практикою ЄСПЛ. Зроблена класифікація правомочностей права на життя за законодавством України. В роботі аналізуються практичні проблеми, які виникають на етапі правового регулювання права на життя в Україні та робляться пропозиції щодо їх удосконалення. За основу цих пропозицій були взяті стандарти напрацьовані ЄСПЛ під час розгляду практичних справ щодо порушення права на життя.

Ключові слова: право на життя, суб'єктивне право, правомочності, права та обов'язки, репродуктивні права, батьківські права, громадські свободи, Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод, Європейський суд з прав людини, ЄСПЛ.

Чуєнко В. І. Правове регулювання статусу біженців у Європейському Союзі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.11] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 22 с.

Дисертацію присвячено дослідженню особливостей правового регулювання статусу біженців у Європейському Союзі на основі універсальних норм міжнародного права, права Європейського Союзу та національного законодавства держав-членів, а також перспектив його розвитку під впливом європейської міграційної кризи 2015 року. Розкрито поняття та структуру статусу біженців у міжнародному праві на основі сучасних доктринальних підходів. З'ясовано специфіку інституційних гарантій прав біженців у системі міжнародного захисту. Виявлено основні тенденції розвитку правового регулювання статусу біженців у Європейському Союзі та здійснено його періодизацію. Визначено специфіку правового регулювання статусу біженців у праві Європейського Союзу. Встановлено особливості правового статусу біженців у праві Європейського Союзу порівняно з іншими категоріями осіб, що не можуть належним чином реалізувати свої права в межах конституційних гарантій у державах походження. На основі аналізу проектів змін до нормативних актів Європейського Союзу, представлених Європейською Комісією у 2016 році, досліджено основні напрями реформування Спільної європейської системи притулку.

Ключові слова: біженці, притулок, міжнародний захист, Європейський Союз (ЄС), статус біженців, Спільна європейська система притулку.

Шамрай В. В. Вплив глобалізації та міждержавної інтеграції на сучасний розвиток конституційного права: проблеми теорії та практики : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2019. 32 с.

Дисертація присвячена дослідженню впливу глобалізації та міждержавної інтеграції на модернізацію конституційного права загалом і окремих його інститутів, та методології дослідження, висвітленню особливостей формування предмету та принципів конституційно-правового регулювання. Проаналізовано особливості формування предмету та принципів конституційно-правового регулювання в умовах активізації глобалізаційних процесів, акцентовано на необхідності конституційно-правового дослідження процесів поступової трансформації конституційного права як галузі. Проаналізовано правову природу транснаціонального (глобального) конституціоналізму, як сучасного феномену суспільно-правової дійсності, що відображає ключові тенденції та детермінанти процесів конституціоналізації міжнародного права та інтернаціоналізації конституційного права.

Ключові слова: конституціоналізація, конституціоналізм, Конституція, наднаціональність, конституційне право, транснаціональний (глобальний) конституціоналізм, інтернаціоналізація, глобалізація, міждержавна інтеграція.

Шведа О. С. Міжнародно-правове регулювання інституту лобювання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.11] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2019. 20 с.

Дисертацію присвячено комплексному теоретико-правовому аналізу міжнародно-правового регулювання інституту лобювання, дослідженню проблем формування та розвитку міжнародних і європейських стандартів права громадян на участь в управлінні державними справами та прийнятті політичних рішень, а також аналізу сучасного стану розвитку законодавства і практики України в контексті регулювання лобістської діяльності. Охарактеризовано міжнародно-правові

механізми лобістської діяльності в контексті універсального та регіональних (Ради Європи, Європейського Союзу) міжнародно-правових механізмів. Здійснено порівняльно-правовий аналіз законодавства деяких держав (США, Великої Британії, Німеччини, Франції, Литви, Польщі) з урахуванням останніх змін (зокрема 2016–2018 років), сучасних тенденцій і перспектив правового регулювання означеної сфери в зарубіжних країнах, виявлено актуальні моделі правового регулювання лобістської діяльності в зарубіжних країнах.

Ключові слова: лобіювання, лобі, лобізм, лобістська діяльність, міжнародно-правове регулювання, законодавство і практика України.

Швець Ю. Ю. Реалізація особою конституційного права на охорону здоров'я: порівняльно-правове дослідження : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2019. 31 с.

Дисертація присвячена розв'язанню вагомій теоретико-практичній проблемі – вдосконаленню механізму реалізації конституційного права особи на охорону здоров'я, а саме визнанню, дотриманню і гарантуванню даного права в умовах соціальної правової держави. Порівняльним чином вивчено підходи до конституційного права особи на охорону здоров'я в Україні та в більшості європейських держав, Канаді, Сінгапурі, Японії. Проаналізовано генезис теорій і концепцій, визначено місце права особи на охорону здоров'я у системі конституційних прав, співвідношення із суміжними правами. Зміст конституційного права особи на охорону здоров'я витлумачено в річищі ліберального напрямку в конституційному праві та на основі інтегративного підходу – з оперттям на єдність біологічних, психологічних та соціальних параметрів здоров'я. Досліджено механізм реалізації конституційного права особи на охорону здоров'я, визначено й описано його елементи, критерії ефективності. Згідно з авторським поглядом, накреслено правові підходи до реформування медичної сфери, пріоритети розвитку конституційних норм у сфері реалізації права особи на охорону здоров'я, розроблено пропозиції щодо внесення відповідних змін до Конституції України.

Ключові слова: охорона здоров'я, конституційні норми, конституційні норми зарубіжних країн, конституційне право на охорону здоров'я, гарантії конституційних прав, порівняльний аналіз.

Шевчук О. О. Правове регулювання охорони персональних даних у Європейському Союзі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.11] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2019. 17 с.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню захисту персональних даних у Європейському Союзі. Автором проаналізовано становлення, розвиток та функціонування системи захисту персональних даних у Європейському Союзі. Проведено комплексний аналіз договірних та інституційних механізмів захисту персональних даних. Досліджено питання правового регулювання транскордонної передачі персональних даних у Європейському Союзі. Висвітлено основні правові інструменти імплементації та моніторингу у сфері захисту персональних даних у межах Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Запропоновано шляхи реформування системи захисту персональних даних в Україні з метою наближення її до європейських стандартів.

Ключові слова: Європейський Союз, захист персональних даних, інституційний механізм, гармонізація, Угода про асоціацію між Україною та ЄС.

Ярмол Л. В. Свобода вираження поглядів та проблеми юридичного забезпечення її реалізації в Україні (загальнотеоретичне дослідження) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2019. 39 с.

У дисертації проаналізовано теоретико-правові основи свободи вираження поглядів як природного права людини. Сформульовано авторське визначення поняття свободи вираження

поглядів як природного права людини. Виокремлено види зазначеної свободи, розкрито її структуру та співвідношення з іншими суміжними природними правами. З'ясовано значення, види форм та способів вираження поглядів людини. Охарактеризовано засоби масової інформації як найефективніший спосіб реалізації свободи вираження поглядів. Здійснено комплексний теоретико-правовий аналіз світових і європейських міжнародно-правових гарантій забезпечення свободи вираження поглядів та сформульовано пропозиції щодо їх удосконалення.

Ключові слова: права людини, природне право, свобода вираження поглядів, погляди, інформація, юридичні гарантії реалізації прав людини, міжнародні акти з прав людини.

Дисертаційні дослідження 2018 р.

Антонов В. О. Конституційно-правові засади національної безпеки України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2018. 37 с.

У дисертації комплексно досліджено конституційно-правові та методологічні основи національної безпеки України, визначено теоретичні аспекти. Основну увагу зосереджено на аналізі національної безпеки як конституційно-правової категорії. У контексті загальної теорії національної безпеки проаналізовано проблему становлення та розвитку конституційно-правових засад національної безпеки Української держави. Сформульовано низку пропозицій щодо вдосконалення вітчизняного законодавства в цій сфері, зокрема обґрунтовано необхідність оновлення базового системоутворюючого законодавчого акта про національну безпеку України.

Ключові слова: національна безпека України, виклики та загрози національної безпеки України, принципи національної безпеки України, система національної безпеки України, суб'єкти забезпечення національної безпеки України, конституційно-правове забезпечення національної безпеки України.

Барегамян С. Х. Конституційне право на працю та його реалізація в умовах європейської міждержавної інтеграції : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2018. 18 с.

Дисертація являє собою комплексне наукове дослідження конституційного права на працю в Україні та його реалізації в сучасних умовах європейської міждержавної інтеграції. У роботі проаналізовано сучасний стан правового забезпечення конституційного права на працю в Україні, співвідношення та взаємодію міжнародних трудових норм із конституційним правом на працю в Україні, з'ясовано способи захисту та сучасний стан забезпечення органами державної влади захисту прав у сфері праці. Враховуючи міжнародні трудові стандарти та закордонний досвід розвинутих країн світу, автором розроблено пропозиції щодо вдосконалення норм чинного законодавства, правотворчої та правоохоронної діяльності, які посилили б реалізацію та захист прав трудящих в Україні та у сфері міжнародної праці.

Ключові слова: конституційне право на працю, європейська міждержавна інтеграція, трудова зайнятість, працевлаштування, трудова міграція, гарантії реалізації, захист, конституційно-правові відносини в сфері праці.

Бондаренко А. І. Концепт правозахисної діяльності сучасної держави : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2018. 20 с.

Дисертацію присвячено побудові загальнотеоретичної юридичної моделі правозахисної діяльності сучасної держави, виявленню її інституційних засад і сучасних тенденцій розвитку.

Акцентовано на філософській, ідеологічній та методологічній динаміці правозахисної діяльності сучасної держави. Виявлено, що раціоналістична концепція державності зумовила стрімкий розвиток доктрини прав людини як раціональних засад функціонування публічної сфери. Сформульовано авторське визначення правозахисної функції. Досліджено проблеми інституціоналізації правозахисної діяльності сучасної держави та її оформлення як державної функції, а також три основні напрями реалізації цієї функції. Проаналізовано ключові тенденції розвитку правозахисної функції сучасної держави. Доведено, що Європейський суд з прав людини є головним міжнародним інструментом вироблення цілісного бачення прав людини. Обґрунтовано, що запорукою належної реалізації державою правозахисної функції є система недержавного правозахисту.

Ключові слова: сучасна держава, права людини, правозахист, правозахисна функція держави, Європейський суд з прав людини.

Бориславська О. М. Європейська модель конституціоналізму: формування, сучасний стан, тенденції розвитку : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2018. 42 с.

Дисертацію присвячено дослідженню європейської моделі конституціоналізму, особливостей її формування, закономірностей функціонування, проблем і тенденцій розвитку. Конституціоналізм розглядається як заснована на ідеології ліберального характеру політико-правова система, що є сукупністю взаємопов'язаних відносин між людиною, суспільством та державою, у яких гарантуються права людини, суспільство є вільним, а державна влада обмежена конституційними засобами. Під європейською моделлю конституціоналізму в дисертації розуміється заснована на єдиній ідеології конвергенція спільних рис національних систем конституціоналізму європейських держав. У дисертації проведено розмежування європейського конституціоналізму та європейської моделі конституціоналізму, виокремлено характерні риси європейської моделі конституціоналізму. У роботі проаналізовано структуру європейської моделі конституціоналізму, його аксіологічну основу, сучасні проблеми та тенденції розвитку, а також розроблено пропозиції щодо вдосконалення конституційної системи України з їх урахуванням.

Ключові слова: конституціоналізм, конституційна демократія, європейська модель, конституційна юрисдикція, основоположні права людини, парламентаризм.

Борисова К. С. Конституційне забезпечення права на житло в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2018. 20 с.

Дисертація присвячена комплексному аналізу конституційних засад забезпечення права на житло в Україні, з'ясуванню особливостей правової природи конституційного права на житло, законодавчого закріплення права на житло на національному та міжнародному рівнях, дослідженню правових гарантій забезпечення конституційного права на житло в Україні. Проаналізовано різні дефініції і сформовано власне визначення поняття конституційного права на житло в Україні. Обґрунтовано необхідність визначення списку осіб, які потребують соціального захисту, та його закріплення в новому Житловому кодексі України або спеціальному законі. Розкрито питання системи гарантій забезпечення конституційного права як сукупності нормативно-правових та організаційно-правових гарантій. Проаналізовано проблеми забезпечення конституційного права на житло та запропоновано шляхи вдосконалення законодавства, а саме щодо визначення понять державної житлової політики, доступного житла, складових достатнього житла, розроблення та прийняття Закону України «Про основні засади державної житлової політики» та Закону України «Про забезпечення доступним житлом в Україні» тощо.

Ключові слова: житло, право на житло, конституційне право на житло, право громадян на житло, доступне житло, гарантії забезпечення конституційного права на житло, державна житлова політика.

Горобець Н. Г. Захист права власності в практиці Європейського суду з прав людини : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.11] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2018. 20 с.

Дисертація присвячена комплексному теоретико-правовому аналізу міжнародно-правових аспектів захисту права власності у практиці Європейського суду з прав людини, дослідженню проблем формування та розвитку європейських стандартів захисту права власності, а також з'ясуванню стану відповідності законодавства і практики України вимогам Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та Протоколу 1 до неї в контексті захисту права власності. Особливу увагу приділено питанням впровадження європейських стандартів у сфері захисту права власності у законодавство і практику України. Аналізується практика звернення фізичних та юридичних осіб зі скаргами проти України за захистом прав власності до ЄСПЛ і констатується її важливість з точки зору подальшого вдосконалення законодавства України в цій сфері та його реалізації.

Ключові слова: власність, майно, право на мирне володіння своїм майном, право власності, захист права власності, Європейський суд з прав людини, прецедентна практика ЄСПЛ, міжнародно-правові гарантії права власності, законодавство і практика України.

Гречко О. О. Принципи територіального устрою України: конституційно-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2018. 20 с.

Дисертація є комплексним дослідженням принципів територіального устрою України. Розглядається система принципів територіального устрою України у їх багатоаспектному прояві, розкривається внутрішній зміст кожного з них. Здійснено порівняльний аналіз українського та зарубіжного законодавства щодо досліджуваних принципів. Розглянуто сучасний стан конституційного закріплення спеціальних принципів територіального устрою України. Висвітлюються проблеми реалізації принципів територіального устрою України. Розроблено та запропоновано напрями вдосконалення нормативно-правового регулювання досліджуваних принципів.

Ключові слова: територіальний устрій, адміністративно-територіальний устрій, принципи, унітаризм, територіальна цілісність, централізація, децентралізація, регіони.

Джуська А. В. Конституційне право людини на професійну правничу допомогу в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2018. 20 с.

Дисертація присвячена дослідженню конституційного права людини на професійну правничу допомогу в Україні. Зокрема, у дисертації послідовно розкриваються теоретико-правові засади, методологія дослідження, сутність та значення конституційного права людини на професійну правничу допомогу, суб'єкти та порядок забезпечення цього права в Україні. У дисертації сформульовано положення та висновки, обґрунтовуються пропозиції щодо шляхів удосконалення забезпечення конституційного права людини на професійну правничу допомогу та внесення змін і доповнень до законодавства України за темою дослідження.

Ключові слова: право на професійну правничу допомогу, безоплатна правнича допомога, адвокат, інший фахівець у галузі права, представництво іншої особи в суді, захист від кримінального обвинувачення.

Дурдинець М. Ю. Бікамералізм в українському парламентаризмі: філософсько-правове осмислення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.12] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2018. 20 с.

У дисертації здійснено комплексне філософсько-правове осмислення теоретичних і практичних питань бікамералізму в контексті українського парламентаризму. Представлено цілісне бачення чинників зародження, формування та розвитку двопалатного парламенту. На основі досягнень філософії права, зокрема правової аксіології та правової антропології, аргументовано доцільність та умови його запровадження в Україні. Шляхом зіставлення різних моделей бікамералізму доведено, що він є ефективним механізмом, здатним оптимізувати функціонування політичної системи у процесі утвердження демократії. Встановлено нагальність імплементації передового досвіду функціонування двопалатного парламенту в українську правову систему.

Ключові слова: бікамералізм, парламентаризм, двопалатність, правосвідомість, правова культура, верхня палата, українське державотворення, вічева традиція, демократичні цінності, євроінтеграція.

Єпіфанов О. В. Конституційно-правові засади охорони культурної спадщини: проблеми теорії та практики : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2018. 20 с.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню конституційно-правових засад охорони культурної спадщини. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення правового механізму охорони об'єктів культурної спадщини національного та місцевого значення, сформульовано новітні методологічні підходи до визначення конституційно-правових засобів охорони культурної спадщини у контексті формування широкого міжгалузевого розуміння реалізації повноважень органів публічної влади. Піддано комплексному аналізу галузеву нормативно-правову базу з питань охорони культурної спадщини, міжнародно-правові стандарти й особливості їх конституціоналізації та імплементації до національної правової системи України. Досліджено актуальні питання вдосконалення правових засобів охорони культурної спадщини та доктринальні підходи до формування видового переліку об'єктів культурної спадщини у сучасних умовах конституційної модернізації суспільних відносин.

Ключові слова: охорона культурної спадщини, об'єкти культурної спадщини, культурні прав, конституційна модернізація, конституція, конституційне право.

Журавльова Г. С. Принцип рівності та заборони дискримінації у конституційному праві : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2018. 35 с.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню теоретичних і практичних аспектів сутності змісту рівності та недопущення дискримінації як конституційного принципу. Обґрунтовано взаємозв'язок принципу рівності та заборони дискримінації, який має дуалістичний характер. У роботі розкрито основні теоретично-методологічні засади розуміння принципу рівності та його розвитку в конституційному праві. Досліджено формальні та змістові аспекти принципу рівності, особливості рівності між чоловіком і жінкою, між батьками і дітьми, гендерної рівності та забезпечення рівних можливостей для внутрішньо переміщених осіб в Україні. Визначено природу заборони дискримінації у формі прямої та непрямої. Досліджено природу соціальної держави у взаємозв'язку із її позитивними обов'язками, що дало змогу розкрити особливості дій держави, спрямованих на покращення правового становища певних категорій осіб, які цього потребують.

Ключові слова: верховенство права, заборона дискримінації, конституціоналізм, позитивна дискримінація, принцип рівності, принципи права, стверджувальні дії держави.

Кириченко Ю. В. Конституційно-правове регулювання прав людини в Україні в контексті гармонізації з законодавством європейських держав : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2018. 39 с.

У дисертації комплексно досліджено теоретичні та практичні проблемні питання конституційно-правового регулювання прав людини в Україні та здійснено порівняльно-правовий аналіз змісту норм міжнародно-правових актів, конституцій України та 42 держав континентальної Європи. На основі збереження демократичного змісту та пріоритетності принципу людиноцентризму розроблено цілісну внутрішню і зовнішню узгоджену науково-практичну концептуальну модель конституційно-правового регулювання прав, свобод та обов'язків людини і громадянина, що містяться в розділі II «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» Конституції України. З метою подальшого вдосконалення вітчизняного конституційного законодавства обґрунтовано доцільність викладення в Конституції України норм, у яких закріплені громадянські політичні, економічні, соціальні, культурні права і свободи, та положень, що встановлюють обов'язки людини і громадянина, в оновленій редакції, а також доповнення її новими нормами.

Ключові слова: Конституція України, права людини, суспільні відносини, громадянські права і свободи, політичні права і свободи, економічні права, соціальні права, культурні права і свободи, обов'язки людини і громадянина, міжнародноправові акти, конституції європейських держав.

Китайка О. В. Конституційно-правовий статус дитини в Україні та міжнародні ювенально-правові стандарти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2018. 24 с.

Дисертація є монографічним дослідженням конституційно-правового статусу дитини, оптимізації теоретичних підходів до цього статусу та його нормативної регламентації в Україні з урахуванням міжнародних ювенально-правових стандартів. Визначено та сформульовано конституційно-правовий статус дитини, проаналізовано різні підходи до з'ясування сутності конституційно-правового статусу дитини в Україні. Удосконалено структуру конституційно-правового статусу дитини в Україні, елементами якого є громадянський стан дитини, конституційна правосуб'єктність дитини, принципи конституційно-правового статусу дитини, конституційні права дитини та їх гарантії, а також аргументацію щодо недоцільності включення до структури конституційно-правового статусу дитини конституційної відповідальності дитини та конституційних обов'язків дитини.

Ключові слова: дитина, конституційно-правовий статус дитини, конституційно-ювенальний статус, правовий статус дитини, міжнародні ювенально-правові стандарти.

Книш В. В. Теоретико-правове дослідження інституту конституційно-правової відповідальності в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.01] / Приватний вищий навчальний заклад «Університет короля Данила». Івано-Франківськ, 2018. 40 с.

На думку автора, конституційно-правова відповідальність – це визначений конституційно-правовими нормами вид соціально-правової відповідальності, який передбачає належне виконання суб'єктами державно-політичних відносин своїх обов'язків у зв'язку з набуттям ними спеціального конституційного статусу та здійсненням політичної влади, а також встановлює негативні наслідки у виді конституційно-правових санкцій у разі вчинення ними конституційного делікту. Досліджуючи основні наукові підходи з означеної проблематики, автор звертає увагу, що в юридичній науці існують різноманітні наукові напрями стосовно визначення конституційно-правової відповідальності. При цьому сам автор підтримує підхід щодо поєднання негативної та позитивної конституційно-правової відповідальності. За результатами дослідження автором

обґрунтовано низку рекомендацій щодо вдосконалення як законодавства, так і механізму реалізації конституційно-правової відповідальності в Україні.

Ключові слова: конституційно-правова відповідальність, санкції, політична влада, державно-політичні відносини, спеціальний конституційний статус

Косткіна Ю. О. Правовий статус Вищої ради правосуддя : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.10] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 20 с.

У дисертаційному дослідженні розглядаються теоретичні, правові та праксеологічні засади правового статусу Вищої ради правосуддя. На підставі результатів аналізу вітчизняних та зарубіжних наукових джерел виокремлено етапи становлення і розвитку Вищої ради правосуддя. Автором визначено такі поняття, як «правовий статус Вищої ради правосуддя», «суддівське врядування», «організаційно-правове забезпечення діяльності Вищої ради правосуддя», «адміністрування Вищої ради правосуддя», «секретаріат Вищої ради правосуддя». У дисертаційному дослідженні проаналізовано, класифіковано та диференційовано повноваження Вищої ради правосуддя, а також сформульовано і класифіковано взаємозв'язки останньої з іншими суб'єктами права, визначено напрями їх подальшої взаємодії. Висвітлюються порядок формування складу, структура Вищої ради правосуддя. Окрему увагу приділено дослідженню питання функціонування дисциплінарних палат Вищої ради правосуддя та їх складу. Досліджено особливості адміністрування та організаційно-правового забезпечення діяльності Вищої ради правосуддя.

Ключові слова: Вища рада правосуддя, правовий статус, суддівське врядування, організаційно-правове забезпечення, адміністрування.

Кушнір І. В. Конституційне право особи на доступ до публічної інформації та його забезпечення Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2018. 20 с.

Дисертація присвячена дослідженню системи конституційно-правових норм, що регулюють і охороняють право особи на доступ до публічної інформації, та забезпечення цього доступу Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини. Проаналізовано доктринальні й нормативні джерела зазначеного права, методологію його дослідження, поняття і зміст, гарантії його забезпечення, реалізації та охорони Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини. З метою удосконалення правового регулювання конституційного права особи на доступ до публічної інформації запропоновано внести зміни і доповнення до статті 32, частини другої статті 34 Конституції України, Закону України «Про доступ до публічної інформації» тощо.

Ключові слова: право особи на доступ до публічної інформації; конституційне право; омбудсман; Уповноважений Верховної Ради України з прав людини; право на захист; гарантії забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

Марченко М. В. Конституційно-правове регулювання участі глави держави у законодавчому процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 18 с.

У дисертації розкриваються зміст і правова природа законодавчого процесу та досліджуються конституційно-правові засади участі глави держави у ньому. У роботі сформульовано поняття законотворчого процесу та низки інших суміжних дефініцій. Запропоновано та наповнено змістом абсолютно нові правові категорії – «ветувальний акт» та «законодавча контрайсигнація». Доповнено систему принципів застосування Президентом України права вето. Проаналізовано зарубіжний досвід конституційно-правової регламентації участі глав держав у законодавчому процесі та наголошено на необхідності невідкладного вдосконалення

вітчизняного законодавства, яке деталізувало б ключові аспекти участі Президента України у законодавчому процесі.

Ключові слова: закон, законопроект, законодавчий процес, стадії, вето, промульгація, парламент, законодавча ініціатива, оприлюднення.

Нестор Я. В. Конституційні принципи здійснення судочинства в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 18 с.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню поняття, правової природи та класифікації конституційних принципів здійснення судочинства в Україні, особливостей правового регулювання принципів судочинства у зарубіжних країнах і на міжнародно-правовому рівні. У роботі проаналізовано історію становлення та розвитку конституційних принципів здійснення судочинства, їх поняття, роль, значення та класифікацію. Досліджено питання реалізації конституційних принципів здійснення судочинства в актах Конституційного Суду України та судів загальної юрисдикції, шляхи вдосконалення їх правового регулювання.

Ключові слова: конституційні принципи здійснення судочинства, механізм забезпечення прав і свобод людини і громадянина, Конституційний Суд України, суди загальної юрисдикції, верховенство права, незалежність суду, міжнародно-правові стандарти здійснення судочинства.

Новіков Д. В. Захист права власності Європейським судом з прав людини: досвід для правової системи та судової практики України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.03] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 17 с.

У дисертації досліджено інститут захисту права власності Європейським судом з прав людини та з'ясовано значення відповідної практики цього Суду для правової системи та судової практики України. Дається характеристика права власності за законодавством України та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод. Визначається місце рішень Європейського суду з прав людини у системі джерел цивільного права України. Досліджуються загальні засади захисту права власності Європейським судом з прав людини. Визначено гарантії захисту права власності та межі державного втручання у здійснення права власності у практиці Європейського суду з прав людини.

Ключові слова: право власності, право на мирне володіння майном, здійснення права власності, захист права власності, Європейський суд з прав людини, межі втручання держави.

Поклонська О. І. Журналіст як суб'єкт інформаційних відносин: конституційно-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2018. 21 с.

У роботі досліджується журналіст як суб'єкт інформаційних відносин у конституційно-правовому аспекті. Розкриваються поняття, ознаки та системоутворюючі елементи правового статусу журналіста, пропонується класифікація прав та обов'язків журналіста, визначаються сфери та види журналістської діяльності, їх структура та взаємозв'язок; аналізується міжнародний досвід конституційно-правового регулювання журналістської діяльності. Обґрунтовується висновок, що заборона державної цензури є основним елементом у забезпеченні свободи створення і поширення масової інформації. Обґрунтовано доцільність закріплення на законодавчому рівні пріоритетності відповіді на журналістський запит, що сприятиме професійній діяльності журналіста, яка пов'язана зі збором і поширенням важливої публічної інформації.

Ключові слова: журналіст, правовий статус журналіста, цензура, доступ до інформації, інформаційні відносини.

Стрельцова О. В. Конституціоналізація процесу асоціації України з Європейським Союзом : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 38 с.

Дисертація присвячена дослідженню конституціоналізації процесу асоціації України з ЄС. У роботі аналізуються доктринальні підходи до розуміння категорії «конституціоналізація». Сформульовано дефініцію конституціоналізації, виокремлено її види та сутнісні риси. Зосереджено увагу на конституційно-правовому забезпеченні асоціації та подальшої європейської інтеграції України. Проаналізовано Угоду про асоціацію між Україною та ЄС та визначено її місце в конституційному правопорядку України. Обґрунтовано необхідність включення процесу конституціоналізації асоціативних відносин між Україною та ЄС у контексті конституційної реформи в Україні. Встановлено правові засади змістової та імплементаційної конституціоналізації процесу асоціації України з ЄС та визначено їх вплив на конституційну реформу 2016 року. Досліджено механізм конституціоналізації процесу асоціації України з ЄС та вироблено пропозиції щодо вдосконалення конституційно-правового регулювання у цій сфері.

Ключові слова: конституціоналізація, конституціоналізм, конституція, асоціація, наднаціональність, Європейський Союз (ЄС), «acquis» ЄС, європейська інтеграція, Угода про асоціацію, гармонізація права, адаптація законодавства.

Тептюк Є. П. Конституційне право на доступ до публічної інформації: проблеми законодавчого регулювання та судового захисту : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2018. 20 с.

У дисертації здійснено комплексний аналіз законодавчого регулювання і судового захисту конституційного права на доступ до публічної інформації в Україні та деяких зарубіжних країнах. Детально проаналізовано міжнародно-правові документи, практику Європейського суду з прав людини, діяльність міжнародних організацій, спрямованих на захист права на доступ до публічної інформації. Проведено аналіз судової практики розгляду справ із приводу порушеного права особи на доступ до публічної інформації в Україні та визначено основні проблеми, які виникають при реалізації цього конституційного права. Визначено проблемні питання стосовно гарантування права на доступ до публічної інформації в Україні та запропоновано шляхи їх вирішення, сформульовано теоретичні положення, практичні висновки, пропозиції та рекомендації стосовно вдосконалення законодавчого регулювання забезпечення права на доступ до публічної інформації в Україні.

Ключові слова: інформація, публічна інформація, доступність інформації, доступ до інформації, право на доступ до публічної інформації, юридичні гарантії права на доступ до публічної інформації, судовий захист права на доступ до публічної інформації.

Чорнолуцький Р. В. Феноменологія нормопроектної діяльності в конституційному праві України: питання теорії і практики : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2018. 35 с.

Дисертацію присвячено дослідженню феноменології нормопроектної діяльності в конституційному праві України як основної та профільюючої галузі національного права. Розглянуто філософсько-теоретичні та методологічні підходи до визначення феноменології нормопроектної діяльності в конституційному праві України в контексті онтологічного, термінологічного та структурно-процесуального підходів. Досліджено проблематику такої діяльності в аспектах її планування, експертної діяльності, вивчення, визначення ролі та запозичення відповідного зарубіжного досвіду. Проаналізовано якісні характеристики законотворення як стадії законопроектної роботи в контексті історико-правового, онтологічного, гносеологічного підходів, проблематику використання юридичної техніки, її принципів, а також забезпечення якості законів. Охарактеризовано актуальні аспекти нормопроектної діяльності

органів публічної влади в Україні через визначення їх конституційно-правового статусу, а також засадничих і методологічних настанов такої діяльності.

Ключові слова: конституційне право, нормотворчість, правотворчість, законотворення, законотворчість, законодавчий процес, нормопроекування, нормопроектна діяльність, законопроектна діяльність, нормопроектна діяльність глави держави, нормопроекування виконавчої влади, нормопроекування у системі місцевого самоврядування.

Чорнописький П. Б. Децентралізація влади в Україні: конституційно-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2018. 20 с.

Дисертація є комплексним науковим дослідженням децентралізації влади в Україні. У роботі розкрито правову природу конституційної реформи як феномена цивілізаційного розвитку і фактора сучасного державотворення, яка є основою розпочатої в Україні децентралізації влади. Досліджено сучасні конституційні реформи у країнах Європи у сфері місцевого самоврядування і децентралізації влади як приклад для України. У результаті дослідження автором запропоновано модель адміністративно-територіального устрою України, шляхи подальшого розвитку й удосконалення конституційно-правового статусу органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на місцях, напрацьовано конкретні пропозиції з модернізації чинного законодавства, які прискорять реформу у сфері децентралізації влади в Україні.

Ключові слова: Конституція України, конституційна реформа, децентралізація влади, місцеве самоврядування, адміністративно-територіальний устрій, регіоналізація, префект, органи виконавчої влади на місцях.

Шамрай Б. М. Гарантії прав та свобод військовослужбовців в Україні (конституційно-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2018. 19 с.

Дисертацію присвячено дослідженню гарантій прав та свобод військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань на основі аналізу, насамперед, конституційного права та законодавства, а також перспективам удосконалення національного законодавства, яке регулює гарантії прав та свобод військовослужбовців. Розглянуто теоретико-методологічну основу, сутність і класифікацію гарантій прав та свобод військовослужбовців, розкрито загальносоціальні й правові (юридичні) гарантії прав та свобод військовослужбовців, механізм їх реалізації в Україні та зарубіжних країнах. На підставі аналізу нормативно-правових актів та позитивного досвіду зарубіжних країн обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення національного законодавства, яке регулює гарантії прав та свобод військовослужбовців, та доцільність створення окремого спеціально уповноваженого органу, який буде підзвітний парламенту й незалежний від органів виконавчої влади та органів військового управління.

Ключові слова: гарантії прав та свобод військовослужбовців, конституційні права та свободи військовослужбовців, нормативно-правове закріплення гарантій, 18 правові (юридичні) гарантії прав та свобод військовослужбовців, міжнародноправові гарантії прав та свобод.

Шатіло В. А. Конституційний механізм державної влади в Україні: проблеми співвідношення організаційних структур і функцій : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 35 с.

У дисертації досліджено еволюцію науково-теоретичних підходів до дослідження конституційного механізму державної влади. Проаналізовано світові моделі конституційного механізму державної влади. Здійснено комплексний аналіз основних підходів до розуміння

правової природи конституційного механізму державної влади. Здійснено аналіз парламенту крізь призму дослідження феномена парламентаризму. Розкрито правову природу інституту президента як елемента структури конституційного механізму державної влади. Досліджено функціональні та організаційні особливості інституту виконавчої влади. З'ясовано сутність та місце судової влади і прокуратури в конституційному механізмі державної влади. Визначено основні тенденції розвитку конституційного механізму державної влади та шляхи підвищення ефективності функціонування конституційного механізму державної влади.

Ключові слова: гарантії прав та свобод військовослужбовців, конституційні права та свободи військовослужбовців, нормативно-правове закріплення гарантій, 18 правові (юридичні) гарантії прав та свобод військовослужбовців, міжнародноправові гарантії прав та свобод.

Якушина О. С. Конституційне право на освіту: теорія та практика реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2018. 20 с.

У роботі комплексно досліджуються сутність і зміст конституційного права на освіту та практика його реалізації в Україні. Освіта розглядається як основа інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, а також як механізм, завдяки якому розкривається зміст конституційного права на освіту. Сформульовано авторське визначення поняття «право на освіту» в суб'єктивному й об'єктивному сенсі. Запропоновано принципи державної освітньої політики. Проаналізовано положення міжнародно-правових актів і практику Європейського суду з прав людини у сфері освіти. Запропоновано систему правового забезпечення державою реалізації права особи на освіту доповнити класифікацією державних гарантій реалізації права на освіту. Досліджено основні недоліки освітньої діяльності, котрі впливають на гарантії забезпечення конституційного права на освіту в сучасній Україні. Наведено аргументи на користь розроблення і ухвалення Освітнього кодексу.

Ключові слова: освіта, конституційне право на освіту, державна освітня політика, державні гарантії реалізації права на освіту, освітня реформа.

Дисертаційні дослідження 2017 р.

Агафонова Н. В. Конституційна реформа в Україні: поняття, інституційний механізм та забезпечення ефективності : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2017. 38 с.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню феномену конституційної реформи, в тому числі з'ясуванню її поняття, інституційного механізму, виявленню проблем забезпечення її дієвості і результативності в Україні. З'ясовано сутнісні характеристики конституції як об'єкта реформування. Розкрито сутність і визначено змістовні характеристики конституційної реформи як юридичної категорії, виявлено її основні ідентифікаційні ознаки. Охарактеризовано розвиток конституційної реформи в Україні, виокремлено основні її періоди та етапи. Розкрито зміст основних функцій конституційної реформи в Україні. Визначено особливості конституційної правосуб'єктності учасників конституційної реформи в Україні в контексті реалізації установчої влади, в тому числі народу України як носія права визначати і змінювати конституційний лад, Верховної Ради України як суб'єкта конституційної законодавчої (нормотворчої) діяльності; Президента України як гаранта додержання Конституції України; Конституційного Суду України як органу конституційної юрисдикції.

Ключові слова: Конституція України, конституційна реформа, суб'єкти конституційної реформи, інституційний механізм конституційної реформи, конституційний реформаційний процес, ефективність конституційної реформи.

Березенко В. В. Правовий режим державного кордону України: конституційно-правові аспекти регулювання та захисту : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національна академія внутрішніх справ. Київ 2017. 21 с.

Дисертацію присвячено дослідженню особливостей конституційно-правового регулювання та захисту правового режиму державного кордону України. Розкрито теоретико-методологічну основу та систему конституційно-правового регулювання державного кордону України, його правового режиму, захисту та охорони існуючих державних кордонів. Підкреслено відмінності режиму державного кордону України, його фактичного чи юридичного статусу, прикордонного режиму. На основі порівняльно-правового аналізу визначено здобутки зарубіжних країн у сфері захисту режиму державних кордонів, перспективи підвищення ефективності захисту режиму державного кордону України. У дисертації сформульовано положення та висновки, обґрунтовано пропозиції щодо напрямів удосконалення конституційно-правового забезпечення режиму державного кордону, його захисту в сучасних умовах.

Ключові слова: державний кордон, захист державного кордону, режим державного кордону, конституційно-правові засади, прикордонний режим, прикордонна безпека

Бондар М. Ю. Конституційний референдум: теорія та практика : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : [12.00.02] / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2017. 20 с.

У дисертації запропоновано розглядати конституційний референдум у широкому та вузькому розумінні, наведено характерні риси конституційних референдумів, досліджено існуючі класифікації та запропоновано власні. Проаналізовано українське законодавство та міжнародні документи про конституційні референдуми. Виявлено низку недоліків українського законодавства та наведено шляхи їх полонання. Запропоновано порядок прийняття нової редакції Конституції України із застосуванням референдуму, а також встановлення конституційної відповідальності для вищих посадових осіб держави за порушення референдного законодавства.

Досліджено практику проведення конституційних референдумів в Україні та в державах Європейського Союзу і можливість використання досвіду зарубіжних країн у процесі вдосконалення українського законодавства про конституційні референдуми. Запропоновано вирішення проблем українського законодавства про конституційні референдуми зокрема та референдуми в цілому з використанням досвіду: а) українського конституційного референдуму 16 квітня 2000 року; б) зарубіжних країн, зокрема Бельгії, Данії, Ірландії, Франції.

Ключові слова: конституційний референдум, референдум, Український народ, безпосередня демократія, народне волевиявлення, народовладдя.

Бруслик О. Ю. Конституційно-правовий статус Парламенту Великобританії : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 20 с.

Розроблено цілісну концепцію конституційно-правового статусу британського Парламенту, надано комплексну характеристику цього інституту і визначено основні підходи до його вдосконалення з урахуванням сучасних політико-правових реалій. Систематизовано концептуальні аспекти щодо розуміння конституційно-правового статусу Парламенту Великобританії та з'ясовано його зміст, виявлено закономірності трансформації парламентської моделі Сполученого Королівства. Розкрито особливості функціонування британського Парламенту у Вестмінстерській системі державно-владного управління; виявлено недоліки у механізмі взаємодії Парламенту з органами інших гілок влади, науково обґрунтовано рекомендації, спрямовані на оптимізацію цього механізму. Визначено тенденції вдосконалення правового регулювання способів формування Парламенту Великобританії та їх вплив на інституційну характеристику британської парламентської моделі. Висвітлено сучасні та майбутні тенденції трансформації конституційно-правового статусу Парламенту Великобританії.

Ключові слова: Парламент Великобританії, конституційно-правовий статус Парламенту Великобританії, парламентський суверенітет, поділ влади у Великобританії, функції британського Парламенту, порядок формування Парламенту, фактори обмеження парламентського суверенітету.

Ванівська О. Б. Конституційні права і свободи та їх реалізація в процесі застосування новітніх інформаційних технологій : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2017. 17 с.

У дисертації досліджено особливості конституційно-правового значення реалізації прав і свобод у процесі застосування новітніх технологій. Автор розкриває сутність конституційно-правових засад концепції інформаційного суспільства як сукупності нормативно-правових актів держави, прийняття яких зумовлене певною світоглядною парадигмою, зміст якої напряму залежить від зростання впливу розвитку інформаційно-комунікативних технологій на конкретному етапі розвитку держави. Визначено поняття прав і свобод у сфері застосування новітніх інформаційних технологій як сукупності прав і свобод особи, що виникають у процесі здійснення автоматизованої обробки інформації про неї технічними та програмними засобами, реалізація яких спрямована на забезпечення індивідуальної свободи та автономії людини від посягань як з боку інших осіб, так і з боку держави.

Ключові слова: конституційні права і свободи, інформаційні технології, інформаційне суспільство, індивідуальна свобода та автономія людини.

Віткова В. С. Конституційне право на медичну допомогу та його юридичне забезпечення в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2017. 14 с.

У дисертації досліджено особливості поняття та змісту конституційного права на медичну допомогу. Автор розкриває зміст об'єкта конституційного права на медичну допомогу та обґрунтовує доцільність розширення кола об'єктів за рахунок включення до їх переліку евтаназії. Визначено, що заключним етапом у визначенні можливості проведення активної або пасивної евтаназії є обґрунтоване рішення суду. Сформульовано поняття суб'єкта конституційного права на медичну допомогу. У роботі виявлено та охарактеризовано такі напрями конституціоналізації, пов'язані з необхідністю приведення положень низки законів України у відповідність до Конституції України: а) узгодження норм Цивільного кодексу України з нормами Конституції України; б) перегляд правового регулювання питань доступу до наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та їх застосування у медичних цілях (для усунення конфлікту між правом людини на медичну допомогу і правом людини на повагу до гідності, з одного боку, та з правом на охорону здоров'я, з другого боку); в) підстави заборони реклами лікарських засобів (для усунення конфлікту між конституційним правом на інформацію та конституційним правом на медичну допомогу).

На підставі дослідження практики Європейського суду з прав людини запропоновано такі напрями гармонізації юридичного забезпечення права на медичну допомогу в Україні за європейськими стандартами: 1) узгодження питання інформативної згоди пацієнта; 2) перегляд юридичного забезпечення права людини на стерилізацію; 3) вдосконалення правового врегулювання трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людині (органів, тканин, анатомічних утворень, клітин людини або тварини).

Ключові слова: право на медичну допомогу, право на евтаназію, об'єкт права на медичну допомогу, суб'єкти права на медичну допомогу, права людини.

Гараджаєв Джейхун Ясін огли. Конституційний Суд Азербайджанської Республіки: теорія та практика : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2017. 42 с.

Дисертацію присвячено дослідженню конституційного статусу Конституційного Суду Азербайджанської Республіки та перспектив його вдосконалення із застосуванням досвіду Суду ЄС. Виявлено, що конституційний статус Конституційного Суду АР включає елементи, пов'язані зі створенням (кваліфікаційні вимоги до суддів і порядок формування Конституційного Суду АР), внутрішньою організацією (правовий статус суддів та структура досліджуваного органу) та діяльністю цього органу (функції і компетенція Конституційного Суду АР, організація його роботи та юридична сила його актів). Кожну з груп елементів конституційного статусу Конституційного Суду АР проаналізовано з урахуванням перспектив можливого їх удосконалення з використанням досвіду ЄС в тих випадках, коли це можливо. Зокрема, обґрунтовано доцільність запозичення досвіду Суду ЄС щодо попереднього відбору кандидатів на посади суддів Конституційного Суду АР Комітетом експертів, введення в Конституційному Суді АР декількох вакансій генеральних адвокатів тощо.

Ключові слова: Конституційний Суд Азербайджанської Республіки, суддя конституційного суду, голова конституційного суду, акти конституційного суду, конституційний контроль, конституційне правосуддя, орган конституційної юрисдикції.

Грабова Я. О. Право особи на притулок в Україні: конституційно-правове дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2017. 20 с.

Дисертацію присвячено дослідженню теоретичних та практичних проблем, пов'язаних із реалізацією права особи на притулок в Україні. Висвітлено розвиток права на притулок у вітчизняній і зарубіжній конституційно-правовій доктрині та практиці. Охарактеризовано типи і види притулку. Особливу увагу приділено дослідженню змісту права особи на притулок, його принципів. Докладно проаналізовано сутність конституційно-правового інституту притулку в Україні. Розглянуто співвідношення притулку з іншими формами захисту вимушених мігрантів. Розкрито особливості надання статусу біженців, додаткового та тимчасового захисту як форм реалізації особою права на притулок. Наведено конкретні пропозиції щодо удосконалення конституційно-правового забезпечення права особи на притулок в Україні.

Ключові слова: притулок; шукачі притулку; право на притулок; біженці; додатковий захист; тимчасовий захист.

Дешко Л. М. Конституційне право на звернення до міжнародних судових установ та міжнародних організацій: порівняльно-правове дослідження : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2017. 35 с.

Дисертація присвячена дослідженню конституційного права на звернення до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій. Досліджено еволюцію поглядів на зазначене конституційне право, генезу його ідеї, виокремлено основні періоди становлення та розвитку цього права в контексті генези національної системи конституційного права. Надано визначення поняття конституційного права звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, виявлено його сутність, ознаки, зміст та місце в системі конституційних прав людини і громадянина. Визначено й охарактеризовано наявний конституційно-правовий механізм його забезпечення, а також систему нормативно-правових та організаційно-правових гарантій цього конституційного права, шляхи їх розвитку в Україні. Вироблено пропозиції щодо вдосконалення його конституційно-правового регулювання.

Ключові слова: конституційне право кожного звертатися до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, ефективні засоби юридичного захисту прав і свобод людини і громадянина, конституційно-правовий механізм забезпечення

права кожного звертатися до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, гарантії конституційного права кожного звертатися до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій.

Джуган В. В. Конституційно-правові засади фінансування політичних партій в Україні та країнах ЄС: порівняльний аналіз : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2017. 22 с.

Дисертація присвячена комплексному порівняльно-правовому дослідженню фінансування політичних партій в Україні та країнах ЄС. З'ясовано й охарактеризовано історичні етапи становлення та розвитку фінансування політичних партій в Україні. Досліджено основні моделі фінансування політичних партій і проаналізовано принципи такого фінансування. Сформульовано визначення понять «фінансування політичних партій», «державний контроль у сфері фінансування політичних партій» та «обмеження у фінансуванні політичних партій». Висвітлено головні проблеми й особливості нормативного регулювання приватного та державного фінансування політичних партій в Україні та в окремих країнах ЄС. Визначено й досліджено основні елементи державного контролю за фінансуванням політичних партій. Окреслено та проаналізовано види обмежень у фінансуванні партій. За результатами дослідження сформульовано пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України, яке регулює фінансування політичних партій.

Ключові слова: політичні партії, фінансування політичних партій, конституційно-правове регулювання фінансування політичних партій, джерела фінансування політичних партій, державне фінансування політичних партій, обмеження у фінансуванні політичних партій, пожертвування політичним партіям.

Дробуш І. В. Соціальна функція місцевого самоврядування в Україні: проблеми теорії та практики : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2017. 38 с.

У дисертації досліджується соціальна функція місцевого самоврядування, визначаються проблеми теорії та практики її реалізації. Аналізується стан розробленості конституційно-правових проблем теорії соціальної функції місцевого самоврядування. Розглядаються теоретико-методологічні підходи до дослідження соціальної функції місцевого самоврядування. Зосереджено увагу на розвитку уявлень про соціальну функцію місцевого самоврядування в аспекті теоретико-методологічного розуміння вчення про місцеве самоврядування. З'ясовується взаємозв'язок соціальної функції місцевого самоврядування, соціальних інтересів територіальних громад та основних напрямів соціальної політики в умовах формування соціальної держави. Визначаються конституційно-правові проблеми розвитку соціальної функції місцевого самоврядування у контексті трансформації взаємовідносин територіальних громад, суспільства та держави. Запропоновано шляхи удосконалення механізму реалізації соціальної функції місцевого самоврядування у сферах соціального захисту населення, житлово-комунального господарства, охорони здоров'я.

Ключові слова: соціальна функція, місцеве самоврядування, територіальна громада, соціальні права людини, соціальна держава, публічна влада, децентралізація, субсидіарність.

Калиновський Б. В. Місцева публічна влада в Україні: конституційно-правові засади функціонування та розвитку : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2017. 39 с.

Дисертацію присвячено дослідженню конституційно-правових засад функціонування та розвитку місцевої публічної влади в Україні. На підставі аналізу доктринальних і нормативно-

правових вітчизняних та зарубіжних джерел у роботі розкрито теоретико-методологічне підґрунтя та правову регламентацію місцевої публічної влади, генезу, поняття та сутність, організаційну структуру, порядок формування, функціонування, гарантії місцевої публічної влади та відповідальність її органів і посадових осіб.

Здійснено комплексний аналіз такого конституційно-правового інституту, як місцева публічна влада, запропоновано власний погляд на реформу місцевої публічної влади як складову конституційної реформи, запропоновано шляхи удосконалення організації та функціонування місцевої публічної влади в Україні.

Ключові слова: місцева публічна влада, конституційні засади, компетенція, територіальна основа, функціонування, органи місцевої публічної влади, місцеве самоврядування, децентралізація, реформа місцевої публічної влади.

Коваленко Р. О. Передвиборна агітація на виборах президентів України та США: конституційно-порівняльне дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2017. 21 с.

Дисертація є першим у національній юридичній науці конституційно-порівняльним дослідженням передвиборної агітації на виборах президентів України та США. На матеріалах досвіду США обґрунтовано недоцільність нормативного визначення поняття «передвиборна агітація» на виборах Президента України. Сформульовано пропозиції щодо необхідності удосконалення законодавства України про передвиборну агітацію за декількома напрямками. По-перше, рекомендовано рецепцію досвіду США у сфері інституціонального забезпечення передвиборної агітації щодо розширення кола повноважень Центральної виборчої комісії з покладенням на неї інкорпорації виборчого законодавства та створенням у її структурі управління з нагляду за фінансуванням передвиборної агітації. По-друге, сформульовано пропозиції щодо законодавчої регламентації передвиборної агітації на виборах глави держави, яка здійснюється традиційними засобами. По-третє, запропоновано удосконалення законодавчої регламентації передвиборної агітації на виборах глави держави в Інтернеті.

Ключові слова: передвиборна агітація, президент, глава держави, виборчий процес, виборчий фонд кандидата, фінансування передвиборчої агітації, телевізійні політичні дебати.

Кондрацька Н. М. Місцеве самоврядування в Україні: конституційна модель системно-структурної організації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 20 с.

Дисертацію присвячено розробці цілісної концепції системно-структурної організації місцевого самоврядування в Україні на сучасному етапі та визначенню перспектив її подальшого розвитку в межах реформування територіальної організації влади. Розкрито сутність системно-структурного підходу як методологічної основи дослідження організації місцевого самоврядування, виявлено основні ознаки місцевого самоврядування як соціальної системи. Охарактеризовано основні концепції місцевого самоврядування у системно-структурному аспекті, розглянуто основні системи і моделі місцевого самоврядування як різновиди системно-структурної організації муніципальної влади. З'ясовано основні етапи еволюції системно-структурної організації місцевого самоврядування в Україні. Розкрито особливості сучасної системно-структурної організації місцевого самоврядування в Україні. Визначено перспективи розвитку системно-структурної організації місцевого самоврядування в Україні в аспекті конституційної реформи. Сформульовано конкретні пропозиції щодо удосконалення системно-структурної організації місцевого самоврядування в Україні.

Ключові слова: місцеве самоврядування, системно-структурний підхід, система місцевого самоврядування, модель місцевого самоврядування, муніципальна реформа.

Коцюба Р. О. Конституційно-правові гарантії ядерної безпеки: міжнародний та національний аспекти : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2017. 39 с.

Дисертація є одних із перших в Україні комплексних досліджень, в якому здійснено теоретичне узагальнення та нове розв'язання наукової проблеми вивчення конституційно-правових гарантій ядерної безпеки у міжнародному та національному аспектах, результати якого сприятимуть пошуку і знаходженню ефективних механізмів відновлення та забезпечення як державного суверенітету України, зокрема шляхом удосконалення системи гарантій національної безпеки України, так і дотримання міжнародно-правових вимог режиму нерозповсюдження. Запропоновано механізми реалізації гарантій ядерної безпеки, що впливають зі статутних завдань МАГАТЕ, та забезпечення дотримання ядерними державами відповідальності за невиконання наданих ними гарантій безпеки неядерних держав. Автором розроблено такі наукові моделі: проект резолюції ГА ООН стосовно забезпечення гарантій ядерної безпеки України, європейського регіону та зони Чорного моря, вільної від ядерної зброї; звернення до МАГАТЕ стосовно виконання РФ Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (Будапештський меморандум) на території АР Крим, а також іншими державами – підписантами взятих на себе гарантій щодо безпеки України у зв'язку з її ядерним роззброєнням; поправка до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї з боку України з метою впровадження правових засад гарантій безпеки у конституційну практику держав, що володіють ядерною зброєю

Ключові слова: конституційно-правові гарантії, ядерна безпека, гарантії ядерної безпеки, гарантії державного суверенітету.

Кошіль Н. М. Систематизація конституційного законодавства України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2017. 22 с.

Дисертація є першим у національній юридичній науці дослідженням систематизації конституційного законодавства України, в якому виявлено перспективи інкорпорації, консолідації та кодифікації конституційного законодавства України і розроблено конкретні пропозиції. Визначено, що систематизація конституційного законодавства України – це результат впорядкування та зведення до єдності положень нормативно-правових актів та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, які регламентують однорідні суспільні відносини, що складаються стосовно основ правового становища особистості, юридичної організації держави, у процесі здійснення публічної (державної і публічно-самоврядної) влади та її взаємодії з громадянським суспільством і населенням країни. У дисертації сформульовано мету і виявлено завдання систематизації конституційного законодавства України, розкрито особливості застосування таких форм систематизації законодавства, як інкорпорація, кодифікація та консолідація щодо конституційного законодавства.

Ключові слова: систематизація конституційного законодавства, конституційне законодавство, інкорпорація конституційного законодавства, консолідація конституційного законодавства, кодифікація конституційного законодавства.

Левенець А. В. Муніципально-правовий статус іноземців в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків, 2017. 20 с.

У дисертації висвітлюються основні складові елементи муніципально-правового статусу іноземців в Україні, правові підстави для входження іноземців, які постійно проживають на території України, до складу територіальних громад, нормативно-правове регулювання їх прав,

свобод та обов'язків. У роботі розглядаються міжнародно-правові стандарти прав іноземців у місцевому самоврядуванні, аналізуються механізми їх імплементації в національне законодавство, досліджуються найбільш вдалі практики наділення іноземців політичними правами на місцевому рівні. Доведено важливість здійснення комплексної виваженої міграційної політики як складової частини вдосконалення муніципально-правового статусу іноземців, також проаналізовано роль органів державної влади та органів місцевого самоврядування у формуванні цього статусу; окремо розглядаються питання статутної нормотворчості в галузі муніципального статусу іноземців.

Ключові слова: іноземець, іноземний громадянин, муніципально-правовий статус, член територіальної громади, міграційна політика, міжнародно-правові стандарти прав іноземців, постійне проживання, конституційні права та свободи іноземців, муніципальні права та свободи іноземців, статутна нормотворчість.

Лемак О. В. Конституційно-правові основи забезпечення національної безпеки в Угорщині : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2017. 19 с.

У дисертації досліджено особливості конституційно-правового забезпечення національної безпеки держави. Автор розкриває сутність держави, основним призначенням якої необхідно вважати досягнення загальної безпеки і благополуччя. Визначено, що сучасна держава і в умовах глобалізації, суттєво змінюючи традиційні функції і методи здійснення влади, продовжує відігравати ключову роль у суспільному житті, залишаючись гарантом зовнішньої і внутрішньої безпеки, правосуддя, демократії і прав людини. Все це збільшує значення конституції держави як нормативно-правової основи для забезпечення національної безпеки на основі вирішення соціальних протиріч між особистістю, суспільством і державою, досягнення юридично узаконеного балансу інтересів усіх соціальних груп суспільства.

Ключові слова: конституційні напрямки безпеки, забезпечення національної безпеки, територіальна безпека, екологічна безпека, економічна безпека, політична безпека, інформаційна безпека.

Максимович Р. О. Конституційно-правовий механізм захисту соціальних та економічних прав і свобод людини і громадянина в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2017. 18 с.

Дисертацію присвячено проведенню комплексного науково-теоретичного дослідження правової природи конституційно-правового механізму захисту соціальних та економічних прав і свобод людини і громадянина в Україні. Розглянуто соціально-економічні права як об'єкт конституційно-правового захисту та основу формування соціальної держави; специфіку нормативно-правових гарантій та взаємодію державних і недержавних інституцій, покликаних захищати відповідні права; межі захисту соціально-економічних прав осіб, які зазнали негативних наслідків у зоні АТО; правові позиції Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини у сфері захисту соціально-економічних прав.

Ключові слова: соціальні та економічні права і свободи, соціальна держава, конституційно-правовий механізм захисту прав людини, нормативно-правові гарантії, Конституційний Суд України, Європейський суд з прав людини.

Мохончук Б. С. Виборча система України як конституційно-правовий інститут : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 20 с.

У роботі досліджується виборча система України як конституційно-правовий інститут. Автор розкриває поняття, ознаки та системоутворюючі елементи виборчої системи. Аналізуються

існуючі в науці розуміння категорії „виборча система“, а також типи праворозуміння виборчої системи та її місце у структурі демократії. Розглянуто критерії проектування виборчих систем на базі положень міжнародно-правових актів та джерел „м'якого права“ у сфері виборчої інженерії. Обґрунтовується висновок, що зміст правового критерію проектування виборчих систем та межі конституційного контролю визначаються принципами рівного виборчого права (активного матеріального, активного формального, пасивного) та принципом відповідності результатів виборів волі народу. Розкрито доктрину „політичної доцільності“ в аспекті виборчої системи як об'єкта конституційного контролю. Проводиться характеристика комплексних елементів виборчої системи, а саме виборчого округу, виборчої формули та структури виборчого бюлетеня. Досліджується генезис і перспективи вдосконалення виборчої інженерії в Україні на рівні парламентських, президентських та місцевих виборів.

Ключові слова: виборча система, виборча інженерія, виборча формула, структура виборчого бюлетеня, магнітуда округу, легальний бар'єр.

Наумова К. І. Правові акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування в системі джерел муніципального права в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 20 с.

У роботі проведено аналіз джерел муніципального права та надано їх класифікацію, системно розкрито природу та сутнісні ознаки правових актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування, порядок прийняття та реалізації останніх і визначено їх місце в системі джерел муніципального права України. Сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем. Зокрема, надано авторські визначення правового акта органу чи посадової особи місцевого самоврядування та нормативного правового акта органу чи посадової особи місцевого самоврядування.

Автором встановлено, що нормативні правові акти місцевого самоврядування за своєю природою є підзаконними і становлять окрему підсистему в національній системі джерел права, проте не перебувають у відносинах підпорядкування з підзаконними актами органів державної влади.

Надано пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання системи нормативних актів органів і посадових осіб місцевого самоврядування в Україні, нормотворчого процесу і процесу реалізації правових норм у правозастосовній практиці на різних рівнях місцевого самоврядування, розроблено проект Положення про правові акти місцевого самоврядування.

Ключові слова: джерела муніципального права, муніципальні правові акти муніципальні нормативно-правові акти, система нормативно-правових актів місцевого самоврядування, органи і посадові особи місцевого самоврядування, нормотворча діяльність органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

Новак А. О. Конституційно-правове регулювання здійснення органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 20 с.

У дисертації надано розгорнуту характеристику теоретичних і конституційно-правових засад здійснення органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади, визначено науково обґрунтовані перспективи та напрями їх подальшого розвитку в умовах конституційної реформи децентралізації влади. Розкрито роль делегування повноважень у механізмі децентралізації державної влади, сформульовано поняття та охарактеризовано особливості делегованих повноважень, розглянуто стан правового регулювання та матеріально-фінансового забезпечення їх здійснення. Проведено поліаспектну систематизацію делегованих

повноважень та обґрунтовано пропозиції щодо перерозподілу власних і делегованих повноважень на засадах децентралізованої, людиноцентристської моделі управління.

Набули подальшого розвитку наукові уявлення про конституційно-правове регулювання делегованих повноважень у зарубіжних країнах, методологічні підходи до визначення концептуальних засад місцевого самоврядування в Україні. Сформульовано рекомендації щодо вдосконалення правового регулювання та окремих елементів механізму здійснення муніципальними органами делегованих повноважень.

Ключові слова: делеговані повноваження, державний контроль, децентралізація влади, компетенція органів місцевого самоврядування, місцеве самоврядування, муніципальна реформа.

Орлов В. А. Конституційні засади формування та діяльності муніципальної міліції (поліції): порівняльно-правове дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2017. 20 с.

Дисертація є комплексним науковим дослідженням, спрямованим на визначення сутності, організації, форм та аспектів діяльності муніципальної міліції (поліції) в Україні. Актуальність дослідження базується на необхідності становлення та розвитку інституту муніципальної міліції (поліції), а також пошуку нових форм охорони громадського порядку на місцевому рівні. В роботі досліджується еволюція муніципальної міліції (поліції), досвід організації та діяльності муніципальної поліції за кордоном, сучасні форми її розвитку, правове та економічне забезпечення становлення муніципальної міліції (поліції) в Україні. Обґрунтовано науково-прикладні форми організації діяльності муніципальної міліції (поліції) на сучасному етапі розвитку держави та пропонуються варіанти забезпечення матеріально-технічної та фінансово-бюджетної основи муніципальної міліції (поліції). У результаті дослідження вироблено конкретні пропозиції, прикладні моделі, які можуть бути використані під час забезпечення розвитку муніципальної міліції (поліції).

Ключові слова: територіальна громада, муніципальна міліція (поліція), правоохоронна діяльність, охорона громадського порядку, становлення та розвиток.

Павлишин С. Я. Захист прав і свобод людини в умовах збройного конфлікту : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2017. 15 с.

У дисертації досліджено особливості правового закріплення та забезпечення прав і свобод людини під час збройного конфлікту. Розкрито сутність та зміст прав і свобод людини в умовах збройного конфлікту в нашій державі, визначено основні гарантії та особливості їх реалізації. Виявлено, що в сучасних умовах існування виникли нові потреби в напрямі надання прав людині та затвердження їх гарантіями безпеки. Опираючись на історичний розвиток ідеї теорії поколінь, встановлено новий зміст сучасної теорії п'ятого покоління. Визначено потребу у внесенні змін до Конституції України та узаконення статусу антитерористичної операції, режиму в районі проведення антитерористичної операції. Запропоновано удосконалене визначення поняття „збройного конфлікту“ та з'ясовано розмежування тривалого і тимчасового збройного конфлікту, а також інші особливості даного поняття. Виявлено потребу в законній можливості, за умов дії збройного конфлікту на території держави, призупиняти та/або звужувати зміст та обсяг окремих конституційних прав і свобод людини в тій мірі і в тих межах, яких вимагає гострота конфлікту та стає однією з гарантій захисту прав і свобод людини у відповідних умовах.

Ключові слова: права і свободи, збройний конфлікт, гарантії безпеки, призупинення конституційних прав і свобод, звуження змісту прав і свобод

Панасюк В. М. Конституційно-правові засади реалізації державної молодіжної політики в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2017. 22 с.

Дисертація присвячена дослідженню конституційно-правових засад реалізації державної молодіжної політики в Україні. Визначено поняття та зміст категорії конституційно-правові засади реалізації державної молодіжної політики. Обґрунтовано визначення «конституційно-правових засад реалізації державної молодіжної політики», під якими запропоновано розуміти систему ідей, цілей, принципів, які закріплено або які впливають зі змісту норм Конституції і законів України і є основою правового та інституційного забезпечення діяльності держави і взаємодії органів публічної влади з молоддю, інститутами громадянського суспільства з метою створення умов для повноцінного розвитку молоді. Виокремлено та класифіковано суспільні відносини у сфері реалізації державної молодіжної політики, які належать до предмета конституційно-правового регулювання, а також з'ясовано його специфічні характеристики. Виявлено проблеми конституційно-правового забезпечення реалізації державної молодіжної політики та визначено способи підвищення ефективності дії норм, зокрема шляхом проведення правового моніторингу ефективності молодіжного законодавства, моніторингу діяльності органів державної діяльності, експерименту, моделювання та експертизи із залученням молоді та інститутів громадянського суспільства. Доведено, що ефективність реалізації державної молодіжної прямо залежить від активної співпраці держави в особі відповідних органів, молоді та інститутів громадянського суспільства та розкрито систему організаційно-правових форм взаємодії усіх суб'єктів реалізації державної молодіжної політики.

Ключові слова: державна молодіжна політика, молодь, доктрина, концепція, програма, стратегія, організаційно-правові форми взаємодії.

Паска О. В. Інститут президентства як чинник державного управління суспільними змінами (досвід посткомуністичних країн) : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. [25.00.01] / Національна академія державного управління при Президентіві України, Львівський регіональний інститут державного управління. Львів, 2017. 20 с.

У дисертації здійснено ретроспективний аналіз створення та поширення інституту президентства у світі, запропоновано теоретичну модель впливу інституту президентства на суспільні зміни, систему критеріїв та методику оцінювання структурної форми впливовості, визначено динаміку цієї впливовості для України, Грузії, Польщі протягом 1991–2015 років, виявлено її основні тенденції, з'ясовано роль окремих чинників у змінах структурної форми та вивчено їх вплив на суспільні зміни.

Досліджено особистісну форму впливовості інституту президентства на суспільні зміни, визначено її особливості в досліджуваних посткомуністичних країнах, зведено її класифікацію до двох основних моделей. Доведено позитивний ефект від мінімізації матеріальної форми впливу інституту президентства на суспільні зміни. Запропоновано шляхи вдосконалення інституту президентства в Україні, а також посилення ефективності його впливу на суспільні зміни. Розроблено та обґрунтовано відповідні пропозиції.

Ключові слова: інститут президентства, державне управління, суспільні зміни, особистісна форма впливовості

Пилипишин П. Б. Конституційно-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут держави і права України ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2017. 21 с.

Дисертацію присвячено дослідженню конституційно-правової відповідальності як окремого виду юридичної відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні.

Визначено поняття, особливості, ознаки інституту конституційно-правової відповідальності у сфері місцевого самоврядування, проаналізовано окремі аспекти співвідношення конституційно-правової відповідальності з іншими видами юридичної відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Визначено та проаналізовано поняття, ознаки й види конституційних деліктів як фактичної підстави конституційно-правової відповідальності у сфері місцевого самоврядування. Виокремлено та досліджено ознаки, які притаманні конституційно-правовим деліктам, проведено класифікацію конституційних деліктів у сфері місцевого самоврядування, охарактеризовано елементи складу конституційних деліктів у сфері місцевого самоврядування: суб'єкта, суб'єктивної сторони, об'єкта, об'єктивної сторони. Досліджено особливості конституційно-правової відповідальності представницьких органів місцевого самоврядування, органів самоорганізації населення, сільських, селищних, міських голів та депутатів місцевих рад. Розроблено науково-обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення правового регулювання інституту конституційно-правової відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні.

Ключові слова: конституційно-правова відповідальність, органи та посадові особи місцевого самоврядування, конституційно-правовий делікт, конституційно-правові санкції, дострокове припинення повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, відкликання депутатів місцевих рад.

Подорожна Т. С. Правовий порядок: теоретико-методологічні засади конституціоналізації : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02; 12.00.01] / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2017. 43 с.

У дисертації досліджено проблему конституціоналізації правового порядку, визначено її теоретико-методологічні засади, з'ясовано природу правового порядку як юридичної категорії та явища правової дійсності виходячи з поєднання теорії природного права та юридичного позитивізму.

Проаналізовано стан наукового розроблення проблеми конституціоналізації правового порядку та запропоновано авторську дефініцію означеного феномену. Сформульовано поняття механізму конституціоналізації правового порядку та визначено його складові. Досліджено основні чинники, які впливають на процес конституціоналізації правового порядку та розкрито основні гарантії його забезпечення.

Сформульовано поняття та обґрунтовано критерії ефективності конституціоналізації правового порядку, визначено складові забезпечення ефективної конституціоналізації правового порядку в контексті реалізації конституції та забезпечення конституційності національного законодавства.

Зосереджено увагу на проблемах забезпечення конституціоналізації правового порядку в Україні на сучасному етапі. Наголошено на важливій ролі правової стратегії як засобу конституціоналізації правового порядку в контексті забезпечення прав людини та гармонізації законодавства України з правом Європейського Союзу.

Ключові слова: правовий порядок, права людини, конституція, конституціоналізація, конституційність, реалізація конституції, конституційна законність, конституційний правопорядок, конституційний суд.

Рибікова Г. В. Правова експертиза нормативно-правових актів в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.01] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2017. 19 с.

У дисертації розроблено теоретичні положення правової експертизи нормативно-правових актів з урахуванням останніх наукових досліджень у сфері правового моніторингу правотворчості та правореалізації, а також сформульовано на цій основі рекомендації щодо теоретичного, практичного та нормативно-правового забезпечення такої експертизи. Автором проаналізовано поняття, теоретичну конструкцію, функції та принципи правової експертизи нормативно-правових

актів. Досліджується генезис наукової розробки правової експертизи нормативно-правових актів; методологія дослідження правової експертизи нормативно-правових актів в Україні. У роботі уточнено предмет, об'єкт, мету та завдання правової експертизи нормативно-правових актів, класифікацію видів правової експертизи нормативно-правових актів. Вдосконалено підхід до визначення стадій правової експертизи нормативно-правових актів. Здійснено аналіз зарубіжного досвіду організації та проведення правової експертизи нормативно-правових актів, на підставі якого виокремлено найбільш перспективні підходи, що дозволять наблизити стан правової експертизи нормативних правових актів до світових стандартів.

Ключові слова: нормативно-правовий акт, експертиза; правотворчість, правовий моніторинг.

Салей М. І. Конституційна аксіологія в сучасній Україні: науково-практична парадигма : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2017. 20 с.

Дисертацію присвячено формуванню науково-практичної парадигми конституційної аксіології з урахуванням конституційно-правових реалій вітчизняної практики. Досліджено становлення та розвиток конституційної аксіології. З використанням історичного підходу розкрито генезис науково-практичної парадигми конституційної аксіології. Обґрунтовано науково-практичну спрямованість та природу конституційної аксіології. Сформовано методологічні засади конституційної аксіології. Досліджено та визначено природу конституційних цінностей, їх структуру й ознаки. На основі аналізу конституційного законодавства України, науково-теоретичних і прикладних робіт надано системно-структурну характеристику конституційних цінностей та виокремлено властивості української системи цінностей. Аргументовано комплексне викори стання системи принципів конституційної аксіології. Особливу увагу приділено аксіологічній природі Конституції України. Запропоновано аксіологічно-функціональний механізм Конституції України та визначення його структурної характеристики і динаміки реалізації. Розкрито основні форми впливу конституційної аксіології на практику Конституційного Суду України.

Ключові слова: конституційна аксіологія, конституційні цінності, ціннісний підхід, конституціоналізм, аксіологічно-функціональний механізм Конституції України, нормотворча, правозастосовна та правоохоронна діяльність.

Селіванов О. А. Конституційний судовий контроль за актами органів державної влади України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2017. 22 с.

Дисертація присвячена визначенню конституційно-правового змісту конституційного контролю як однієї із важливих складових конституційної юрисдикції. Здійснений науково-теоретичний аналіз дозволив виявити проблемні питання застосування конституційного контролю в сфері адміністративно-правових відносин, а саме відносно актів органів державної влади, і виробити на цій основі рекомендації науково-практичного характеру. В галузі конституційного права вперше представлено за результатами наукового пізнання теоретико-правову розробку феномену конституційного судового контролю за актами органів державної влади, розкрито характеристику його аксіологічного праворозуміння в діяльності Конституційного Суду України. У дисертаційному дослідженні з теоретично-правових позицій з'ясовано природу виникнення конституційного контролю та на методологічному рівні досліджено інститут конституційного контролю як функцію судової влади. Проаналізовано специфіку застосування конституційного контролю як найвищого інституту перевірки конституційності нормативно-правових актів центральних органів державної влади (парламенту, Президента, уряду). Виявлено проблемні конституційно-правові питання матеріального і процесуального характеру встановленої Конституцією України нової моделі конституційного судового контролю як складової конституційної юрисдикції. На доктринальному

рівні проведено дослідження змісту поняття судового конституціоналізму, а також механізму вирішення спорів про компетенцію. На підставі узагальнення практики застосування конституційної юрисдикції проведено типологію моделей судового контролю та запропоновано вирішення окремих його проблем через удосконалення правового статусу Конституційного Суду України.

Ключові слова: конституційний судовий контроль, нормативно-правові акти, органи державної влади, конституційна юрисдикція, Конституційний Суд України, правові позиції, судова влада.

Середа Т. М. Конституційно-правова реформа як основа інтеграції України до Європейського Союзу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2017. 19 с.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню конституційно-правової реформи в Україні як основи інтеграції України до Європейського Союзу. На підставі аналізу доктринальних і нормативно-правових вітчизняних та зарубіжних джерел у роботі розкрито теоретико-методологічне підґрунтя та правову регламентацію конституційно-правової реформи та інтеграції України до Європейського Союзу, генезу, поняття, сутність і конституційно-правову основу та інституційне забезпечення співробітництва України з Європейським Союзом. Запропоновано власний погляд на конституційно-правову реформу в Україні в контексті інтеграції до Європейського Союзу. Обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення Конституції України та чинного законодавства у зв'язку з необхідністю здійснення конституційно-правової реформи в Україні як основи інтеграції України до Європейського Союзу.

Ключові слова: Конституція України, конституційно-правова реформа, конституціоналізація європейської інтеграції, адаптація законодавства, Європейський Союз, верховенство права, інституційний механізм конституційноправової реформи, державно-правовий розвиток.

Смоляр О. А. Державний та громадський контроль у сфері місцевого самоврядування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 24 с.

У роботі здійснено комплексне наукове дослідження державного та громадського контролю у сфері місцевого самоврядування, обґрунтовано низку концептуальних понять, теоретичних положень і висновків, практичних рекомендацій щодо вдосконалення конституційно-правового регулювання контролю за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Проаналізовано системи контролю за діяльністю муніципальних органів у зарубіжних державах, компетенцію контролюючих органів та форми її реалізації, сформульовано пропозиції щодо запозичення позитивного зарубіжного досвіду. З'ясовано контрольні повноваження територіальних громад та форми участі громадськості у здійсненні контролю за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Запропоновано утворити в Україні інститут муніципальних омбудсменів, які мають обиратися населенням, для захисту муніципальних прав громадян і контролю за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування, на законодавчому рівні врегулювати процедуру громадського моніторингу за діяльністю органів місцевого самоврядування.

Ключові слова: місцеве самоврядування, контроль, нагляд, державний контроль, громадський контроль, муніципальна влада, посадові особи місцевого самоврядування.

Сорока О. С. Конституційне право людини на вільний розвиток своєї особистості: проблеми забезпечення у контексті світового досвіду : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2017. 19 с.

Комплексно розглянуто витоки теорії права людини на розвиток. Вперше дано авторське визначення поняття права людини на розвиток своєї особистості, під яким пропонується

розуміти невід’ємні від особистості й гарантовані законодавством реальні можливості людини реалізовувати власний потенціал у ході активної, вільної й конструктивної участі і сприяння у створенні та укріпленні справедливого й рівноправного миру й безпеки, у всеохоплюючому економічному, політичному, соціальному й культурному розвитку і справедливому розподілі створюваних у його процесі благ, у забезпеченні охорони навколишнього середовища з метою задоволення власних потреб та в інтересах усіх, в тому числі й майбутніх поколінь, без будь-якої дискримінації за ознаками статі, етнічної належності, культури, релігії, економічного чи іншого статусу тощо. Обґрунтовується авторська позиція щодо змісту права людини на розвиток, що розкривається через концептуальне поняття „розвиток людини“ та нормативне – „право на розвиток“. Визначається нормативне поняття права людини на розвиток, яке включає: право на участь, право на сприяння, право на користування результатами розвитку. Вирішується теоретична проблема з’ясування місця права людини на розвиток у системі інших прав людини, аналізуються гарантії, соціально-економічні та інші передумови забезпечення права на розвиток. Досліджуються інституціональні механізми забезпечення права людини на розвиток на міжнародному та національному рівнях. Визначаються головні проблеми конституційно-правового забезпечення права людини на розвиток в Україні.

Ключові слова: права людини, право на розвиток, право на участь, механізм забезпечення, соціально-економічні умови, інституціональний механізм.

Ставнійчук А. П. Місцевий референдум як форма безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2017. 18 с.

Проаналізовано доктринальні підходи до формування та визначення поняття місцевого референдуму; з’ясовано генезис інституту місцевого референдуму в Україні; виявлено специфіку принципів місцевого референдуму в Україні в контексті європейських стандартів; визначено предмет та охарактеризовано види місцевого референдуму. Виявлено специфіку конституційно-правових засад регулювання й особливості процедури організації та проведення місцевого референдуму як механізму вираження волі членів територіальних громад. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення конституційно-правового регулювання інституту місцевого референдуму в Україні.

Ключові слова: місцевий референдум, пряма демократія, безпосереднє народовладдя, місцеве самоврядування, територіальна громада, конституційно-правове регулювання.

Стецюк Х. П. Конституційно-правове регулювання офіційної назви держави: європейський та вітчизняний досвід : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2017. 16 с.

Дисертацію присвячено комплексному порівняльно-правовому дослідженню феномену офіційної назви держави. Висвітлено питання появи та генези офіційної назви держави як державно-правового явища, а також особливості її розвитку на сучасному етапі. Особливу увагу приділено особливостям становлення інституту офіційної назви держави в Україні. Проаналізовано основні форми та способи конституційно-правового закріплення офіційної назви держави в зарубіжних країнах, зокрема в текстах основних законів (конституціях) та актах установчої влади. Розкрито особливості структури (внутрішньої будови) інституту офіційної назви сучасних держав, її основні функції та характерні властивості. Досліджено особливості конституційно-правового закріплення офіційної назви сучасної Української держави, а також правового регулювання порядку її використання.

Ключові слова: офіційна назва держави, Україна, Конституція України, конституції зарубіжних країн, акти установчої влади, порівняльно-правовий аналіз.

Фаловська І. М. Конституційний принцип рівності: правозастосовчі аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2017. 17 с.

У дисертації здійснено комплексне наукове дослідження конституційного принципу рівності та особливостей його застосування у практичній діяльності. Проведено детальний аналіз формування та розвитку ідеї правової рівності, а також її трансформації у нормативно закріпленій принцип рівності. Досліджуються питання розуміння конституційного принципу рівності як елементу конституційних принципів правового статусу людини і громадянина, а також як складової частини груп принципів, пов'язаних із захистом прав і свобод людини та громадянина. З'ясовуються особливості закріплення конституційного принципу в чинному законодавстві України.

У межах дослідження аналізуються питання застосування принципів права, пропонується авторське розуміння застосування конституційного принципу рівності та етапів його здійснення. Проведено аналіз судових рішень судів загальної юрисдикції у приватноправових (цивільних, господарських) та публічно-правових (кримінальних) справах щодо використання під час розгляду принципу рівності.

На підставі здійсненого аналізу визначено низку найактуальніших проблем щодо аспектів застосування конституційного принципу рівності, а також сформульовано рекомендації щодо теоретичного та практичного вирішення виявлених проблем.

Ключові слова: конституційність, принцип рівності, права і свободи, принципи права.

Хлабистова К. В. Інститут люстрації: конституційно-правові засади регулювання та вдосконалення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2017. 20 с.

Дисертацію присвячено дослідженню особливостей конституційно-правового регулювання та перспектив удосконалення інституту люстрації в Україні. Розкриваються теоретико-методологічна основа, природа цього інституту, його принципи, види і механізми реалізації в Україні та деяких європейських державах. Визначається поняття «деструкція публічної влади» та розглядаються окремі прояви деструктивних явищ у парламентаризмі. Аналізується інститут репутації, кримінальна відповідальність, законодавчі вимоги та обмеження для посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування в аспекті їх перспективності у протидії деструкції публічної влади. Пропонується спеціальна концепція люстрації для України, яка дозволяє аналізувати її на міжгалузевому рівні зі встановленням люстраційної природи тих заходів, які безпосередньо не закріплені в люстраційному законодавстві, а її головною метою визначити запобігання та протидію деструктивним проявам у здійсненні влади.

Ключові слова: люстрація, конституційно-правові засади, європейський досвід, деструкції публічної влади, конституційна природа.

Чиркін А. С. Конституційні засади організації місцевого самоврядування в Польщі, Угорщині, Чехії : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 22 с.

У дисертації надано розгорнуту характеристику конституційних засад місцевого самоврядування в Польщі, Угорщині й Чехії, а також визначено шляхи використання досвіду названих країн у межах реформування територіальної організації влади в Україні. Розкрито особливості системно-функціональної організації місцевого самоврядування у Польщі, Угорщині та Чехії з точки зору систем і моделей місцевого самоврядування, що в них використовуються, характеру розподілу первинної компетенції між органами місцевого самоврядування тощо. Обґрунтовано тезу про варіативність систем і моделей місцевого самоврядування навіть у межах близьких за соціально-економічними та політико-правовими характеристиками держав.

Набули подальшого розвитку наукові погляди на перспективи розвитку системно-структурної організації місцевого самоврядування. Сформульовано низку рекомендацій щодо проведення реформи місцевого самоврядування в Україні з урахуванням досвіду такого реформування у Польщі, Угорщині та Чехії.

Ключові слова: місцеве самоврядування в Польщі, Угорщині, Чехії адміністративно-територіальна реформа в Польщі, Угорщині, Чехії удосконалення місцевого самоврядування в Україні.

Штефан В. С. Правовий статус міських населених пунктів України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук [12.00.02] / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 20 с.

У дисертації подано загальну характеристику правового статусу міських населених пунктів України, досліджено їх види, компетенцію органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у сфері визначення та зміни статусу міських населених пунктів. Розглянуто питання удосконалення статусу міських населених пунктів, зокрема: порядок віднесення населених пунктів до відповідної категорії, приєднання селищ та міст до інших населених пунктів, зміна меж міст і селищ, процедура найменування та перейменування міських населених пунктів України. Проаналізовано зміст поняття „міський населений пункт“, встановлено особливості його статусу. Обґрунтовано висновок, що фактичний зміст правового статусу міських населених пунктів України являє собою особливе правове становище адміністративно-територіальних одиниць України, яке врегульоване Конституцією України та законодавством України, що обумовлене певними властивостями відповідних населених пунктів як суб'єкта права, у межах чого формуються і діють органи влади та місцевого самоврядування. Досліджено стан законодавства України, що визначає правовий статус міських населених пунктів, і визначено критерії віднесення населених пунктів до категорії міських населених пунктів.

Ключові слова: міський населений пункт, місто, правовий статус, територіальний устрій, адміністративно-територіальний устрій, адміністративно-територіальні одиниці, міські агломерації.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМ. В. І. ВЕРНАДСЬКОГО НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА БІБЛІОТЕКА
ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

**Реферативний огляд дисертаційних досліджень
з конституційно-правової тематики,
захищених в Україні у 2017-2021 роках**

Автори-укладачі:

Ю. Половинчак: доктор наук із соціальних комунікацій,
старший науковий співробітник,

Н. Кушакова-Костицька: доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник,
заслужений юрист України,

**А. Березельський,
В. Радецька-Тачініна**

Комп'ютерне верстання:

Н. Крапіва

Підписано до друку 23.06.2021 р.
Формат 60x90/8. Обл.-вид. арк. 6,28.
Наклад 200 прим.